

Jesusū kushipayabū haska wakubainibukiaki

ATOS

**Deusū Yushī Pepa Jesusū hawē tsumabu
hatu yubabainikiaki, na hātxarā**

1 ¹É haibu pepa Teófiloō, ha dukū una ē mia keneshū bumaimarā, ha dukū Jesusū hatu yusīkī ashūkī taewabiranimarā, haska dasibi hakiri ē mia keneshū bumaimaki. ²Nai anu kariama Yushī Pepaki dasia nishū hawē tsumabu kuxipayabu yusīkī hau haska katushū txanima akubaīshanūbū hatu yunuyabis shaba betsatiā nai anu inakainikiaki. ³Hanua ma mawabiaxina besteīmashū hawē yura kayabi ana shabakabi hatu kayatiwamakī hau unātihairawanūbū shaba 40 dia hatu uīmakī haskai Deus nuku shanē ibushūshanaikiri hatu hātxa wakubainikiaki.

⁴Hanua Jesus hawē kuxipayabube niyushū hau Jerusalém anua kaībaīyamayushanūbū hatu nemakī yuikī:

—Haska Epa Deusū matu yubani ē matu yuixinarā, hau matu inākī yunushanū nenua kaīama habianushūs manayushākāwē. ⁵Txanima Joāonē henewē dukū hatu naximakubaīyamaki. Hakia eānā, habiaskari wakī samama duakabi Deusū Yushī Pepawē ē matu naximashanaii, matu unāti wamakinā— hatu waya

Deusū nai anu Jesus aniai hawē tsumabū uīnibukiaki, na hātxarā

⁶hanushū hatube itxabu betsā Jesus yukakī:

—Shanē Ibuū, na habiatianā, nawabu nitxitā nukunabu Israelbu ana hatu pewakī kuxipa wai mī hatū shanē ibui taei kai?— akabu

⁷Jesusū hatu kemakī:

—Hatiāra ibubis hawē kuxipawē Epa Deusū haska washanairā, matunamaki, mā unātirubumarā. Hatū besti unaīkiki. ⁸Haska mā hawē unātirurā, hawē Yushī Pepa matu anu huaya hawē kuxipa bitā

Jerusalém anushū inū Judéia mai pakea inū Samaria mai pakea ha dabe hirabi anushū inū txaihaira mai kesua anu hiwebaunabu anu bukubaükí ekiri mā hatuki txanikükayushanaii— hatu wai ⁹níkakí uĩaibū Jesus haskabiama nai anu Deusū ainikí dütābainai nai kuĩ bekī bepukí huneaya ana uĩabumakē ¹⁰Jesus haska kaikí hatu henebainai uĩ naiuri teskashū uïkí heneriabumakē huni dabe tima tari hushupa sawea damia hatu bebū nituxitā ¹¹hatu yuikí:

—Galiléia anuabuū, haskakí mā naiuri uĩaí? Na habias Jesus matu anua nai anu Deusū ainairā, haskakainai mā dama uĩshu keskariai ana habiaskariakiráshanikiki, hauriarirā— hatu wabu

Jesusū tsuma kuxipaya betsa wakí Matias katunibukiaki, na hătxară
12 hanua Oliveiras Mati anua Jesusū tsuma kuxipayabu Jerusalém
 anu ana txítübirani quilômetro bestitxai hatishū yununi besti anu huírukütitiā katani ¹³haskabirani ha mae anu hikitā hanu ikabu hiwe keyatapa dítu merā mapekenibukiaki, Pedrorã, Joãoñã, Tiagorã, Andréñã, Filiperã, Tomérã, Bartolomeurã, Mateurã, Alfeú bake Tiagorã, Simão Zelote hatū nawabu nitxíkatsis imisrã, Tiagõ bake Judasrã. ¹⁴Habu haskabiranima ha dítu anu itxai Jesusū betsabu inū, hawẽ ewa Maria inū, aíbuaibu habū iküwaibū hatube itxashū shaba tibi hau Deusū hatu merabewanū yukakubainibukiaki.

15 Ha shaba tibi haskakubaíkí shaba betsatiā 120 iküwaibū hatube itxa maniabu Pedrō hatu yuinū ika benitā hatu yuikí:

16—É betsabu inū é puibuū, haska bebükiri Judaskiri Deusū Yushi Pepatū Davi yuia kenenirā, habias Judasí akí meneimaki. Haska wanikiri akí txanima hatū hatu iyushū Jesus hatu atximaximaki. ¹⁷Hamẽ Judasrã, ha dukū Jesusū nukube katushū nukube daya inäriayama ikimaki.
18 Haska Judasí txakabu xinâkí hawẽ Shané Ibu hatu atximaxina ha pei pakabu hawẽ txakabuwẽ taeshū bixiawẽ taeshū huni betsā bai ture bitā hanua Judas ibubis ikirā, manaúria maikiri besukirā tī iki pupeshekei puku haras iki keyutā mawanikiaki. ¹⁹Jerusalém anu hiweabū níkatā ha bai kenakí: “Aceldamaki”, akí kenakinā, hatū hătxawẽ yuiarā: “Himi baiki”, anibu kenamisbuki. ²⁰Txanima Salmos una merā Judaskiri Daví bebükiri yuikí:

‘Hawẽ mae henebainaya ana tsua hanu hiweama ishanikiki’, ani inū:

‘Hawẽ daya henebaina huni betsā hau ibu washanüwẽ’, aniki.

21—Haska Daví kenenikiri xinänäkawẽ. Nukubetā Jesus txibämisbū na hunibu nū hatube pashkaisma Shané Ibu Jesus nū txibaïtiā nukube ikubiräxinabu nū hayaki. ²²Joãoñã Jesus naximai uítā iküwâbiranibu inū nai anu Jesus inai habū uixinabu hau habu betsa nukuki dasitā hari

hau haska Jesus mawa bestēkainima hau nukube hakiri txanikūkaishanū betsa katunākawē— Pedrō hatu watā

23 hanushū huni dabe José Barsabás hawē kena betsa Justo inū Matias katutā 24 habū eska Deus hatu yukashūkī:

—Shanē Ibu Deusuū, dasibibū xinā mī unaīwē taeshū na huni dabe pepa haratura mī katuai nuku uīmawe, 25 hau Judasī hawē txakabuwē taeshū hawē kuxipa daya benutā hanu nuitapai kakē hau hawē daya kuxipa betsā binunā— atā 26 unākatsis ikī hawē unātiwē katukatsi unāti watā putabu Matias unāti wabu kaīayā ha katuabu Jesusū 11 tsuma kuxipabayuki Matias dasitā hatube ikūkainikiaki.

Deusū Yushī Pepa hatu anu hunikiaki, na hātxarā

2 1 Hanua ana betsatiā judeubu Pentecostes nawai besiaibū Jesus ikūwaibū dasibi hanus itxabū 2 hawaira nai anua hawē bana niwe kuxipa bei dāka imis keska shūku ibirani hanu maniabu anu kerū kerū ikī 3 haskakī Jesus ikūwaibū tibi txi here keska shawakeakei hatu mamaki maratamea hi ibauni hatuki hikiakeakeaya 4 haskakī dasibi hatu atximakī keyuaya haska hātxatirubumabiakē nawa betsa betsapabū hātxa tibiwē Deusū Yushī Pepatū yuimakī hatu hātxamakī taewayā

5 mai pakea betsa betsapa anua judeubu Jerusalém anu hiwei benibu hiweabū habu pepakī Deusū hātxa txibākī menekī heneisbuma 6 hawē bana nīkabirani hanu mirima itxashū ikūwaibū anu hātxa betsa betsapawē hātxabaunaibū harakiri xinātima hatu wakeakeabu huni tibitū mai kesua anua habū hātxawē hātxaibu nīkai haskawē hātxaisbuma nīkai 7 haskakaīmaibu nīkai e iki teku iake iakei hātxanamebaūkī yuikī:

—Narā, Galiléia anuabumamē, na haska dasibi hātxabaūkanairā?

8 Nukū hātxa tibiwē hātxabaunaibū! Nū nīkai? Haskai ha hunibu haska hātxakanimēkaī? 9 Na nū nukuburā, Partos anuabu inū, Média anubu inū, Elão anuabu inū, Mesopotâmia anuabu inū, Judéia anuabu inū, Capadócia anuabu inū, Ponto anuabu inū, mai pakea Ásia anuabu inū, 10 Frígia anuabu inū, Panfília anubu inū, Egito anuabu inū, Líbia mai pakea Cirene dapi anuabu inū, Roma anuabu inū, 11 betsa judeu kainibū inū, betsabū judeubū beya txibāmisbu inū, Creta anuabu inū, Arábia anuabu beimabu nukū hātxa tibiwē Deusū kuxipawē e imatikiri yuiaibu nū hatu nīkai— iake iakeabū

12 haskaibu hatu nīkatā dasibi harakiri xinātima e iki keyutā yuka iki:

—Na eska txani hātxaiburā, hawamē?— ikaibū

13 hakia huni betsabū hawa xināmari hatu kashe wakī ikaibukiri hatu yuikī:

—Paēa daki hātxai ikanikika!— ikaibū

Pedrō hatu tapīmai hātxanikiaki, na hātxarā

14 hanua Jesusū 11 tsuma kuxipaya betsabube Pedrō hatū hātxa nīkai benia nishū hui kuxipawē hatu yuikī:

—Judeubu inū dasibi Jerusalém anu hiweabuú, eska ē matu yuiai nīka peirawakāwē, haska mā nīkai hātxairā. ¹⁵Na yuraburā, paēabumaki, haska mā xinākī ikūwaī keskamarā. Haskai e iskaū bari keyariamabiakē 9:00 hora paētirubumaki. ¹⁶Hakia natiā haska tashnaii nīkakī mā uīaīnā, haska bebükiri Deus yubakanishū akikiki. Hawē hātxa yuishunika Joel Deusū hatu yuimakī:

¹⁷ Deus txanii:

‘Ma bari hawē henei kaya ē Yushī Pepa yurabu anu ē hatu yunua hatuki dasikē matū huni bakebu inū matū aību bakebū ekiri yusīaībū
berunābu usha keskashū
dami betsapa uīaībū
anibubu usha ekiri namariashākanikiki.

¹⁸ Habiatiāri ē tsumabu hunibu inū aībuabu ē Yushī ē hatu inā ekiri yusībaūshākanikiki.

¹⁹ Haska inū, nai anua hawē e imai kuxipa wakī
mai anuari dami betsapa betsapari ē washanaii.
Himi habamakinā, txi wakinā, basnū bai kua hawē kuī keska wakī
ē hatu uīmashanaii.

²⁰ Ě bake kuxipahairai txashakapai shanē ibui hua kemariamakē
shaba betsapa shanikiki.

Ha haskaitiā bari ana txashama mexu wakī inū ushe ana txashamari
himi keska ishanikiki.

²¹ Hanushū tsuabūra: Ě Shanē Ibu Yavé Deus kuxipaki, ikī
ea yuiaibu habu besti pashakī hatū hiwea ikibi ika bishākanikiki’,
aka Joelī yusītā nuku keneshuniki— iwanā, Pedrō ana hatu yuikī:

²²—Israelbuū, ē matu yuiai ea nīkakāwē. Matunā, mā unāhairaii. Jesus Nazaré anua hua Deusū kuxipa watā hawē e imati inū hawē unāti wamakī dami itimaska tsuā atiruma wamakī hawē kuxipa matu uīmakī Deusū amakeakekī shabakabi matu uīmakubainimaki. ²³Haska yubakani Deusū ha huniwē abainai xināma haska wai beshtenū, iwanā, matū hawē bake danākī haki yubakatā hatu atximatā tenāmanū, iwanā, huni txakabu mā hatu mastamaimaki. ²⁴Hakia mawabiakē Jesus Deusū ana bestēwāimaki, mawamamistū isī tenemakī baxitirubia hawē hiwea yabutiruma binumakinā. ²⁵Hamē shanē ibuhaira Davī Jesus iki kaikiri yuikī:

‘Ē shanē ibū ea mekekī
ē yusiuri hawē kuxipawē ea merabewai ē uīkubainaya
hawa tsuā ea maematā binūtitrumaki.

²⁶ Haskawē taea huīti xinā txākaī benimai nawakī kēwākī heneama
ē hiwea dasibiwē ikūwaī hawa dateama ē ikūkaīshanaii.

²⁷ Mawabu hanu dasibi bumisbu anu ka

mĩ meribi mĩ tsumapã yura maiwati tãpe anu
hau dakai txapuyamashanũ mĩ nemashanaii.

²⁸ Haska watã hanu hiwekuã katí bai ea unãmatã
mia anu hiwemakí mĩ ea benimawakubaishanaii”,
akí nuku keneshuniki— iwanã, ana Pedrõ hatu yuikí:

²⁹—Ê betsabu inú ë puibuú, nukú shenipabu kayabi Davikiri txanima
shabakabi matu yuinú ea nãkakawé. Davi mawa hanu maiwakí hawé
yura hananibu nû uimiski. ³⁰Habias Davi Deusú hâtxa yuishunika hawé
yurakiri hamebi hâtxama hakia hawé baba betsá kaíriamakiri Deusú
yubakí shané ibuhaira ishanai unãmakí yuimaniki. ³¹Deusú hâtxa
yuishunika Davi bebükiri Deusú xinãmakí Messiaskiri hâtxamakí hatu
yuimakí: “Messias Cristo mawa hawé yura txapuama inú mawabu anu
hawé yura baxiamá ana bestewãshanikiki”, ika hakiri hâtxaniki. ³²Hamé
Deusú haskakiri hâtxamanirã, ha Jesus mawa bestewãxina txanima
ibubis dasibibú nû uikubaixina nû unãkanaii. ³³Hanushú ana bestewãtã
Deus hau habe shané ibunú, iwanã, hawé yusiuri tsautã haska yubakani
hawé Yushí Pepa hawé Epã Jesus inã hatú nuku inãkeakekí nuku kuxipa
waikiki, na habia nãkakí mä uianã. ³⁴Haska inú, Davikirima tsuara nai
anu kashanaikiri habias Daví hamebi yuikí:

‘Deusú ë shané ibu yuikí: Ê yusiuri tsauyuwe.

³⁵ Hanu miki sinataibu ë mia yamawashúriama
ebe shané ibukí manayuwe’,
aka hatu yusítã nuku keneshuniki— iwanã,

³⁶—Israelbu dasibibú, txanima matu shabakabi xinãmanú ea
nãkakawé. Ha habias Jesus cruz anu mä hatu mastamaimarã, Deusú
bestewãtã nukú Shané Ibu kayabi nuku washuimaki, hawé Messias
Cristorã— hatu wa

³⁷hanu hatube itxabú níkai haskatimé? ika hatú huíti nixmahairai bika
tenekí xinãkí Pedro inú Jesusú tsuma kuxipaya betsabu hatu yukakí:

—Betsabuú, haskatã nû haskatirumé?— hatu wabu

³⁸ Pedrõ hatu kemakí:

—Deus mä txibákatsis ikairã, matú txakabu henetã matú xinã betsá
watã Deus anu berikawé. Haska watã mä Jesus Cristo iküwaíwé taeshú
hawé kenawé matu tibi nû matu naximaya matú txakabu buatã hawé
Yushí Pepa Deusú matu inã mä bishanairã. ³⁹Nukuna bestimaki. Haska
Deus yubakani ma akikiki. Matu dasibibu inú matú bakebu inú txaihairs
manibaunabu nukú Shané Ibu Deus haska matukiri yubakairã, dasibi
matukiri iniki. Haskawé taeshú hatira hawenabu wakí katukí kenakatsis
ikikiki— iwanã,

⁴⁰ ana hâtxa itxapawé Jesus mekenákiri shabakabi yusí pewatã Pedrõ
hatu yusíkí yuikí:

—Ha yurabu hiwe txakabu anua pasharikawé— hatu wa

⁴¹ hanushū ha shabatiā hawē hātxa nīkakī ikūwākī xinā betsa waibu 3.000 yurabu naximabu hati ana hatubetā ikūwāi hatuki dasinibukiaki.

⁴² Hanushū Jesusū kuxipayabū hatu yusiaību habū hatū yusia tapīkī txituāma hawara hatū hamapai pashkai merabenaī inū, itxashū hatubetā Jesus hatu mawashunima xinākī misi pikī inū, habubetā Deus kuxipa yukakubainibukiaki.

Habū dukū ikūwātā eskai hiwekubainibukiaki, na hātxarā

⁴³ Habiatiāri Jesusū tsuma kuxipayabū Deusū hatuwē dami atimaska itxapa akī hawē unāmati betsa betsapa akaibū dasibi Jerusalém anu hiweabu e iki Habaal! ikubainaibū ⁴⁴ ikūwaību dasibi pashkama merabenaī hatū hamapai yauxiamā inānanākī ⁴⁵ betsabu mabuyabu inū baiyabū hawē pei bikatsi huni betsabu inātā hawē pei bitā ikūwaību nuitapaiba hawa hayama pei hatu pashkashükī merabewakubainibukiaki. ⁴⁶ Hanua shaba tibi Templo hemaitī anushū kuxipa yukakī hiwe anushūri itxashū hawa txituāma xinā txākābetanā hatubetā pikī Jesus hatu mawashunima xināmati misi pikī ⁴⁷ Deus kēwāibū dasibibū hatukiri pe xinākubainaibū shaba tibi betsabū Jesus ikūwaī yurā kaiā itxai hatuki dasiaibu Deusū hawenabu hatu wakī kenakubainikiaki, habu hiwei mekekatsi ikaiburā.

Huni txātu habiaska kaīni Pedrō beninikiaki, na hātxarā

3 ¹Hanua shaba betsatiā ma 3:00 da tardekē judeubū Deus yukamisbutiā Pedro inū João Templo anu buaibū ²habianuri huni betsabu txātu kaīnitu hau hatu pei ea anū, iwanā, shaba tibi Templo hemaitī mixki kene hikiti shui hawē kena Formosa, nukū hātxawē yuia Hawērua anu hawenabū iyushū tsaütätāmisbu ³Pedro inū João hikinū ika buaibū huni txātū hatu uīkī yukakī:

—Ewē nuikī ea pei inākāwē— hatu wa ⁴habū uīkī dais keyutā Pedrō yuikī:

—Neri nuku uīwē— aka

⁵“Ea pei inākanikiki”, ishū beri ikama hatu uīayā ⁶hanushū Pedrō ana yuikī:

—Ē peiumaki. Hakia ē ha hayarā, ē mia inaiī. Deusū kuxipa ē hayawē taeshū ē mia shushawatiruki. Jesus Cristo Nazaré anuatū kena kuxipawē taea benitā niriwe— atā

⁷Pedrō hawē mekē yusiuriawē metsūshū benia hawē tae inū hawē hupushku hawaira mesteī hukuxitā ⁸hanua ha huni txātuni beni ixtxui ti itā ni taekaini Pedro inū Joāobe Templo hemaitī anu hikikaini ixtxui ti ti ikaikī Deus kēwākī taewabainaya ⁹dasibibū uīaibū nikaikī Deus kēwābainai ¹⁰habū uī e iki datekī haskai haskashumē? ikī:

—Ha hunī hatū Templo hemaitī hikiti shui hawē kena Hawērua anu tsaushū pei hatu ea amis ma shusha unaī habia ikikiki— ikaibū

**Bari utati hawē kena Salomão anushū Jesuskiri Pedrō
shabakabi hatu yusīniaki, na hātxarā**

11 ha huni txātu kaīni ma shushawabu Pedro inū Joāo hatu dapashkama hatube nikē dasibi yurabu kuxibirā uī e ibirā ibiraní Templo hemaitī kesha hanu bari utati hawē kena Salomão anu hatuki dasi itxabirābiranaibu 12 haskaibū Pedrō hatu uīkī yuikī:

—Israelbuū, haskai nuku uī mā e ikanai? Na huni nū shushawashu benitā nia uīkī nukū kuxipawē nū ashu mā xinaīmēkaī? Deus keskakī nū huni pepahairawē taeshū nū shushawashu mā daka xinaī? 13 Nū haskamaki. Matu yuinū nīkakāwē. Habias nukū shenipabu Abraão inū, Isaque inū, Jacō Deus kēwāpaunibū na huni ma shushawashuki. Ha inū, hawē bake abuhairakī Deusū nukuwē taeshū kēhairawabiamiskē danākī matubu haki sinatakī atxishū nawa shanē ibuhaira anu mā iyua hanushū Pilatōs xinā pewatā tenākatsi ikama nitxīpanā mā nemaimaki. 14 Hanushū matūri Pilatos yukakī Jesus huni pepatū hawa txakabuwaisma hau tashnimanū Pilatos yunuama ha huni txakabu besti merabewakī mā yuka matu hawa washūama nitxīshunimaki. 15 Haska wakī hatū nuku hiwekuīmashanai mā hatu tenāmabia mawa Deusū ana nuku bestēwāshuīma nukubū uīkubainimashū nū unaiī. 16 Haskawē taeshū Jesus ikūwākī hawē kuxipawē na huni mā uīmis hawē yura hirabi kuxipa wakī nū ma shushawashuki, haska dasibitū mā uīaīnā— iwanā, ana hatu yuikī:

17—Enabuū, Jesus ikūwākatsi ikama hawē kuxipa unākī kayati wakī tapīriamabia matū shanē ibubebetā ha huni unāma mā tenaīma txanima ē unaiī. 18 Ha mā haska waimakirirā, bebükiri Deusū hawē hātxa yuishunika dasibibu hakiri txanikī nukunabu yuikī: “Hawē Messiasrā, nuitkaatā mawashanikiki”, anirā, haska yuini keska wakī Deusū ma hatu menemaimaki.

19 Haska xināma Deus mā txibākatsis ikairā, matū txakabu henetā matū xinā betsa watā Deus anu berikāwē, hau matū txakabu matu buashununā. 20 Deusū matu hawē daewakī pepawakī benimawakatsis ikī hawē bake Messias Cristo bebükiri katutā matu yubaniki, hau mā haki dasishanūbunā. 21 Hanua natianā, Jesusrā, naiuri kayuimaki. Haurishū Deusū mai anuabu hawē hatu pewamakī keyumakī manakamayuikiki, haska hawē hātxa yuishunika meribibu hiweshū nuku keneshūpaunibu keska wamayukinā. 22 Hanua Moisésrī hakiri nukū shenipabu hatu yuiriakī: “Hawē hātxa yuishunika ea keska matu anua matū Yavé Deusū kaīmashanikiki. Haska matu yunuai nīkatā txibākubaīshākāwē. 23 Hakia hawenabu bababū tsuabūra Deusū hātxa yuishunika Messias nīkakatsi ikabuma Deusū kupikī hatu yamawashanikiki, ana hawenabuma wakinā”, aniki.

²⁴Moisés besti haska hakiri txaniama hakia hawē hātxa yuishunika tibi Deusū hatu yuimakī Samuelwē taewakī haska Deusū hawē bake yunushanaikiri yusī haburi txanikubainibuki. ²⁵Haska inū, matu henekatsi ikama Deusū hawē hātxa yuishunikabu hātxamai habuwē Deus matuki yubakaniki. Haskawē taeshū matū shenipabu Deusū yubai nukū shenipabu Abraāobe Deus hātxakī matu heneama inūbariaikiri yuikī: “Mī baba betsawē taeshū mī bababu inū dasibi nawa betsabu shukua tibibu ē hatu pepawariashanaii”, aniki. ²⁶Haskawē taeshū Deusū hawē bake bestēwaīmashū mā hawenabu dukū matukiri pe xinākī matu duawakī taewaikiki, matū txakabu henetā mā xinā betsabu wanūbunā— hatu wai

Judeu shanē ibubū Pedro inū João yukanibukiaki, na hātxarā

4 ¹Pedro inū Joāonē yura itxapabu hatu yusīkī meneriabumakē Deusbe hawenabu hātxashunikabu inū, Templo mekemisbu shanē ibu inū, saduceubu beshū ²Pedro inū Joāonē yurabu yusīkī Jesus mawa ana bestēkainima hatu unāmai nīkatā hatuki sinatabaī ³hatu atxishū ma bari kaya bitxiti hiwe anu hatu bitxitā: “Mexukiri besti hatu yukatiki”, ibainaibū ⁴ha haskaibutiā itxapabū habū Pedrō hātxa nīkakī kaka pewē taeshū Jesus ikūwākī taewaibu hatu tanakī aību tanama hunibu besti 5.000 tananibukiaki.

⁵Hanua ushaxini Jerusalém anu judeu shanē ibubu inū, mae shanē ibubu inū, Deusū hātxa kenenibu yusīnanāmisbu Jerusalém anu itxabū ⁶habianuri judeu shanē ibuhaira binua Anás inū, Caifás inū, João inū, Alexandre inū, Deusbe hawenabu hātxashunikabu shanē ibubū enabu dasibi hatibu itxashū ⁷Pedro inū João hau iwenūbū hatu yunua iweabu hatu namakis nitxitā yukakī:

—Tsuā kuxipawē inū tsuā kenawē na huni mā shushawaxinamē?—
hatu wabu

⁸Deusū Yushī Pepatū Pedro kuxipa wa hatu kemakī:

—Ē shanē ibubuū, ⁹huni nuitapai isī teneai pewakī nū shushawaxinakiri tapīkatsi iki mā nuku yukai ikaii. ¹⁰Haskakenā, matu inū dasibi Israelbū mā nīkaya matu xināmanū nīkakāwē. Habias Jesus Cristo Nazaré anua haki sinatakī hiki mā hatu mastama mawa Deusū ana bestēwāima ikūwākī hawē kuxipa bestiwē na huni dasibibū mā uīā nū shushawaxinaki. ¹¹Jesus Deusū haska keska waimakiri matu shabakabi wanū ea nīkakāwē. Mā hiwe wanikabū mixki danābiaibū habias mixki keska Deusū bishū deshū makeresh wakī kene hawē mestēwākī akawaiaki, ha habias Jesusrā. ¹²Ha inū, hawa tsua betsawē nū meketi hayamakiaki. Mai hirabi anushū hawa huni betsawē Deusū hawē nuku mekekī pashawati hayamarikiaki— hatu wa

¹³hanua Pedro inū João hawa dateama kuxipai shanē ibubū uīabū berubi Jesuskiri shabakabi hatu yusīaibū shanē ibubū nīkatā ha hunibu

unānepabuma inū escola anushū hawa tapīsbumabia pewē hatu hātxa waibuwē taea unaī e itā hakia Jesus hatube nishū hatu yusīkubainima xinātā¹⁴ ha huni shushawaxinabu hatube niawē taea haska washū hatu haska watima nashukukī¹⁵ hanushū hanu itxabu anua hatū mekenikabu hatu nitxīmatā habu besti yubakai yuinameakeakekī¹⁶ yuikī:

—Na Jerusalém anu hiweabū dami atimaska wakī shushawaxinabu dasibibū unākanikiki. Nū hatu haska wai, na huni daberā? “Habū akamaki”, ikī nū hatu parāmatirumaki.¹⁷ Hakia na haska Jesuskiri txanikubainaiburā, dasibibu hau ana hatu nīkamakī ikūwāmayamanūbū hatu bestekī nesewanākāwē, hau unuri ana Jesuskiri tsua yusītaskayamashanūbunā— itā

¹⁸ hanushū ana hatu kenashū hatu yunukī:

—Jesuskiri ana hātxakī hawē kenawē hatu yusīyamashākāwē— hatu wabu¹⁹ Pedro inū Joāonē hatu nīkasama hatu kemakī:

—Dasibi nū amis Deusū unaīwē taea haratu txibaī pemē? Matū hātxa nīkaimēkai? Deusū hātxa nīkairaka? Haskakē matūmebi unāti wakāwē.²⁰ Eskawē taea nū ikai matu yuinū nīkakāwē. Hawara uīkī nū nīkakubiranima hakimama hatu yusīkī nū henetirumaki— hatu wabu²¹ haska shushawaxinabuwē taeshū yurā kaiānē Deus kēwaību shanē ibubū uīkī habuwē datekī hawa txakabuwama ixiābu haska washū hatu kupitima hātxa kuxipa bestiwē ana hatu nematā nitxīnibukiaki.²² Ha huni txātu kaīni ma 40 bari binubiakē kaya wakī damiwakī akawanibukiaki.

Jesus ikūwaību hatu mesewaibu datetima kuxipa yukanibukiaki, na hātxarā

²³ Hanua Pedro inū Joāo hatu hawa wama hatu kaīmabu kaībaī hatū haibuaibuki nukutuxitā hatube itxatā dasibi Deusbe hawenabu hātxashunika shanē ibubu inū mae shanē ibubū hatu haska wakāshu hatuki txaniaibu²⁴ haska hatu wakāshukiri nīkatā dasibibū Deus kēwākī yukakī:

—Nukū Epa Deusuū, nai inū, mai inū iānēwā, inū dasibi hanu hiweabu mī damiwani nū unaiī.²⁵ Haska inū, mī Yushī Pepawē mī tsuma nukū shenipabu shanē ibuhaira Davi yuimakī:

‘Haskai hamēmēs hawa xināma ha yurabu yubaka besumai
haskai hamē ha iki hātxāwākanimēkaī, hawa xināmarā?’

²⁶ Mai kesua anua inū mae tibi anua shanē ibubu kuxipabu itxa yubakai
Shanē Ibu Deus inū hawē Katua Messias danaī haki
sinatashākanikiki’,

iki hātxanirā,

²⁷—Txanima na habiatā shanē ibu Herodes Antipas inū Pôncio Pilatos na mae anu nawa betsabube inū Israelbube itxa mī tsuma Jesus meribi mī

katuni Messias mĩ yununi mĩ kẽwãmis haki sinatakanikiki. ²⁸Haska dasibi bebükiri mĩ hakiri yubakani hau haska wai bunübũ mĩ yuinirã, txanima haska keskarã, habunã, ma akimabuki. ²⁹Nukũ Shanẽ Ibuũ, natianã, habü nuku mese mesewaibu mĩ uïaïi. Haskawé taeshü nũ mĩ tsumabu hawa datea mĩ bakẽ kakape nũ shabakabi txanikükaunũ nuku yunuwe. ³⁰Mĩ kuxipa paewẽ isĩ teneaibu shushawakí dami atimaska tsuã atiruma mĩ tsuma meribi Jesus mĩ waniwẽ hawẽ kuxipawẽ nuku amakí nuku hatu uïmakubaïwẽ— akí

³¹Deusbe hătxai meneaibü habiatíari hanu itxabu anu patxa sakuya Deusü Yushí Pepatü hatu dasibi atxikí kuxipa wakí keyua hanushü ana dateama Deusü kakape hawenabu hatu shabakabi yuikubainibukiaki.

Ikũwaïbü hatü mabu pashkatä hawẽ hiwenibukiaki, na hătxarã

³²Habü Jesus ikũwaïbu mirimabü hatü xinã habiaskas xinawẽ xinaí habü mabu tibi yui: “Ena bestiki”, ikama hakia dasibibü mekubainibukiaki. ³³Hanushü Jesusü kuxipayabü haska Shanẽ Ibu Jesus bestékainima hawẽ kuxipa unãkí hatuki txanikubainaibu ikũwaïbu dasibi Deusü hatu duahairawakubainaya ³⁴habu baiyabu inü hiwayebü habu hawa nuitapabumã huni betsaa inatã hawẽ taeshü pei bitã ha pei ³⁵hau hatu inanübũ Jesusü kuxipayabu hatu inãkubainaibu ha betsabu hawa hayama hau hawẽ binübũ bestibu tibi hatu pashkashükubainibukiaki. ³⁶Haskanibu betsakiri mia yuinü níkawe. Hanua Leví baba betsaa natukã Chipre anua kaïni hawẽ kena José hatubetä ikũwáyã Jesusü kuxipayabü kena betsaa wakí Barnabé wanibukiaki, nukü hătxawẽ kenarã: “Xinã txákawanika bakeki”, akinã. ³⁷Ha huni hawẽ bai haya huni betsaa inatã hawẽ taeshü pei bitã beshü Jesusü kuxipayabu hatu inãniaki, hawẽ hau ikũwaïbu betsabu hatu merabewanübunã.

Ananias inü hawẽ aí Safirã Deusü Yushí Pepa paräpai eskanibukiaki, na hătxarã

5 ¹Ha haskaibutiã huni betsaa hawẽ kena Ananias inü hawẽ aí Safirã hatü bai huni betsaa inatã hawẽ taeshü pei bitã ²hawẽ aíbe yubakatä pashkashü dabukü hawena wakí arutã hatiri Jesusü kuxipayabu anu bushü inãyã ³hanushü Pedrõ yuikí:

—Ananiasií, mĩ bai inatã pei bitã pashkashü dabukü arutã haskakí Satanásã mia txakabuwamaya nuku yui Deusü Yushí Pepaki mĩ txani txakai? ⁴Mĩ bai mĩ hatu inãriama minayushuki. Ha inü, pei mia inãbu minariayushuki. Hakia mĩ pei mĩ pashkashü nuku inãkí mĩ nuku paraínã, mĩ nuku akamaki. Mĩ Deus paranü ika ikaii. Hawai eiskirã mĩ haskatuxiai?— aka

⁵ Ananias haska yuiai níkatã tĩ itã mawaya haskai níkatã dasibibu dateaibü ⁶hanua berunã dabe hushü hawẽ yura yabutã bushü maiwai buaabü

⁷hakimamari trêz hora binuaya Ananiasĩ aĩnĩ haskashu nĩkariama hatu
hiwe anu hikiaya ⁸Pedrõ yukakĩ:

—Matu bai inatã hati pei besti mã bishu mĩ benẽ ea inashumẽ?— aka
Safirã kemakĩ:

—Heẽ, habiati besti hawẽ karuki— akaya

⁹Pedrõ yuikĩ:

—Haskai Deusũ Yushĩ Pepa parãkatsis iki mã yubakarabekashumẽ?
Mĩ bene parananaiwẽ taea ma mawa maiwatani bekanikiki. Mĩ miari
mawaya mia maiwariai bukanikiki— akaya

¹⁰habiatiaři hawaira hari mawai Pedrõ tae namã di ikaya hanua
ha hawẽ bene maiwatani berunã dabe hikitã hawẽ aĩ ma mawaria
betxitã hawẽ yura hari bushu hawẽ bene dapi maiwarianibukiaki.

¹¹Hanua ikũwařbu itxapabu inu dasibibu haskashu kakaibu níkatã date
paepanibukiaki.

**Tsuã haska watiruma wakĩ Jesusũ kuxipayabu haikaimas
isĩ teneaibu hatu shushawanibukiaki, na hãtxarã**

¹²Deusũ hawẽ kuxipa hatu yunua Jesusũ kuxipayabu yurã kaiã
merabewakĩ dami atimaska haikaimas betsa betsapa akaibu hatu bana
níkatã hatube itxai bebirã bebiranaibu hanu Templo hemaitã anu hanu
bari kuaya utamisbu hawẽ kena Salomão anu ikũwařbu betsabu hatuki
dasi itxakubainibukiaki. ¹³Hanua hatiritu hatu yusia níkai itxakatsi
ikabumabia hakia dasibibu ikũwařbukiri pe xinã bestikubainibukiaki.

¹⁴Haskabiaibu ana mirimbabu hatubetã hatu Shanẽ Ibu ikũwař huni
itxapa inu ařbu itxapa hatuki dasikubainaibu ¹⁵hanua betsara, tsuabura
hatunabu isĩ teneaibu hawẽ dakatiki iweshu bai kesha hanu Pedro
huai anu xinakĩ hau ha kawakĩ hawẽ yura baka utawẽ hau
shushawashunu isĩ teneaibu hanakubainabu Pedro hanu kakĩ ha isĩ
teneaibu bestibu hatu shushawakubainaya ¹⁶hanua ha dikabi hanu
Jerusalém dapi hiwebaunabu hatu yurabu isĩ teneaibu inu yushĩ txakabu
beta betsapawẽ hatu ntitapawamis habu Jesusũ kuxipayabu anu
hatu iweriabirãbiranaibu dasibibu ea akaibu haburi hatu shushawakĩ
keyurianibukiaki.

**Jesusũ kuxipayabu hau ana yusiyamanibu shanẽ
ibubu ana hatu nemapai inibukiaki, na hãtxarã**

¹⁷Ha hatu haska waibutiã Deusbe hawenabu hãtxashunika shanẽ
ibuhaira inu saduceu habu txibamisbu habianushuri Jesusũ kuxipayabu
hatu uĩ hatu kuxipawẽ kemubiai hatuki sinatakĩ ¹⁸Templo mekenikabu
hatu yunua atxitã hatu mae meketi hiwe merã hatu bitxiabu ¹⁹hanushu
mexu merã Deusu nai tsuma hushu habu mekeabu hatu unãmamatã
bitxitã hiwe beputi bepẽtã hatu kařmatã yuikĩ:

²⁰—Nenua ē matu kaīma bushunā, ha Templo hemaītī anu hikitā hanushū Deusū kakape hiwekuīmati hātxa dasibi hatu yusīritākāwē— hatu wa

²¹haska hatu yuia nīkabaī penaya Templo hemaītī anu bushū hatu yusīkī taewaibū

habiatīari ma kaībainabu unāmabia Deusbe hawenabu hātxashunika shanē ibuhaira hawenabube itxatā Israelbu shanē ibu betsa betsapabu Sinédrio dasibi hatu itxawashū hatū meketi hiwe anua Jesusū kuxipayabu hatu bitxixinabu hau itanūbū hatū mekenikabu yunuabu ²²bushū meketi hiwe anu hikishū ma kaībainabu hawa hatuki nukuama benatā txītūbaī ha kaka hatu ²³yuikī:

—Hanu meketi hiwe anu nū hikia beputi tibi beputi pea policiabū pe mekeabu uītā hatu iwēnū, ishū hawē hikitī beputi bepētā ana tsua ha merā hayama nū uītanaii— hatu wabu

²⁴hatu haska yuiabu nīkatā Templo mekenikabu shanē ibu inū Deusbe hawenabu hātxashunika shanē ibubu yuka iki: “Haskaxinabumē?” iki hawa xinātimā yuinameaibū ²⁵ha haskaibutiā haskarapanābū huni betsā hatu uībirā hikishū hatu yuikī:

—Ha hunibu mā hatu bitxixinarā, ū unu Templo hemaītī anushū ma hatu yusīkanikiki— hatu wa

²⁶hanua mekenika shanē ibu hawē tsumabube bushū ana hatu itanū ika kashū yurā kaiāki datei: “Nuku mākāwē tsaka tsaka akana”, ika hawa hatu meama ²⁷Sinédrio anu hatu iweshū hatu bebū nitxītuxiabu Deusbe hawenabu hātxashunika shanē ibuhairatū hatu yuikī:

²⁸—Ha huni akimabukiri mā hatu yusīaibū nū matu nemahairabiaxina nukū hātxa hawa nīkama haskakī Jerusalém anuabu hatu itxawakī mā ha hunikiri yusīkī heneamamē? Haska wakī ha huni nukukiri yuikī: “Mā hatu tenāmaimaki”, akī mā nuku hawē taeshū yuākī mā nuku hatu dake wamakubainaii— ikaibū

²⁹haskaibū Pedro inū Jesusū kuxipaya betsabū hatu kemakī:

—Haska Deusū xinaī nū txibanū nuku yunumis nū akatsis ikaii. Hunibū yunuawē taea nū beshteketirubumaki— iki ³⁰ana hātxa txitxibaikī yuikī:

—Jesus cruzki mā hatu mastamashū hatu tenāmabia ha habias Deus nukū shenipabū kēwāpaunibu habiatūri tenābu nuku bestēwāshuīmaki. ³¹Deusū haska watā nai anu ainitā hawē yusiuri nuku tsaūshunimakē ha nukū mekenā inū nukū yusīnā nū ma hayaki. Haskawē taea nū Israelbu shukua tibi tsuabūra nukū txakabu henetā Deus anu txītuī nū xinā betsaibu nuku hawenabu wakī Deusū nukū txakabu buatā ana xināmaki. ³²Na haskarā, Deusū haska waima nukū besti nū unaii. Ha dikabi Deusū Yushī Pepatū unāriaikiki, haska habū nū txibaibū Deusū nuku inaīmarā— hatu wabu

³³hatu haska waibu nīkatā hatu abuama hatuki sinatahairakī hatu detekatsis ikaibū ³⁴hanua habianuri Deusū hātxa kenenibu yusīnanāmīs

huni betsa fariseu dasibibū nīkakī hakiri pe xināmisbu hawē kena
Gamaliel hatube shanē ibubu hanu itxabu anuri hatube tsauwa benikaū
policiabū hau Jesusū kuxipayabu hatu kaīmayunübū hatu yunua iyuaibū
³⁵ hanushū Gamalielī habube shanē ibubu hatu yuikī:

—Israelbuū, na hunibu kupikatsis ikī mā haska wairā, xinākī uīrakāwē.
³⁶ Eskaki, matu yuinū nīkakāwē. Huni betsa Teudas shanē ibunū, ishū
hatu binunū ikī nukunabu parāyā 400 hunibū hawē hātxa nīkakī txibaī
haki shukuabu soldadobū atxishū ha huni deteabū habū txibaību datei
dasibi pashai sa iki keyunibukiaki, hanu beshtekei keyuirā. ³⁷Hanua
txipu César Augustō hawenabu hau hatu tananübū yunua tanaibutia
huni betsa Galiléia anua Judas shanē iburianū, ika Romanobu nemanū
ika mētsisipakaūkī hatu yusīayā itxapabū hawē hātxa nīkakī txibaibū ha
Judasri soldadobū atxishū tenāriaibū dasibi habū txibaibū pashai sa iki
keyurianibukiaki. ³⁸Haskawē taeshū matu xināmakī yuinū nīkakāwē. Ha
huniburā, hatu meyamayukāwē. Habū hatū yusīa ibubis ikaiburā, hamē
hawama binushanikiki. ³⁹Hakia Deusū hatu yunua ikaiburā, mā hawa
hatu nematirumaki. Txanima habū Deusū hātxa kayabi yusīaibū hatu
nemakī mā binutirumaki. Deus nemanū ika mā haskatirumaki. Haskakē
xinākī uīrakāwē— hatu wa hawē yusīa txibakī pe nīkatā:

⁴⁰—Peki— iake iaketā Jesusū kuxipayabu hatu ana kenashū itxakawakī hi
siriwē hatu kuxa kuxa ama bestitā ana hau Jesuskiri hatu yusīyamashanübū ha
akī hatu nemahaira bestitā hatu nitxikī heneabu ⁴¹shanē ibubū besuria Jesusū
kuxipayabu kaibaini yuinamei: “Hawē bake Jesus Cristō kakapekiri nū yusīayā
Deusū hawē nuku unāti watā nuku duawakatsi hatu yunua habuwē datei nū
beshtekēnū nuku akanikiki”, iki benimabaini buxishū ⁴²hatu yusīkī hawa
heneama Templo hemaitī anushū inū hiwe betsa betsapa anushū shaba betsa
tukuma Messias Jesus Cristokiri kaka pepakiri hatu tapīmakubainibukiaki.

Sete merabewanikabu katunibukiaki, na hātxarā

6 ¹Ha bari haskaibutiāri mirimabū ana ikūwaī hatuki dasii
itxakubainaibū habianuri judeububia hatū hātxa Grego hātxawē
besti hātxamisbū ha hatubetāri ikūwaī judeubūs hātxa Hebreowē besti
habu hātxamisbu hatube ha ikī yuikī:

—Dasibibū nū Jesus matubetā ikūwābiaibū shaba tibi nuku pimakī
nukū aību beneuma enaumabu pití nesheshūkinā, mā hatu pashka
pewashunabumaki. Matunabu Hebreobu besti pití itxapa hatu nesheshū
inākī nukunabu Grego hātxawē nū hātxamis ha nukū aību beneumabu
pití eskarabes nesheshū hatu inākī mā hatu nuitapawakubainaii.
Haskarā, txakabuki— ikaibū ²haskaibu hatu yuiabu nīkatā ha 12 Jesusū
kuxipayabū dasibi ikūwaibū hatu itxawashū hatu yuikī:

—Nukū nū matu pití pashkashūkīmekeshuna bestirā, nukunarā, pemaki.
Ha dikabi matu haska besti wakī Deusū hātxa yusīkī nū henea pemariki.

³Haskakenā, ē betsabu inū ē puibuū, hau huni betsabū piti matu pashkashūkī inākī pewakubainübū sete huni xināyā inū unānepabu Deusū Yushī Pepatū kuxipayabu hau habū matu pashka pewashunübū benakī katushū ha daya hatu yunukawē. ⁴Hakia nukubunā, Deusbe hātxakī heneama hanushū hawē hātxa pepa matu inū betsabu yusikī nū henetirumaki— hatu wabu

⁵haska hatu yuiabu nīkatā dasibitū habias xināwātā hanushū hatu katukī huni xināyā inū unānepabu Deusū Yushī Pepatū kuxipayabu katukī hati anibukiaki. Estēvão inū, Filipe inū, Prócoro inū, Nicanor inū, Timão inū, Pármenas inū, nawa betsa Antioquia mae ewapanu hiweshū judeubū beya tapīni Nicolau hati hatu katubaī ⁶Jesusū kuxipayabu anu hatu iyuabu hanushū hatu unāti wakī mamepishū Deus hatu yukashūkī hatū merabewanikabu hatu wanibukiaki.

⁷Hanushū Deusū hātxa Jesuskiri kakape hatu yusipakekubainaibū hatū hātxa nīkakī Jerusalém anushū ikūwaī itxai pakubainaibū ha haskaibū habiatiāri Deusbe hawenabu hātxashunika itxapabūri Jesus ikūwārianibukiaki.

Estēvão hawamahairabiakē atxishū shanē ibubu anu iyunibukiaki, na hātxarā

⁸Estēvão Deusū duawakī kuxipa paeya wakī pepawanikiri mia yuinū nīkawe. Hawenabū berubi Estēvãoñē dami tsuā atiruma atimaska wakī hatu uīmakubainaya ⁹hanua itxati hiwe hawē kena “Escravo Tsumawanibu Ana Tsumauma” hanu betsabu itxamisbu inū, huni betsari mae Cirene anuabu inū, mae ewapa Alexandria anuabu inū, Cilícia mai pakea anuabu inū, mai pakea Ásia anuabu habu Estēvãoñe ha iki yuinameaya ¹⁰Deusū Yushī Pepatū Estēvão unānepa wakubainaiwē taeshū tsuā Estēvão maemakī hātxawē binūtirubumakē ¹¹hawawē haska watima haki yubakatā habu betsā huni betsabu pakakī yuikī:

—Nukū shanē ibubu parākī eska hatu yuitākawē: “Ha Jesuskiri yusimis Estēvãoñē hātxa txakabu yuikī Moisés inū Deus dayuikī yuaikiki”, atākawē— hatu wa ¹²hatu haska wabu bushū huni itxapabu yuikī mae shanē ibubu inū Deusū hātxa kenenibu yusināñmisbuki txani txakakī habu hatu sinatamabū yurā kaiā ha iki berukui itimaskabaikī hanushū Estēvão atxitāshū shanē ibubu dasibi Sinédrio anu iyushū ¹³hanushū hau Estēvãoñki txani txakatanübū parā hātxa katutā huni betsabu hatu parāmakī yuimakī:

—Na huninā, nukū Templokiri inū Moisés nuku yusini hātxakiri yuaí hātxai heneama nū nīkaii. ¹⁴“Jesus Nazaré anuatū Templo yamawatā nukū beya betsa betsapa Moisés nuku yusini betsa washanikiki”, ikai nū nīkariakubainaii— hatu wabu

¹⁵hanua shanē ibubūs Sinédrio anu tsaushū Estēvão nia uikī hawā ikama hawē besu shabakabihira Deusū nai tsumā besu keska beisnibukiaki.

**Hatū shenipabukiri Estêvãoñé shanē ibubu
hatu ana xināmanikiaki, na hātxarā**

7 ¹Haska uītā hanushū Deusbe hawenabu hātxashunika shanē ibu binuatū Estêvão yukakī:

—Na haska mikiri yuiaiburā, txanimamẽ?— aka

²nīkaibū Estêvãoñé hatū yukai kemakī:

—Ê shanē ibubu inū enabuū, matu yuinū nīkakāwē. Mesopotâmia mai pakea anu nukū shenipabu Abraão Harā mae ewapanu kariama bebükiri nukū Epa Deus kuxipa pepatū yubakī unāmakī hanu hiweshanai anu ³yunukī yuikī: “Mī mai inū minabu henebaini mai bena ē mia uīmashanai anu hari kashāwē”, aka ⁴hanua Abraão kaïkaïkī Caldéia henebaini Harā anu kaima dakayukē hanua hawē epa ma mawaimakē hanushū na habia mai mā hanu hiwea anu Deusū Abraão iweshū ⁵hanu hawē mae ibubis bitā hanu hiwepaketirumabiakē Abraão bebükiri yubakī bakeyariamabiakē hau hanu hawē bababu hanu hiweshanūbū hatu ināti hatuki tanamanikiaki, Abraão mawakē hawē bababu patā ibu wakī hau bishanūbū yubakinā. ⁶⁻⁷Hanushū ana yubakī: “Mai kesua betsa anu mī bababu hatube hiwei buimabu harishū nawabū habū escravo dayaru hatu washū 400 ano hatu dayamakī hatu itxakawakubainaibu atimas ē hatu kupiaya mī bababu haria kaïbirani beshū na mai ē mia yubai anu hiweshū ea duawakubaïshākanikiki”, ayamashū hanushū Abraão hawē yubaka xināmati wakī Deusū yunukī: “Dasibi minabū huni bake tibi kaïyā hawē hina kubitxi meshtekī bikubaïshāwē”, aka ⁸habe hātxakī nīkayamashū hawē huni bake Isaque kaïyā oito dia shabatiā hawē hina kubitxi binikiaki, haska yubani taewakinā. Hanua hawē bake Isaque bakeyatāri hawē bake Jacó birianikiaki. Hanua Jacó, hawē kena betsa Israel, hawē 12 huni bakebu kaïaī habiaskari wakī hatu biriakubainikiaki. Ha 12 huni bakebu habu tibi anua nū habia hawē bababuki.

⁹Hanua ha nukū shenipabu Israelī huni bake betsa José hawē betsabū danaī haki sinatakī hau tsuma wabaī Egito mai pakea anu iyutanūbū hawē taeshū pei bikī nawa betsabu inābu iyuyamabu harishū Deusū duawakī José merabewaya ¹⁰habu anushū bika tenebiaya Deusū nemakī unānepa wakī Egito shanē ibuhaira Faraó abumaya hawē shanē ibu betsa wakī José shanē ibu wakī hawē mai hirabi inū hawē hiwe hawērua ewapa mekei hau dasibi shanē ibushunū yununiki.

¹¹Hanua Egito anua José shanē ibuaya Egito mai pakea anu inū Canaā mai pakea anu dasibi ana yunu beneamakē Israelī bakebu nukū shenipabu nuitapai hawa pitibumakē ¹²hanua Egito anu shekiwā haya txaniaibu Jacó nīkatā hau hawē bakebū nukū shenipabū hari bushū hau pití bikī taewatanūbū hatu yunua butanibukiaki. ¹³Ana ha

katxu betsatiā bunitxakayamakī ana piti bitanū ika buabū hanushū Josē hatu unāmakī hātxa wakī yuikī: “Ē matū betsa Joséki”, akī hatu unāmaya Egito shanē ibu Faraónē nīkata: “José hawa nawamē?” itā xināxikē¹⁴ txipu betsatiā José shanē ibuwē taeshū hau hawē epa inū dasibi hawenabu hau ishūtanūbū hatu yunua hawenabu 75 ishūtākī Egito anu iwenibukiaki. ¹⁵⁻¹⁶ Haskawē taea Jacó, hawē kena betsa Israel, Egito anu kaima hiwea hanua mawa hanu maiwati tāpe Hamorī bakebū hawē hutxi Abraão peiwē inānibu Siquém anu hawē yura bushū maiwatānibukiaki. Israelī bakebu inū hawē baba itxapaburi Egito anuari mawakubainibukiaki— iwanā,

¹⁷Estēvāonē judeu shanē ibubu hatu yuikubaikī ana yuikī:

—Abraãoonē bababu, Israelburā, Canaā anu ana hatu txitūmakatsi Deusū yubani ha baritiā ma hatu tashnimabaikatsi iki kemaya Israelbu Egito anu hiwea pai itxai mirimakubainaibū¹⁸ hanua Egitonawa shanē ibu bena Faraō ikimashū haska wakī Josē Faraónē enabu hatu merabewakubaini unāma¹⁹ ha shanē ibu Faraó benatū nukū shenipabu parākī hatu itxakawakī hatū huni bake dama kaïaibū hau tenānūbū hatu yunukī hatu putamakubainaya²⁰ ha hatu haska waibutiā Moisés kaïyā hawēruahaira pixtakē abuhairakī hawē ibubū hiwe anushū hune ewa wakī ushe dabe inū besti huneshū yumewai²¹ ana haska washū hunetima datekī hau mawanū hene kesha basi anu txitxāki hene hikitima wakī buiwē pepushtā nanetā nūtātā shunūbirana Egito shanē ibū aību bakē betxishū neshewanimashū hawē bake keska wakī yumewakī²² haska wabainimashū Egitonawa unānepatū Moisés yusikī unānepawakī tapīmakubainabu hātxapai huni kuxipakī haska yunuabu hatu ashūkubainikiaki.

²³ Ma hanu Moisés 40 bariyatū hawenabu Israelbu xinākī uībaunū ika baīi kashū²⁴ hanushū Egitonawā Israelbu betsa itxakawakī kuxai uīkī hawenabu merabewanū ika kashū nemakī hatū itxakawai tenāshunikiaki. ²⁵Hanushū Moisés xinākī: “Ē kuxipaiwē Deusū ea merabewaya enabu Israelbu hatu merabewakī Egito anua hatu pashawatā unānuma ē hatu hiwemashanaii”, ibiaya hakiri haska hawenabū xināma inibukiaki.

²⁶ Hanua mexukiri betsatiā Moisés ana kashū hawenabu Israelbu dabe ana detenameaibuki nukutā daewakī hatu nemanū ikaī hatu yuikī: “Matu dabe mā huni betsamaki. Haskai mā detenamei ikanai?” hatu wa²⁷ha hatū hawenabu deteaitū Moisés tu akī shututā yuikī: “Mī nuku uīnū tsuā mia shanē ibu wakī nukū pewanika mia waxinamē, nuku anurā? ²⁸Egitonawa detexishū mī eari habiaskari wanū ika ikai, tenākinā?” aka²⁹ haska wa nīkata datei txai kai Moisés pashai mae betsa Midiānawabu anu hari kani haria nawa keskai hiweshū aību bitā huni bake dabe wanikiaki.

³⁰ Hari Midiānawabu anu 40 ano Moisés ma hatube hiwea binukainaya Mati Sinai hanu tsua hiweabumanu Moisés kashū uīayā hi mashu kui

menui keskai here hi hi ikai anu Deusū nai tsuma nia ³¹ uī e itā namai keskakī shabakabi ana uī pewanū ika kemai ha dapi kaya Deusū yuikī: ³² “Earā, ē matū shenipabū mekenika Deuski, Abraão inū, Isaque inū, Jacō mekenika Deusrā”, akai nīkai Moisés datei saki saki ikī hari uīkatsi ikamakē ³³ hanushū Yavé Deusū ana yuikī: “Na mī nia anu ē niriaki. Haskawē taea na shaba turu meribi meseki. Mī bitxi tae pekayuwe”, aka hutsekeshunaya ³⁴ ana yuikī: “Enabu Egito anushū bika tenetxakayamai saī iki kashai hawawē haskatima ikaibu txanima shabakabi ē uīmis hatu merabewanū ika ē butushuki. Uīwē. Haskawē taeshū Egito anu hari ē mia yunukatsis ikaii”, akī Deusū Moisés yuinikiaki.

³⁵ Uatiā ha habias Moisés danākī hawenabū yuikī: “Mī nuku uīnū tsuā mia shanē ibu wakī nukū pewanika mia waxinamē, nuku anurā?” abianibu habias Moisés shanē ibu wakī hatū merabenā wakī hawenabu merabewamakatsi ha nai tsuma hi mashu kui menui keska here hi hi ikai anua hātxamakī Deusū Moisés yununikiaki. ³⁶ Deusū Moisés haska waimakē Moisés nukū shenipabu Egito anua hatu kaīmabaīkatsi ikī Egitonawabu anushū hatu dami betsa betsapa washūtā hanua hatu iyukī ha Iānēwā Taxipa hau pukebainūbū damiwakī hene bai wakī hatu pashkashūtā hanu tsua hiweabuma anu nukū shenipabu Egito anua hatu iyuimashū 40 ano dami betsa betsapa hatu unāti wamakeatanikiaki, Moisés hatu tashnimabainishunā. ³⁷ Hanushū habias Moisés Israelbu hatu yuikī: “Hawē hātxa ē matu yusīnū Deusū ea katuni keska wakī habia matunabu anuari Deus yuishunika betsa kuxipa ea keska matu anu yunushanikiki”, anikiaki. ³⁸ Haska inū, hanu tsua hiweabuma anu ha habias Moisés nukū shenipabu hatu itxawabainimashū hanua ka Mati Sinai anua Deusū nai tsumabe hātxakī haska hiwea kayabi nū bishanai Deusū hātxa nīkatani nukū shenipabukiri txanikirākirankiaki, Moisésrā.

³⁹ Haska hatu yusīkī unāmabiakubaina nukū shenipabū txibākatsi ikama Egito anu ana txītūkatsis ikī Moisés danākī ⁴⁰ hawē betsa Arāo yuikī: “Egito anua nuku iwebiaima Moisés Mati Sinai anu kaima ana huamaki. Haskaima nū unāmaki. Haskakenā, yushī betsa dami wakī ha kēwāti nuku ashūwē, hau hatū nuku yunukī iyukubaishanunā”, akabu ⁴¹ hanushū mane damiwakī ina awa bake itsa hatu washūxina kēwākī txashuwā bake deteshū kua keyui hatūmebi hatū mekenē axiāwē taea haki besikī duawai benimahairanibukiaki. ⁴² Haskaibuwē taea Deus Israelbuki sinatakī nai anua bixi besti hau kēwānūbū ha hatuwē nuiai beshtenibukiaki. Haskakubiranibukiri hawē hātxa yuishunika Amós Deusū hātxamakī yuima:

‘Israelbuū,
hanu tsua hiweabuma anu 40 ano hiweshū
ina awa inū txashuwā bake deteshū kua keyubiakī earā,
ea kēwākī mā hawa ea inākī ea kēwāma ikubiranibuki.

43 Eūbia haskatimabiakē

yushī betsa hawē kena Moloque mā damiwaima kēwākī
 hawē kēwāti tari hiwe putakatsi ikama
 iashū bekubirākī yushī betsa hawē kena Renfā kēwākī
 hawē bixi kēwāti ibubis damiwaimashūri
 hari mā kēwākubainibuki.
 Haska wakī mā txakabuwakubainibuwē taeshū matu kupinū, iwanā,
 matū mai anua txaihaira matu nitxīkī
 nawabū mai pakea betsa Babilônia anu ē matu yunushanaii',
 aka keneshuniki.

44 Hakia hanu tsua hiweabuma anu nukū shenipabu buaketākinā, Deusū
 hawē hatu yubakī xināmati tari inū bitxi hiwe hatu amaima hayanibuki,
 haska Moisés Deusū uīmakī yunuima keska hatu amaimarā. **45** Hanushū
 nukū shenipabū ha tari inū bitxi hiwe mekekubainaibū Josué hatū shanē
 ibutā nawa betsa betsapabu hatube detenamemaya Deusū hatu merabewakī
 hatū mae tibi mebīkī hatu nitxīmatā hatu ibu wamaya ha tari inū bitxi
 hiwe Deusū hatu amani pekashū iatā bekubiranibukiaki. Haskaibutiā
 ha hiwe bebūshū Deus kēwākubainibukiaki. Habias hiwe hayayukē
 Davi hatū shanē ibu iriakūkainikiaki. **46** Hanua Davi shanē ibukī Deus
 benimawakubainaiwē taeshū ana duawanū, iwanā, Jacó hawē kena betsa
 Israel hawenabū Deuski nukuti kayabi mixki hiwe hawērua washūshanū,
 iwanā, Davī yukabia Deusū nemayuniaki. **47** Hakia Davī bake Salomão
 shanē iburiatā hatū Templo mixki hiwe Deus hatu amashuniaki, **48** hanu
 hunibū hiwe wabu anu ha Deus dasibi binu keyua hiwetirumabiakenā.
 Habiaskari Yavé Deusū hawē hātxa yuishunika hātxamakī:

49-50 'Nai anurā, ē shanē ibui hanu tsauwa

inū ē tae hanu maiki ē tapakea maiki paiaki.

Eānā, dasibi ē damiwaniwē taeshū ea huírukūmanū, iwanā,
 haska washū tsuā ea hawa hiwe washūtirubumē?

Tsuā ea hawa hiwe washūtirumakī',
 aka keneshuniki— iwanā,

51 Estēvāonē Sinédrio ana hatu yuikubaīkī:

—Dasibi kuxipa Deus haya mesebiakē matū shenipabu ipaunibu keskai
 matuburā, matū besu inū, matū huīti inū, matū pabīki kuxikē Deusū
 Yushī Pepatū matu yusībiakubainaya mā nīkaisbumaki, nawabū Deus
 unābuma keskarā. **52** Haska inū, Deusū Katua pepa hushanai Deusū hātxa
 yuishunikabū bebükiri hakiri txanibiakubainaibū hawa nīkakatsi ikama
 matū shenipabū hatu dasibi danākī hatu itxakawakī detekubainibuki,
 hatu tenākinā. Hanua natiā Deusū Katua huni hawa kaneisma hakiri
 matu yuīnibu ma nuku anu huni xināma nawabu atximatā mā ha huni
 pepa Jesus hatu tenāmariaimaki. **53** Deusū hātxa hawē nai tsumabū nukū
 shenipabu yusīni haya tapībiakī mā txibaīsbumaki— hatu wa

Estêvão tenâni bikiaki, na hâtxarã

⁵⁴haska xarabu hatukiri shanẽ ibubu txiteai nîkatã Estêvão ki sinataxakayamai bene bene iki sheta yêsh yêsh akaibû ⁵⁵hakia Deusû Yushî Pepatû Estêvão merabewakî kuxipa waya naiuri teskashû uîkî Deus txasha kuxipahaira anu hawẽ yusiuri Jesus nia uîtã ⁵⁶dateama hatu ana yuikî:

—Uîkawẽ. Teskâtã nai bepemana anua Deusû yusiuri nukû Hutxi Kayabi Iuwa Jesus nia ë uîaiî— hatu waya

⁵⁷habû hawẽ hâtxa ana nîkakatsi ikama pabepukui keyubaî hakiri kuxi biski ibaî atxitâ ⁵⁸⁻⁵⁹mae anua tashnimakî sharabaî habu Estêvão ki txani txakaibû ha dukütû tsakanû itâ hatû tari txaipa pekatã huni betsa hawẽ kena Saulo mekematã itxapabubetâ mâkâwê tsaka tsaka akaibû Estêvão nê Jesus yuikî:

—Shanẽ ibu Jesusuû, menâ ë yushî ea hari biriwe!— atâ

⁶⁰hanua dâti ika dakashû bis ikî hui kuxipawẽ ana yuikî:

—Shanẽ Ibuû, na ea txakabuwaibuwê taeshû hatu kupiyamashâwê— atâ di iki mawanikiaki.

8 ¹Hanushû Estêvão hau tenâñibû Saulô habiaskari xinâyâ anibukiaki.

Jesus ikûwaîbu Saulô hatu itxakawakubainikiaki, na hâtxarã

Habias shabatiâ Jerusalém anushû Jesus ikûwaîbu habû ikûwâbumâ hatuki sinatakî itxakawatxakayamakî taewaibû Judéia mai pakea anu inû Samaria mai pakea anuri Jesus ikûwaîbu dasibi pashai sa ibainaibû habu Jesusû kuxipayabu besti kaîama inibukiaki. ²Hanua tsuabura huni duapabu Estêvão wê nui haya kashabetanâ maiwanibukiaki. ³Ha hatu haska waibutiâ Saulo hawẽ haibuaibubetâ Jesus ikûwaîbu itxakawakî hatû hiwe tibi anu hikishû huni inû aîbu itxapa pashariabuma hatu atxishû kaîmakî hatu sharabaîbaîkî bitxiti hiwe merâ hatu bitximakî habû Jesus ikûwaîbu hakimawanû, iwanâ, Saulô Jesus ikûwaîbu yamawakî keyupai inikiaki.

Samaria anushû kakape hatu yusînibukiaki, na hâtxarã

⁴Hanua habu Jerusalém anua pashai kaîbainimashû hanira mae tibi anu hikishû Deusû Messias Cristo mekenâ hawẽ kakapekiri hatu yuikubainaibû ⁵merabenâ betsa Filipe mae ewapa betsa Samaria anu kashû Messias Cristokiri hatuki txanikî taewakî ⁶hanushû haska tsuâ atiruma dami atimaska betsa betsapa hatu ashuaî uîkî ha yurabu itxashû Filipê hâtxa dasibibû nîkahairabû ⁷yushî txakabû yura betsa betsapabu hatu nuitapawamis Filipê hatu shushawakî kaîma ha yushî txakabu bis iki tashnibainaibû hatu kaya wakî yura betsaburi babunibu

inū biyushkinibu hatu kaya waya ⁸ha mae anushū Filipē hatu haska washunai uī hawē xinā txākai benimahairanibukiaki.

⁹Hamē betsara, Filipē hatu yusī kariamakē huni betsa Simão ha mae Samaria anushū hawē mukawē unākī hawē hatu shuū akī yurabu paraī keī shanē ibukī hatu mesewamistū ¹⁰⁻¹¹bari itxapa hawē mukawē hatu parākubainaiwē taeshū hakiri yura dasibi shanē ibubu inū hatube hiweabu dasibibū txibākī kēwaī hakiri yuinamekī:

—Simāonā, Deusū kuxipa itxapa hayaki— ikī hawē hātxa nīkakī ashūpakemisbū

¹²hakia Deus shanē ibuaikiri inū Jesus Cristō kakapekiri Filipē hatu yuiai nīkatā ana Simão nīkama huni itxapabu inū aību itxapabūri Jesus ikūwaību Filipē hatu naximaya ¹³hanushū Simāonē dikabi ikūwāyā naxima Filipebe kakūkaūkī haska tsuā atiruma dami atimaska betsa betsapa akai uī Simão e ikūkainaya

¹⁴hanushū haska habū Samaria anushū Deusū kakape Jesuskiri hātxa ikūwākī ma txibaībū haska kakaibu Jerusalém anushū nīkatā Jesusū kuxipayabū hau Pedro inū Joāonē hatu merabewatanübū hatu hari nitxiābu buabū ¹⁵⁻¹⁶tsuabūra Jesus ikūwaību Filipē bebükiri hawenabu unāti wamakī Shanē Ibu Jesusū kenawē hatu naximaxina habu betsa Deusū Yushī Pepatū hatu atxiriamakē haska hatu wabu buxīshū ha Samaria anushū ikūwāxinabu hatukiri Pedro inū Joāonē Deus hau hawē Yushī Pepa binūbū hatu yukashūtā ¹⁷hanushū hawē Yushī Pepa atximakī hatu mamepishū hatu yukashunaya ha Yushī Pepatū hatu merabewai hatuki hikiakeakenikiaki.

¹⁸Hanushū Jesusū kuxipayabū ikūwaību hatu mamepiaya Deusū Yushī Pepa hatuki hikiae Simāonē uī: “Eāri ha kuxipa peiwē binū”, iwanā, Pedro inū Joāo ¹⁹yuikī:

—Na haska kuxipa eari ē hayanū ea inākāwē, mā hatu akai keska wakī yura betsaburi mamepishū Deusū Yushī Pepa ē hatu hikimashununā, na pei itxapa ē matu inaīnā— hatu waya

²⁰hanushū Pedrō kemakī:

—Deusū kuxipa inākuīki. Peiwē taeshū mī bikatsis ikaiwē taea mī peiya hanu txiwē ikūwābuma Deusū hatu kupishanai anu mī katiruki. ²¹Haska inū, mianā, mī xinātxakai Deusū unaīwē taeshū hawē kuxipa mī bitirumahairaki. ²²⁻²³Eā haska ē mia unāīi. Haska yushī txakabū muka mī bini mī heneriamakē mia merāshū ha mī txakabū mia neshayuaki. Hakia xinā betsa watā mī txakabu mī putaya hau Deusū mia buashunū mī yuka mī txakabu mia buashūtirumēkaī— aka

²⁴Simāonē kemakī:

—Txanima ē kanehairashuki. Ea Deus yukashūkāwē, hau haska mī ea yuiai keska wakī ea kupiyamashanunā— iki haska txaniaya hau Deusū hawē txakabu buashunū yukashūtā

²⁵habianushūri Deusū hātxa yusīkī kakape Jesuskiri hatu yusī menetā Jerusalémkiri ana txītūbirākī mae betsā betsapa Samaria mai pakea anushū Jesuskiri hatu yusīkubiraní Jerusalémkiri txītūbaini bui hikinibukiaki.

Etíopianawa shanē ibu betsaki Filipe nukushū yusīnikiaki, na hātxarā

²⁶⁻²⁸ Ha haska wawāxinabutiā Deusū nai tsuma betsā Filipe yunukī yuikī:

—Benitā Jerusalém anua kai sulkiri ha bai tanabaini Gazakiri kawē katāwē— aka

Filipe benitā kai hanu tsua hiweabuma anu bai tanabainaya bai namaki Etíopianawa aību shanē ibuhairatū tsuma huni hawē pei mekeshunikatū Jerusalém anushū Deus kēwātani hawē mae anu ana txītūkaini cavalo dabētā tarābainaiki nawa ina tsaushū Deusū hātxa Isaíasi keneni yuikubiranai betxitā uīayā ²⁹Deusū Yushī Pepatū Filipe yuikī:

—Kakaī haki kemai nukutāwē— aka

³⁰haska nīkatā hawaira kaī haki nukuaya Deusū hātxa yuishunika Isaíasi keneni yuiai nīkakī Filipē yukakī:

—Ha kene mī yuikubiranairā, mī nīkai?— aka ³¹Etíopianawā nīkatā kemakī:

—Haskatā tsuā ea hakiri yusī pewai ē nīkatirumaki. Miā mī unaīmēkaī? Ebe inatā kaki ea tapīmabaīwē— aka

—Peki— itā inatā habe tsaukainaya

³²habias kene yuishu Etíopianawā ana Filipe yuishūkī yuikī:

‘Txashuwā detenikatū detenū, iwanā,

iyumis keska wakī tsuā nemama iniki.

Ha inū, txashuwā bake dani dameshteabu

txashuwā hawā ikama pesmis keskai hawa yuiama iniki.

³³Hanushū itxakawakī nuitkaapawabu hawa yuiamakē tsua hawē nuikī merabewamari iniki.

Haska wakī bakeuma tenābu

tsuā hanishū hawē bababukiri hakiri hātxatirubumaki,

haska wakī hawē hiwea mebikī mai anua mesha keska wakinā’,

akī yuishuna ³⁴Filipe yukakī:

—Tsukiri ha Deusū hātxa yuishunikatū kenenimē? I bubiskirimēkaī? Huni betsakiriraka? Menā ea yuiriwe— aka

³⁵Filipē unāmakī Deusū hātxa dama yuishurā, hawē yusī taewakī kakape Jesuskiri Etíopianawa tapīmakī nīkamakubaina ³⁶⁻³⁷ma hatishūra ka iāki kemakī haska Filipē dama yuishihi Etíopianawā yuikī:

—Uīa. Ma mī ea yuikubiranai ē ikūwaīwē taeshū ana ē hawamamē, na hene anu mī ea naximatirurā?— atā

38 hatū cavalo tarāmabainai hau niti anū hawē tsuma yunua niti amaya buturabekai henē pukutā Filipē shanē ibu naximakī menetā 39 hene anua neshekerabebiranaibū hanushū Deusū Yushī Pepatū Filipe dami wabaikī yamawabainaya ha shanē ibū Filipe ana uīyama hawē tarābaítiki inatā ha kaikiri kai benimahairakainaya 40 hanua Filipe Yushī Pepatū iyushū mae betsa Azoto anu butea hanua mae tibi anu hikiakeakekaikī Deusū Katua Jesus mekenākiri kakape hatu yuikubaini atimas mae ewapa betsa Cesaréia anu hikinikiaki.

Jesusū Saulo xinā betsa wamanikiaki, na hātxarā

(At 22.6-16; 26.12-18)

9 ¹Hanua habiatíari Shanē Ibu Jesus ikūwaibuki pubēkī Saulō hatu itxakawakī tenākī heneriama haskawē taea Deusbe hawenabu hātxashunika shanē ibuhaira hatu binua anu Saulo kashū ²haska xinaī yuikī: “Damasco anu kashū ha Bai Bena Jesuskiri hatu tapīmaibu huni inū aību atxitā Jerusalém anu ē hatu iwekatsis ikaii, nenu hatu bitxinū, iwananā. Haskakē mī kuxipaya kanū, iwanā, ē mia yukai huaii. Ea kuxipa wakī Damasco mae ewapanua hanu nukunabu itxamisbu hiwe anu ē kakē hau shanē ibubū ea merabewashanūbū mī kuxipa hatu yunuwe, ē buairā”, aka: “Peki”, ishū keneshūtā haya yunua ³hanua Saulo haska wa kai Damasco bai tanabaini ma kemaya nai anua bī kuxipahaira peshekirā Saulo datxashaya ⁴hanua Saulo maī di ikaya hui tashnikī yuikī:

—Sauloō, Sauloō, haskakī mī ea hatu itxakāwai?— aka

⁵ Saulō dateyabi yukakī:

—Shanē ibuū, mī tsua ikai?— aka

hanushū ha hui tashnaitū Saulo ana yuikī:

—Habia ea ikūwaibū mī ea hatu itxakāwainā, ē eaki, Jesusrā.

⁶ Benikaini kai Damasco anu karitāwē, harishū mī haskakūkaishanai tsuāra mia yuishanikikirā— akaya

⁷ha hunibu Saulobe buaibū hawē hui nīkabiai tsua uīyama datehairaibū ⁸hanua Saulo maī daka benikawā ma bepeshebia hawa uītirumakē ha habe buaibū metsūshū Damasco anu Saulo iyuabu ⁹haskakaixina haria ma shaba dabe inū besti kaya hawa uīyama datekī Saulō hawa piama hawa nushuamakē

¹⁰ha Damasco mae anu hiweshū Jesus ikūwaī betsa hawē kena Ananias nama keskaiwē uīayā Shanē Ibu Jesus hushū ha bebūshū kenakī yuikī:

—Ananiasiī— aka

kemakī:

—Shanē Ibuū, ē nenuki. Mī hawa ea yuiai?— aka

¹¹ Shanē Ibu Jesusū yuikī:

—Benikaini kakī ha bai hawē kena Kayatapia anu kashū Judasī hiwe anu hikitā hanua huni betsa Tarso anua kaīni huxiā hawē kena

Saulo yuka itāwē, Deusbe hātxaikikirā. ¹² Namai keskawē huni hawē kena Ananias hikitā mamepishū hau ana uī benawanū, merabewai ma uishuki— aka

¹³ Ananiasī nīkatā Jesus yuikī:

—Shanē Ibuū, Jerusalém anushū minabu meribi mī hatu wai ha hunī mia hatu itxakāwāmiskiri itxapabū hakiri hātxakī txakabu ea yuimisbuki. ¹⁴ Hatu haska wakubaini Deusbe nukunabu hātxashunika shanē ibubū kuxipaya bexiābukiaki. Nū habū mī kenawē taeshū Deus yukaibu dasibi nukuri nenua atxitā Jerusalém anu nuku iyushū bitxinū ika huxiākiaki— aka

¹⁵ haska yuibiaya Shanē Ibu Jesusū ana yuikī:

—Hē iyamai dateama katāwē. Ha huni kaīriama ē katunitū ekiri txanikī nawā shukua betsā betsapabu hatu yusīkī inū, hatū shanē ibubu yusīriakī inū, Israelburi ea hatu yusīriashūkubaīshanikiki, ¹⁶ ea txibaīwē taea haskai nuitapakūkaīshanai ē unāmashanairā— aka

¹⁷nīkabaini Ananias kai hanu Saulo ika anu hikikaī mamepitā yuikī:

—Sauloō, Jesus ikūwaī ma mī nukū betsaki. Mī bai tanabiranai habias Shanē Ibu Jesus miki nukuxinatū hau mī beru mī ana uī pewanū inū hawē Yushī Pepatū hau mia atxitā kuxipa wanū mia anu Jesusū ea yunushuki— akaya

¹⁸⁻¹⁹hakimamari hawaira Saulō beru anua baka shaka keska niri ikaya ana uī pewatā benikaī ma hatubetā Jesus ikūwāyā naximatā iyushū pimabu ana kuxipatā usha eskarabes Damasco anua ikūwaībube hiweyuniaki.

Damasco anushū Saulō Jesuskiri yusīkī taewanikiaki, na hātxarā

²⁰ Hanu hatube hiweyushū hanu judeabu itxamisbu betsā betsapā anushū Saulō hatu yusī taewakubaūkī:

—Jesusrā, Deusū bake kayabiki— akī hatu yuikubainaya ²¹ dasibibū nīkai e iki yuinamei:

—Na huninā, Jerusalém anushū ikūwaību hatu itxakawamissū nenuri hushū nū habū Jesusū kenawē taeshū nū Deus yukaibu nukuri habiaskari wakī nuku atxishū Jerusalém anu Deusbe nukunabu hātxashunika shanē ibubu anu nuku iyunū ika huxianā, ha hunirā, hamamē?— ikaibū

²² hanua Saulo ana hawa dateama Deusū kuxipawē shabakabi judeabu Damasco anu hiweabu hatu yusīkubaūkī: “Jesus Deusū Katua Messiaski”, akī Deusū hātxa kenenibuwē hatu unāmakubainaya hanua judeubū uī e iki hakiri harakiri xinātima ikaibū

Judeu shanē ibubū Saulo detepanābū pashanikiaki, na hātxarā

²³ usha itxapa hatu yusīkubainaya judeu shanē ibubu Sauloki sinataki detekatsis iki hakiri hātxai yubakaxinabū ²⁴ Saulō nīkatā unāyā hanu

kaikainai atxinū ika yubakaxinabu bariri inū mexu merā ha mae ewapa mixki kenebaunibu hikiti shui anu manakakī kesheabū ²⁵hanua hatū mae anu mixkiwē kenekī keyatapa wanibu hanu uiti shui anu Saulō habu hatu yusia Jesus ikūwaī haki txiti ikaibu betsabū mexu merā Saulo kuki ewapaki nanetā buteabu ha mae anua kaikaini pashanikiaki.

Saulo ana Jerusalém anu txitukainikiaki, na hātxarā

²⁶Hanua pashai kai Jerusalém anu ana hikixina hanishūra Jesus ikūwaī betsabube itxanū ika dasipanā haska hatu itxakawatxakayamakubaixinawē taea dasibibu haki mesei ikūwāma ikai dabane xinaī: “Jesus ikūwāmabia Saulō nuku beparatā anū ika ikimēkaitsa”, ika haki dateabū ²⁷hakiri mesebiaibū Barnabē Saulo Jesusū kuxipayabu anu iyushū hatu unāti wamakī yuishūkī:

—Ana haki meseyamakawē. Damascokiri kakī nukū haibu Saulō Shanē Ibu Jesus uī habe hātxaimaki. Hanushū Jesus ikūwātā hawē kuxipawē Damasco anushū hawa dateama Jesuskiri hatu dasibi yusibaūxinaki— hatu wakī hatu beya wamakī tapimaxinawē taea ²⁸hanu hatu anu niti iyuxina haskai hiweyushū Jerusalém anu Jesusū kuxipayabube hiwea hawa dateama nukū Shanē Ibukiri yusī Saulo hatube hātxakūkaikī ²⁹judeubu Grego hātxawē hātxamisbube hatube hātxai yuinamekī hatu yusīayā hawē yusia danaī haki sinataki tenānū ika yubakaibū ³⁰hakiri haska xinaibū ikūwaibū betsabū hune nūkashū Saulo merabewanū, iwanā, iānēwā kesha Cesaréia anu iyuxishū harishū hawē mae Tarso anu niwe shashu ewapawē nitxikī yununibukiaki.

³¹Ha haskaibutiā ikūwaibū Judéia mai pakea anuabu inū, Galiléia mai pakea anuabu inū, Samaria mai pakea anuabu itxakawakī ana tsuā hatu meabuma unānuma hawama hiwei hanua ikūwaibū kuxipai Deus kuxipaki meseaibū hawē Yushi Pepatū hatu merabewaya ana itxapabū ikūwaī mirimabu hatuki dasikubaini hiwenibukiaki.

Pedrō Enéias kaya wanikiaki, na hātxarā

³²Hanushū Pedrō ikūwaibū hatuki bakī hatu yusī kakūkaūkī mae betsa Lida anu hiweabu anuri Deusū enabu meribi anu hatuki bai hikishū ³³hanua huni betsa hawē kena Enéias hawē yura babuniwē taea ma oito ano kabia benisma dakasa Pedrō betxitā ³⁴yuikī:

—Enéiasiī, Jesus Cristō mia kaya waikiki. Benitā ha mī haki dakamis pewariwe— aka

hawaira Enéias benitā hawē yura damestētā nikaunaya ³⁵ha mae dabe Lida inū Sarona anu hiweabū ha huni Pedrō kaya waxina uīkī Shanē Ibu Jesuskiri nūkakī dasibibū xinā betsa wanibukiaki.

Dorcas mawa Pedrō bestēwanikiaki, na hātxarā

³⁶Ha bari haskaitiā mae betsa txaima Jope anushū aību betsā Jesus ikūwaī hawē kena Tabita, Grego hātxawē hawē kena Dorcasrā,

aību duapatū hawauma nuitapaibu hatuwē dabanā ikī hatu merabewakubaīmis ³⁷e iskaū hawaира isī bitā mawakē hawē yura datxushū manaūri hiwe keyatapa dītu anu iabaī mapemashū datātanabū ³⁸ha mae urama Lida anushū Pedrō hatu yusīaī Jope anuabū ikūwaībū nīkatā hau habū ha yuishūtanūbū huni dabe nitxīkī hatū hātxa hatu yuikī:

—Pedro yuikinā, eska watākāwē: “Menaā, hawairakiaki. Jope anu huriwe”, atākāwē— hatu wa bushū yuiabu

³⁹hanua Pedro iyuabu hatube kai hikitanaya hanua Pedro ana uke merā iyukī hanu yura mawa datābu anu hikimaibū ha aību beneuma nuitapaibū keshebauna kashakī Dorcas hiweshū hatu batxi washūmis Pedro uīmai ana kashatzxakayamaibū ⁴⁰hatuwē nuikī dasibi hatu kaīmatā dāti ishū Deus yukashūtā aību mawa beiskī yuikī:

—Tabitaā, benirkirāwē— aka bepesanetā Pedro uītā tsauwaya ⁴¹Pedrō metsūshū benitā hanushū aību beneuma nuitapaibu inū ikūwaību betsabu hatu kena beshū ma aību ana hiwema uīaībū ⁴²dasibi Jope mae ewapanu hiweabū Pedrō haska waxina nīkaxīshū itxapabū Shanē Ibu Jesus ikūwānibukiaki. ⁴³Hatu haska washūxina hanu hatū ina awa bitxi payukī pewamis hawē kena Simāonē hiwe anu hiweyushū Pedrō hatu yusīyukubainikiaki.

Cornélio Pedro kena hawē hiwe anu kanikiaki, na hātxarā

10 ¹Cesaréia mae ewapanushū Romano capitão hawē kena Cornélio inikiri mia yuinū nīkawe. Hawē 100 soldadobu shukuaya hatu kenamisburā, Italiana wamisbu ²ha huni pepa enayamistū hawē hiwe anu hatube hiweabubetās Deus kēwākubainikiaki, hanushū judeubu nuitapaibuwē nuikī merabewanū, iwanā, hatu pei ināshuni inū Deusbe hātxai heneismarā. ³Hanua shaba betsatiā ma bari kai 3:00 da tardekē nama keska uīayā Deusū nai tsuma betsā hawē dītu merā hikikaīkī shabakabi Cornélio uīmabaī yuikī:

—Cornélio— aka

⁴hakiri besushū uī datehairakī yukakī:

—Shanē ibuū, hawamē?— aka

hanushū nai tsumā yuikī:

—Deus kēwākī mī dayuimis inū haska dasibi nuitapai hawa hayabuma mī hatu merabewamis Deusū nīkatā ma miwē benimaikiki. Haskawē taeshū mia yuinū nīkawe. ⁵Ha mae Jope anu tsuara yunuriwe, hau Simāo Pedro mia ishūtanūbunā. ⁶Ha Simāo betsā hatū bitxi pewakī pukumistū hiwe anu iānēwā kesha dapi Simāo Pedro habe hiwea haki nukui bukanikiki— abaini

⁷ha nai tsuma habe hātxatā kakē hawē tsuma dabe inū soldado betsā Deus kēhairawariakī Cornélio hātxa nīkashūmis hatu kenashū ⁸dasibi

haska nai tsumā yuishu hatuki txanitā hatu nitxiā bari kabiaya Jopekiri bui

⁹hanua bai putxinī ushaxini ana bui ma Jope kemai ma bari mananābi hikiriama bui bai tanayubainaibū habiatíari Pedro Deusbe hātxanū ika mai bawa hiwe sapa sheni anu mapeketā ¹⁰bunikī pinū ika ibiaya hatū bawamistū dama pewashunaya usha nama keskakī Pedrō uīkī ¹¹nai bepēmanakainai uīyā tarī ewapa keshema ha dabe inū dabe deshū tibi dispiwē neshabauna mai anu Pedro bebū buteaya ¹²ha tariki uke merā yuinaka tae dabe inū dabeya inū, maī sharamisbu, inū peiyabu mata judeubū pisbuma Pedrō uīyā ¹³hanushū nai anua hui tashnikī Pedro yuikī:

—Pedroō, benitā haratura ha yuinaka mī uīaī betsā deteshū piwe— aka nīkatā

¹⁴Pedrō nemakī yuikī:

—Shanē Ibuū, ea haska wayamawe. Nukū shenipabū beya txibākī yuinaka betsā betsapa atimapā haska nū pitirumahaira Moisés nuku nemani ē pismahairaki— aka

¹⁵ana hawē hui tashnimakī yuikī:

—Deusū hawara dasibi na mia pewashūshuwē taeshū ana: “Deusū mia nemamis”, yuikī ana danāyamawe— atā ¹⁶ana dabeki habiaskari Pedro yuikī nemaya hawaira ha tari ewapa nai anu ana hawēri ainibainaya ¹⁷Pedrō dama haska uīshuwē taea: “Haskara ea yui ishumē?” ika xinaī hawē dabānā nuihairaya hanua Cornélio anua bea Simāonē hiwe yuka ikubirani hawē hiwe anu kematā ¹⁸unāshubima yuka ikī:

—Na hiwe anurā, Simão Pedro hiweamē?— ikaibū ¹⁹ha kenaibu nīkama Pedrō haska uīshu unānū ika xinā heneriamakē Deusū Yushī Pepatū yuikī:

—Uīwē. Huni dabe inū bestitū mia benakanikiki. ²⁰Ē hatu yunuxinawē taea benikaī bututā hawawē nuiama hatube katāwē— aka

²¹Pedro bututā Cornéliō hatu yunuxina Pedrō hatu yuikī:

—Ha mā benairā, ē eaki. Hawa wanū ishū mā ea benai?— hatu wa ²²habū Pedro yuikī:

—Nukū shanē ibu capitão hawē kena Cornéliō nuku yunuxina mia anu nū hushuki. Huni duapa pepatū Deus kēwāriamiski. Haskawē taeshū judeubu dasibibū abukī hakiri pe xināmisbuki. Hanushū hau mī hātxa nīkashanū Deusū nai tsuma betsā yunua nīkaxīshū hawē hiwe anu mī kanū mia kenaikiki— akabu

²³habianu Simāonē hiwe anu Pedrō hatu baxia hanu hatube ushaxini penaya Pedro hatube kaya ikūwaību betsabu ha Jope anu hiweabū Pedro banawabainaibū

²⁴hatube kai ana bai putxinī ushaxini bui ma Cesaréia anu hikitā buaibū Cornéliō hawenabus inū hawē haibu habe duanamemisbu hatu

ishū hawē hiwe anu hatu itxawashū hatubetā Pedro manaya ²⁵ hawē hiwe anu Pedro hikinū ika kaya Cornélio itanū ika kaïkaī kēwaī Cornélio ha bebū dāti itā meapia dakakē ²⁶ hanushū Pedrō nemakī metsūtā benikī yuikī:

—Eki haskama beniriwe. Ē hawamaki. Mia keska ē huni bestiki— atā ²⁷hanua habe nia hātxarabetā hanua hawē hiwetā bitxibaina hawē dītu ewapa merā yura itxapa hanu itxabu anu hatuki nukutuxitā ²⁸ Pedrō hatu yuikī:

—Nū judeubu nukū shenipabū beya txibaī judeubumabe nū itxatirumahira inū matū hiwe anu nū hikitirumahairari mā unaiī. Nū haskabiamiskē ē ana matu danāyamanū Deusū ea unāmakī yusīxinawē taeshū ²⁹mī ea kenaxīkē hawa matu ana danaī mesei teai niti ikama mia anu ē hushuki. Haskanū ishū mī ea kenaxinamēkaī ea yuiriwe— aka

³⁰ Cornélio kemakī:

—Ma shaba dabe inū dabetiā ka na habia baritiāri 3:00 da tardekē ē hiwe anua samakekī Deus kuxipa ē ea akaya ē besuuria Deusū nai tsuma betsa tari hushupa txashahaira sawea nishū ³¹ ea yuikī: “Cornélioō, mī Deusbe hātxakī dayuimis inū haska dasibi nuitapaibu mī merabewamis Deusū uīkī xinākubaīmisshū ma miwē benimaikiki. Haskawē taeshū mia yuinū nīkawe. ³² Ha mae Jope anu tsuara yunuwe, hau Simão Pedro mia ishūtanunā. Ha Simão betsā hatū bitxi pukukī pewamistū hiwe anu iānēwā kesha dapi Simão Pedro habe hiwea haki nukui bukanikiki”, ea wa ³³ hau mia itanūbū hawaira ē hatu yunua buxishū mia iweabu txanima nukuwē nuikī mī nuku pewabirāshuki. Haskawē taea natīā Deusū nuku uīayā hawē hātxa nīkanū ika nū ma itxaki. Hawara mī Deusū mia yunua mī hatu yusīmis nukūri nū nīkakatsis ikai nuku yusīriwe— aka

Cornélio inū hawenabu Pedrō hatu yusīniaki, na hātxarā

³⁴ hanushū Cornélio hiwe anu itxabu Pedrō hatu yusīkī taewakī yuikī:

—Natianā, txanima mai hirabi anu shukuabu tibi nuku damiwanirā, nū habiaskas shabakabi ea ma uīmaxinaki. ³⁵ Na mai anu hiwebaunabu tsuabūra Deus nīkai haki mesekī txibā pewaibu Deusū hawa hatu danaīsma ea yusīxina na habiatī ē ma tapīaiī. ³⁶ Hamē dasibibū Shanē Ibu Jesus Cristōnā, Israelbu anu dukū hau habu yusīnū Deusū yununiki. Hanushū tsuabūra hawē hātxawē unānuma hiwetirubukiri Jesus hushū hatu yusīkubaīyamaki. ³⁷ Hanushū ha dukunā, Naximanika Joāonē Deusū hātxa hatu yusīayā nīkatā hatū txakabu henetā hawenabu unāti wamaibu Joāonē hatu naximakubainaya Jesusū Galiléia anushūri yusī taewakī Judéia mai pakea anu yusīkubaunaikiri kakai bu txanima mā nīkayamaki. ³⁸ Hanushū Jesus Nazaré anua hawē Yushī Pepatū kuxipawē Deusū Jesus kuxipahairawa ha meranua merabenākūkainaya habu

diabo Satanásā itxakawakī isī betsa betsapa hatu tenemamis nuitapaibu Jesusū hatu shushawakī pewakī hatu merabewakubaīyama mā unāriaii. ³⁹Haskarā, nukunā, ibubis nū uikubirāyamaki. Hanua Jerusalém anushū inū mae betsa betsapa Judéia mai pakea anushū Jesusū haska wakubainai atxishū cruzki mastashū tenāyamabuki. ⁴⁰Hanua shaba dabe inū bestitiā Deusū ana bestēwāxina hanua Jesus nuku ana uīmakī ⁴¹ana yura itxapabu hatu uīmama hatibu Deusū bebükiri ma nuku katuni besti ana nukuki nukutā nuku uīmayamaki, mawa ana bestēxinakiri nū hatukiri txanikubaīshanūbunā. Ha Jesus mawa ana bestēkaixina hiwearā, ana habetā pikī nū habetā nushukubaīyamaki. ⁴²Hanua bari hawē heneaitiā haska yura dasibi mawabu tibi inū hiweabu tibi Jesus shanē ibukī hatu unāti washanai nū hatu yusīkubaīshanūbū Jesus habitū nuku yunubaīyamaki. ⁴³Haska inū, uatiā habias Jesuskiri Deusū hātxa yuishunika dasibibū bebükiri hatu yusīkī: “Deusū Messias tsuabūra ikūwaību hawē taeshū habū txakabu Deusū hatu buashunūbarikiki”— akī

Judeubumabiabū hawē Yushī Pepa Deusū hatu inārianikiaki, na hātxarā

⁴⁴Pedrō hatu yusī hātxai heneriamakē hanua ha habū hawē hātxa nīkaibu anu Deusū Yushī Pepa hatuki hikiaya ⁴⁵⁻⁴⁶nawā hātxa betsa betsapa tsuā hatu yusīriamawē hātxai taekī Deus kēwaību ha ikūwaību Jope anua Pedrobe bekāshu hatu nīkai: “Habaa! Habu judeubumabiakē Deusū hatu haska hātxamakī hawē Yushī Pepa haburi ma hatu ināshuki”, ikaibū ⁴⁷judeubu habe bekāshu Pedrō hatu yuikī:

—Na judeubuma haskaiburā, “Na yurabu hatu naximayamanāwē”, iki nemai nū itirumaki. Nuku keskari wakī Deusū hawē Yushī Pepa ma hatu ināshuki— itā,

⁴⁸dasibi Jesus Cristo habū ikūwākāshu hau hawē kenawē taeshū hatu naximanūbū Pedrō hatu yunua hatu naximanibukiaki. Hanushū Pedro ea akī hau usha eskarabes hatube hiweyunū baxiyunibukiaki.

Judeubumā ikūwāxinabukiri Jerusalém anushū Pedrō hatu banabimanikiaki, na hātxarā

11 ¹Hanua nawā mae anushū judeubumabiabū Jesuskiri Deusū hātxa nīkatā ikūwāxinabū kakaibu Judéia anushū Jesusū kuxipayabu inū ikūwaī betsabū nīkaxinabū ²hanua Pedro Jerusalém anu txītūkirani hikixīkē ikūwaību betsa betsapabū judeubū beya abuhiramisbu haki ha ikī txitekī ³yukakī:

—Haskai judeubuma anu hatu uī kashū mī hatubetā pixiāmē, nukū beya ana txibāma kanekinā?— akabu

⁴hanushū Pedrō hatu kemakī haska iki taekaixina dasibi hatu yuikī:

⁵—Ha mae Jope anua Deusbe hātxai usha namai keskakī ē uīayā nai bepēmanaya tari keshema ewapa dabe inū dabe deshū tibi disipiē

neshabauna ea anu buteaya ⁶habia tariki uke merā yuinaka tae dabe inū dabeya betsa pianābu inū, maī sharamisbu inū, peiyabu mata judeubū pisbuma ē uīayā ⁷hanushū nai anua hui tashnikī ea yuikī: “Pedroō, benitā haratura ha yuinaka mī uīaī betsa deteshū piwe”, ea waya ⁸eā kemakī: “Shanē Ibuū, ea haska wayamawe. Nukū shenipabū beya txibākī yuinaka betsa betsapa atimapa haska nū pitirumahaira Moisés nuku nemani ē pismahairaki”, ē aka ⁹hanushū nai anua hawē hui tashnikī ana ea hātxa wakī xinā tapīmakī ea yuikī: “Deusū hawara dasibi na mia pewashūshuwē taeshū ana: ‘Deusū mia nemamis’, yuikī ana danāyamawe”, ea watā ¹⁰ana dabeki habiaskari ea yuikī nemaya ana hawēri naiuri ana ainikī buaya ¹¹ē haska uīayā huni dabe inū bestitū Cesaréia anushū hatu yunua bexishū ē hanu ikanu ea benaibū ¹²hanushū Deusū Yushī Pepatū ea yunua hawa teama ē hatube kaya na seis nukubetā Jesus ikūwaību ebe mapuabu ebe buriatāxinabuki. Hatube kai nawā hiwe anu nū hikiaya ¹³hanushū nawā nuku yuikī: “Ē hiwe anu ē hiwekē Deusū nai tsuma betsa hushū ea yuikī: ‘Ha mae Jope anu tsuara yunuwe, hau Simão Pedro mia ishūtanunā. ¹⁴Ha huni hushū kakape mī hawē pashashanai mia inū minabuya mia yusīshanikiki’, ea wa ē mia kenaxinaki”, ea waya ¹⁵hanushū Jesuskiri kakape ē hatu yusī taewaya Deusū Yushī Pepa ha dukū nuku anu huyama keskai habu anuri hushū hatuki dasikī hatu atxixinaki. ¹⁶Hanushū hatu haska waya haska bebükiri nukū Shanē Ibū nuku yuibaini ē xināxinaki: “Txanima Naximanika Joāonē henewē hatu naximakubaīxinaki. Hakia Deusū Yushī Pepatū matu naxima keska wakī matu kuxipa washanikiki”, akī Jesusū nuku yuibaini ikai ē uīxinaki. ¹⁷Hanushū nukū Shanē Ibu Jesus Cristo nū ikūwāyā hawē kuxipa nuku ināyama keska wakī ha nawabūri ikūwaību Deusū habiaskari waya eā haska washū Deus ē nematiruma ixiāki— hatu wa

¹⁸Deusū hatu haska waxina Jerusalém anua ikūwaībū nīkatā ana Pedro ha akama nesetā Deus kēwākī yuikī:

—Judeubuma dikabiwē nuikī hatu xinā betsa wamakī txanima Deusū hatu hiwekuīa ināriaikiki, ikibi imakinā. Pehairaki— anibukiaki.

Antioquia anushū kaka pepa nīkakī ikūwānibukiaki, na hātxarā

¹⁹Ha shabatiā Estēvāo tenātā habiatiāri dasibi Jesus ikūwaīburi hatu itxakawai berukubaunaibuwē taea datei Fenícia mai pakea anu inū, Chipre natukā anu inū, Antioquia mae ewapanu pashai buimashū judeubuma yusīama hatunabu judeebu besti Jesuskiri kakape hatu yusīaībū ²⁰hakia ha haskaibū ikūwaī betsabu Chipre anuabu inū Cirene mai pakea anuabu Antioquia anu bushū Gregoburi Deusū kakape Shanē Ibu Jesuskiri hatu yusīrianibukiaki. ²¹Hanua habu Deusū Yushī Pepatū hatu kuxipa waya hatū yusīawē taeshū Gregobu itxapabū hatū xinā sheni henetā hiwea bena nukū Shanē Ibu Jesuskiri ikūwānibukiaki.

²²Hanua Antioquia anushū judeubumā ikūwaībukiri Jerusalém anushū ikūwaībū hatu níkatā Barnabē hau hatu merabewatanū yunuabu ²³Barnabé kai hikixishū habu Deusū hatu duawakī hatu kuxipa wakī pepawai uī benimahairakī hatu ana yusī pewakī hau dasibi hawa txakabuyabi husiama nukū Shanē Ibu Jesus ikūwaī txītuāma txibākubaīkī apakenūbū hatu yusīaī ²⁴Barnabé huni pepa duapa Jesus ikūhairawamis Deusū Yushī Pepatū kuxipa hayakē hawē yusīa níkai itxapabu nukū Shanē Ibuki dasikubainibukiaki.

²⁵Hatu haska watā tsube merabetima: “Hau Saulō ea merabewayunū”, ika Barnabé Tarso anu benai kaxiā ²⁶Sauloki nukutā Antioquia anu iyui habe hari kaimashū hatu yusīkī ano bestitxai nitxīkī yura itxapabu kaka pepa Jesus Cristokiri hatu yusīkubainaibū ha mae anushū nawabū Jesus ikūwaību hatukiri xinākī kenakī: “Naburā, habū Cristo txibaībuki”, iwanā, hatu kena taewanibukiaki, nawā hātxawē kenakinā, “Cristāos”, hatu wakinā.

²⁷Ha haskaibutiā Deusū hātxa yuishunika betsabu Jerusalémkiria Antioquia anu bushū ²⁸betsa hawē kena Ágabo ikūwaību itxabu anu hatu yuinū ika benishū Deusū Yushī Pepatū merabewakī hātxamaya bebükiri haskashanai hatu yuikī: “Mai hirabi anu piti hayama dasibibu bunihairashākanikiki”, hatu wayama Roma maiwā anua Cláudio César shanē ibuhairaya haska Ágabō hatu bebükiri yuiyama haskanibuki. ²⁹Haskaibū Judéia anushū ikūwaī nuitkaapibu hatu merabewanū, ishū, yuinametā hatu pei itxawashūkī pei itxapayabū itxapa inākī eskarabes hayabū eskarabes inākī hatu itxawashūtā hanua ³⁰Judéia anushū ikūwaību mekenikabu hau pei hatu habū inātanūbū Antioquia anushū ikūwaībū Barnabé inū Saulo katutā yununibukiaki.

Tiago tenātā Pedro Herodesī hatu bitximanikiaki, na hātxarā

12 ¹Ha haskaibu habiatīari shanē ibu Herodesī ikūwaību betsabu hatu itxakawakī taewakī ²soldadobu hatu yunua Joāonē betsa Tiago nupe txaipawē detekī tenāxinabū ³haska waibu judeu shanē ibubū uīkī abuxinabū Herodesī unātā judeubū misi shashama besikī pimisbutiā Pedrori hatu atximashū ⁴bitxitī hiwe merā Jerusalém anu hatu bitximatā habu tibibū hau mekekī keshebainūbū soldadobu quatro shuku tibi habu quatro soldadobū habuā hau mekenūbū hatu yunutā xinākī: “Judeubu Páscoa nawai besi keyuaibū Pedro unātā washū ē hatu tenāshūriashanaii, judeu shanē ibubu benimawakinā”, ixikē ⁵Pedro kene merā bitxixinabu hatu keshe pehairawamabū hanua ikūwaību hawē nuikī hau tashnimanū hakiri Deusbe hātxakī yukatxakayamashūkī heneabumakē

Pedro bitxitī hiwe anua haskabiamawatā nai tsumā tashnimanikiaki, na hātxarā

⁶hanua Pedro bitxishū ushāxīkī penaya yurā kaiānē berubi uīaībū Herodesī Pedro unātā watā tenākatsi ikī manaya hanua Pedro soldado

dabebe mane dispi txiwetameyawē habe meneshekeea mekea habe ushabū, hanua daberi kini hawē beputi kesheshū uīhairaibū ⁷hanua bitxiti hiwe merā Deusū nai tsuma damii hiki txashai shabakaī bitxiti dītu merā shaba wa nitā nai tsumā Pedro usha bestēwākī tima tima aka besteī tekuitanai yuikī:

—Menaā, hawaira beniriwe— akaya ha Pedro mane dispi soldadobube meneshekeea hawaira hamebi txurekei niri ikaya ⁸nai tsumā ana yuikī:

—Mī nanesheketi sawetā mī bitxi tae saweriwe— aka

Pedrō haska waya nai tsumā ana yuikī:

—Mī tari bemakia peyabukutā ea txibābirāwē— aka

⁹hatxū kakī txibābaikī xinaī: “Ē haskai? Ē txanima ma besteā daka kai ikai? Na ea nai tsumā eska wairā, ē daka usha namai ikai?” ishū xinābaini ¹⁰ha dukū soldado betsa daībaini ana betsāri keshea ha katxu daīriabaini kai bitxiti hiwe hawē henea beputi anu mane beputi kuxipawē bepuabuki kemaya hamebi bepēmanaya hanua kaīkaini tashnirabetā bai tanabaikī nai tsumā ha besti henebaina ¹¹hanushū Pedrō xinā kayatiwakī unātā:

—Herodes inū judeu shanē ibubū dasibi ea haska wakatsi ikaibu nemanū, iwanā, txanima ē Shanē Ibū hawē nai tsuma yunua hushū ea tashnimashu xinākī ē unaiī— itā,

¹² haska xinābaini Joāo Marcōs ewa Mariā hiwe anu ikūwaī mirimabu itxashū Deus hakiri yukashunaibu anu Pedro kashū ¹³hiwe hemaitī kenenibu hanu hikiti shui beputi tsā tsā akaya Mariā tsuma aību hawē kena Rode:

—Tsua ikimēkaī?— ika kaīkaī uī kashū ¹⁴Pedrō hui nīkatā benimahairai bepēshūyuama kuxikaī uke merā hiwetā hikishū hatu yuikī:

—Pedrorā, ua ma beputi kesha nia ē nīkatanai— hatu wa

¹⁵hawē hātxa ikūwāma habūri yuikī:

—Hamabiakē mī humei ikai— akabu

—Ē txanīwaī ikai dabanē mā ikaii. Haskamaki— ikaya habū ana yuikī:

—Hamaki. Hatū mekea hawē nai tsuma mī nīkatanamē ikai?— ikaibū ¹⁶Pedrō hatu kenakī tsā akī heneamakē hanua bepēshū betxitā uī e iki teku iki keyuaibū ¹⁷hanushū hikitā hawē mekenē hatu nemakī hatu hātxa nesematā haska hawē Shanē Ibuā bitxiti hiwe anua tashnimakī pashawashu hatu yuitā ana yuikī:

—Haskatā ē kaīshu Tiago inū ikūwaību betsabu ea hatu yuishūshākawē— hatu watā hanua hune kaīkaini mae betsa anu iruyui kakē

¹⁸ hanua ma penai shabaya Pedro haskatā kaīkaina unāma bepushui bitxiti hiwe anua soldado uīnikabu haskatima datehairaibū ¹⁹hanushū

hawē soldadobu betsa Herodesī yunua benabaükī Pedro betxiabumakē ha soldadobū Pedro mekexinaibū Herodesī hatu yuka hawa yuitirubumakē hatū hātxa abuamahaira ha habū meke txakaxina soldadobu kupikī hau tenānūbū soldado betsaburi yunutā hanua Judéia henebaini kai Cesaréia anu Herodes hiwei kanikiaki.

Haskatā Herodes mawanikiaki, na hātxarā

²⁰ Hanua Tiro anuabu inū Sidom anuabuki Herodes hatuki sinataya Tiro inū Sidom yurabū piti Herodesī maiwā anua bimisbuwē taeshū shanē ibu Herodes daewakatsis iki habe shanē ibu beshmas Herodes merabewamis Blasto anu beshū hau hatu merabewakī daewamashanū haibu watā yukaxinabu ²¹ hanua shaba betsatiā Herodesī hatu hātxa wakatsi hatu kenaxina bea shanē ibu betsaburi beria itxa maniabū hatū besuuri Herodesī itxati tari hawēruahaira sawea hanushū yunumis anu tsaušhū hawē hātxa hatu yuikī taewaya ²² hanushū hunibū habū hawē hātxa nīkakī abukī unāshubima yuikī kēwākī:

—Na Herodes hātxairā, huni keskamaki. Ha deus betsabu keskai hātxaikiki— akaibū

²³ Herodesī haska waibu unākī nīkabiakī hatu hawa nemama hatūri Deus kēwākatsi ikamawē taeshū hawaira Deusū nai tsumā Herodes kupikī isī tenemaya nami shenā kaiānē pia mawanikiaki.

²⁴ Haskaxikē Deusū Messias Cristo mekenākiri mae betsabu betsapa tibi hiweabu anu hatu yuikubainaibū nīkakī ana itxapabū Jesus ikūwākubainaibū

²⁵ hanua Antioquia anua ha pei hatu itxawashūtā bushū Jerusalém anu Jesus ikūwaību mekenikabu hatu inātā harishūri hatubetā Jesuskiri hatu yusūkubaīkī keyutā txítükirākī João Marcos Antioquia anu iwei Barnabé inū Saulo bunibukiaki.

Barnabé inū Saulo Deusū hatu yunua txai yusikī taewai buaibu hatu nitxīnibukiaki, na hātxarā

13 ¹ Antioquia anushū ikūwaī itxaibu habū hatu yusīnā, eska hayanibukiaki, Deusū hātxa meshtāmanikabu inū habū kakape Jesuskiri hātxa yusīnanāmisbu betsabu betsapaburā. Hatū kenarā, Barnabé inū, Simeão hawē kena betsabu Mexupa inū, Cirene anua huni betsabu Lúcio inū, Galiléia shanē ibu Herodesbe ewani Manaém inū, Saulo inibukiaki. ² Hanua ana shaba betsatiā habu itxatā samakekī Deus kēwaībū Deusū Yushī Pepatū hatu yuikī:

—Barnabé inū Saulo daya betsabu ma ē hatu kenani ē hatu yunukatsis ikaya hau dayatanūbū meribi hatu nitxīkawē— hatu wa

³ hanushū samakeyabi hau Deusū hatu mekekubaīshanū habū hatu yunuaibū yukashūtā hau dayatanūbū meribi wakī mamepishū hatu nitxiābu

Natukā Chipre anushū Barnabé inū Saulō hatu yusīnikiaki, na hātxarā

⁴hanushū Deusū Yushī Pepatū Barnabé inū Saulo Antioquia anua nitzikī yunua hatū merabewanika João Marcos iyui iānēwā maikiri kesha anu mae betsa Selêucia anu hikitā natukā ewapa hawē kena Chipre anu kakatsi pakatā niwe shashu ewapawē inatā besusi pukei kai ⁵mae betsa Salamina bai butuatū keti itā hanu hikixishū hanu judeubu itxamisbu tibi anushū Deusū Messias Cristo mekenākiri hatu yusī taewatā hatu yusīkubauni ⁶hanua natukā mae tibi anu Barnabé inū Saulo uī bukubaini atimas ha natukā shanē ibū mae hawē kena Pafos anu hikiabu hanu judeu betsa hawē kena Barjesus, hawē Grego kenarā, Elimas, huni mukayai txani txakai: “Deusū hātxa yuishunika nikapai ē hawē kuxipayaki”, ikī hatu parāmis ⁷hanu Romano shanē ibu Sérgio Paulobe ha huni mukaya ha dayashūmis hiwekē ha shanē ibu unānepa xinā pepayatū Barnabé inū Saulokiri kakaibu nīkatā Deusū kakape Jesuskiri hātxa nīkakatsis ikī hau hatu ishūtanūbū yunua hatu iweabu beshū ⁸hanushū hatu yuikī taewaibū Romano shanē ibū Jesus ikūwaī nemanū ika huni mukayatū Barnabé inū Saulokiri hātxai daketapakī hatu ha akaya ⁹hakia Saulo, hawē kena betsa Paulo, Deusū Yushī Pepatū kuxipayatū beri ikama beishairakī ¹⁰huni mukaya Elimas yuikī:

—Diabo Satanásā bakeē, parananaī txani txakai dasibi pepaki mī sinatamiski. Haskai Yavé Deuskiri txani txakai Deuskiri bai mī nuku yushtu wamakatsis ikai? ¹¹Mī haskaiwē taeshū natīā Yavé Deusū mia kupikī bari txasha mī uīyamanū mia bekūwāyuikiki— akaya

hawaira mexū bepuia hawa uīyama hanua: “Tsuā ea metsūbainimēkaī?” iki mexā atanikiaki, ma bekūwanā. ¹²Haskai uītā inū Jesuskiri yusīaī pepa ma hatu nīkatā: “Habaa!”, ikī Romano shanē ibu Sérgio Paulō Shanē Ibu Jesus ikūwānikiaki.

**Paulo inū Barnabé Antioquia mae ewapa Pisídia mai
pakea anushū hatu yusīnibukiaki, na hātxarā**

¹³Hanua Paulo hawē haibuaibube Pafos anua niwe shashu ewapaki inabaini iānēwā besusi pukei mai pakea betsa Panfília anu kai mae Perge anu keti iki kai buaibū hanushū João Marcōs hatu henebaini Jerusalém anu ana txítükiranaya ¹⁴hanua Perge mae anu niti ikama bui mai pakea betsa Pisídia kapukebaini mae ewapa betsa Antioquia anu hikixinabū hanua huírukūti sábadotiā hanu judeubu itxamisbu anu hikia hatube tsauwabū ¹⁵hanushū Moisés keneni inū Deusū hātxa yuishunikabū kenenibу una anua yusīkī hatu yui menetā habū yusīmisbu shanē ibubū Paulo inū Barnabé yuikī:

—É betsabuū, mā hawa nuku yusītanū ika huxiāmēkaī? Nukunabube benimawakī ikis nuku yuirikāwē— hatu wa

¹⁶hanua Paulo benitā hau pesnūbū hawēmekē sanātā hatu yuikī:

—Israelbu inū dasibi nawabu habu mā Deusū kuxipaki mesemisbuū, matu yuinū nīkakāwē. ¹⁷Habias Yavé Deusū nukū shenipabu katuñishū habiatūri Egito anu hatu iwenishū nawabu keska hiwemakī harishū hatu pahairawa hanu hiwekubainaibū hanushū hawē kuxipawēri nawabu nematā ha mai anua hatu tsekabirākī ¹⁸hanu tsua hiweabuma anu hatu iweimashū iake iakemakī 40 ano nitxīkī Deus bikawabiabu hawa hatu danāma hatu mekekubainikiaki. ¹⁹Hanushū mai pakea betsa Canaā anu sete nawa shukua tibi hatu mebīmakī hatu yamawamatā ha mai nukū shenipabu ibuwani ²⁰ha habu haska wakubirākī 450 ano nitxiī bikanibukiaki.

Hau hatu merabewayunū mekenikabu besti wakī Deusū habu yunukubaīmis hawē henea Deus hātxashunika Samuelī hatu mekeriaya ²¹hanushū habuā hau hatū mai hirabi mekēnū huni hatū shanē ibuhairawanū ika Deus ea akaibū Benjamimnē baba Quisī bake Saul Deusū katushū yunua shanē ibukī 40 ano nitxiāyā ²²hanushū Saulō Deus ana pe txibāmawē taeshū ana Deusū merabewama hawē kuxipa mebītā hanushū Jessē bake Davi hau ha mai hirabi shanē ibunū, iwanā, kēwākī Deusū yuikī: “Davī haska ē akatsi ikai akī ea benimawamistū ē hātxa txibākī hatū Israelbu pe mekekubaīshaniiki”, hatu waniki. ²³Haska yubakanishū Davī bababu anua betsā Israelbu dasibi hau hatu merabewakī hatū txakabu buashütā mekeshanū—iwanā—yuini natiā Deusū Jesus yunuyamaki. ²⁴Hanua Jesusū hatu yusīriamakē Naximanika Joāonē ha dukütū hawē kaka pepakiri Israelbu hatu yusīkī yuikī: “Matū xinā betsā watā Deuskiri mā txakabumis henerikāwē. Mā haskaya ē matu naximashanaii”, hatu wakubaini ²⁵ma hawē daya menei kawākī Joāonē ana hatu yuikī: “Ha matū merabenā Deusū yunushanai yuiniburā, ē, eamē mā ea xinaī? Ē hamaki. Hakia shanē ibu kuxipahairatū ea binūa txipu hushanikiki. Haskawē taea earā, hawē tsumapā hawē daya ashūmis keska wakī ē hawē hawaumahairatū eā merabewakī ē duawatirumaki, hawē bitxi tae meshpū tsitaushū ē pekashūtirumarā”, hatu waniki.

²⁶Abraāonē bababū enabu inū dasibi nawabu mā Deusū kuxipaki datemisbuū, nukū txakabuwē taeshū hau Deusū nuku kupiyamashanū hawē bakekiri kakape nukunaki. Matu yuinū nīkakāwē. ²⁷Huīrukūti sábado tibitiā hanu itxamisbu anushū Deusū hātxa yuishunikabū kenenibu hatu yuimisbu inū habuā hatu yuibiamisbū hawa tapiāma Jerusalém anuabu inū hatū shanē ibubū xinākī hawa unāma Jesus hau tenānūbū, iwanā, danānibuki, haska hawē hātxa yuishunikabū bebükiri yuini keska wakī menekinā. ²⁸Hanushū hawawē taeshū tenātirubumabia haska watima hau tenānūbū Romano shanē ibu Pilatos yunuabu ²⁹Pilatōs hawē soldadobu yunua haska bebükiri hakiri kenenibu keska wakī cruzki mastashū tenābu hanushū hawē yura butetā bushū maiwanibuki. ³⁰Hakia

Jesus tenāxinabu Deusū ana hiwemakī bestēwākē ³¹ Jesus Galiléia anua kaya Jerusalém anu habe buimabu hatu uīmai shaba itxapa hawētxaīs Jesus hatuki nukukirākiraniwē taea ma hiwea unātā habuā natīa Jesuskiri yurabu hatu yusikubaīkanikiki.

³² Na habias kaka pepa bexishū nū matu yuiairā, Deusū nukū shenipabu yubanirā, ³³ nuku ma ashūimaki, nū hawē bababu anurā. Haska bebükiri hawē xināmati wakī shanē ibuhaira bena Deusū katua tibi hau shanē ibui taenū hawenabū yunua hawē tsauti anu ainikubainibuki. Haska keskari wakī Deusū hawē bake kayabi katua huni Salmos 2 anua yuiai keska wakī yuikī: “Mī ē bakerā, natīā ē hiwea mia inākī ē mia yunuaii”, anirā, nuku ma ashūimaki. ³⁴ Deusū ma bebükiri yui txaniniwē taeshū hawē yura txaputimawakī ana bestēwaniki. Haska bebükiri hawē hātxawē pewakī yuikī: “Hawa kaneama Davi ē yubani keska txanima ē matu washanaii”. ³⁵ Haska inū, Davī Salmos kene betsa anuri mā haya yuikī: “Mai anua hau hawē yura txapuyamanū mī tsuma pepa abuhairakī mī heneama ishanaii”, abiani ³⁶ txanima Deusū Davi yunua shanē ibukī hawenabu merabewakubaini atimas mawa maiwabu hawē shenipabuki nukutā hawē yura beniamma txapuni natīā mā unaii. ³⁷ Hakia Jesus mawa Deusū bestēwātā hawē yura ana hawa txaputimawaniki— iwanā, ³⁸⁻³⁹—Enabuū, Moisés nuku keneshuniwē nukū txakabu buakī nukū xinā xarabu pewatirumaki. Hakia Jesuswē taeshū Deusū hau matū txakabu matu buashūshanū unākī ha txibākāwē. Hanushū tsuabūra Jesus habū ikūwaību Deusū hatū txakabu buashūkī hatu pepawakī keyushanikiki. ⁴⁰ Haska Deusū hātxa yuishunikabū kenenibu keskai ibubis matū txakabuwē mā Deus kupimatiruki. Uīrakāwē, haska kenenibu keska wakī:

⁴¹ ‘Matunā, uīrakāwē.

Deusū atimaska betsa betsapa akubainikiri matuki txanibiaibū nīkabiakī

danaī Deuski kashei shetxakakī mā ikūwākatsi ikamaki’, atā nuku keneshunibuki— hatu watā

⁴² hanua hanu judeubu itxamisbu hiwe anushū hatu hātxa menetā Paulo inū Barnabé hatube kaibainaibū Paulō hātxa ana nīkakatsis iki yurabū yukakī: “Huīrukūti sábado betsatiā hanu nū itxamis anushū habiaskari nuku ana yusishawē”, akaibū ⁴³ hanushū judeubu itxapabu inū nawabū judeubū beya txibāmis itxapabūri Jesuskiri kakape hātxa ikūwākī Paulo inū Barnabé nīkakubainaibu txītuāma hau pepawē Deus benimawakubaīshanūbū hatu yusinibukiaki.

⁴⁴ Hanua ana sábado betsatiā Jesuskiri kaka pepa hātxa nīkanū ika ha mae ewapanua keyu bebiai hatiri niti ikabū habu beabū kakape nukū Shanē Ibukiri nīkaibū ⁴⁵ hanua judeu shanē ibubū haskaibu uīkatsi ikama Paulō hatu haska wai abuama haki sinatakī ha itxabu shabakabi hatu ha

akī: “Txani txakakī matu paraīkiki”, ikaibū ⁴⁶hanua Paulo inū Barnabé hawa dateama dasibibū nīkaibū judeu shanē ibubu haskaibu hatu kemakī:

—Deusū kakape hawē bakekiri mā judeubu dukū nū matu yusī taewanū Deusū nuku yunukī nitxībiaimakē nū matu yusīaī nukū yusīa danākī hawē pepai hiweibi hiweti mā bikakatsi ikabumaki. Mā haskaya matu henebaī nawabu judeubuma anu nū hatu yusī kaii. ⁴⁷Hamē bebükiri nukukiri Yavé Deusū Isaías hātxamakī yuini nīkakāwē:

‘Nawa betsapa txaihira hiweakeakeabu haskai hiwekuītirubu mī hatu yusīkubaūshanū mia yunukī ē mia bī keska waii, hau mī hātxa shabakabi mai hirabi anushū nīkashanūbunā’, akaya Isaíasī nīkatā nuku keneshuniki— hatu wa

⁴⁸hanushū hatu haska wai nīkatā judeubumā nīkai xinā txākaī benimakī yuikī:

—Deusū kakape pehairaki— ikaibu dasibi habu Deusū katushū hiwekuīa hatu ināshanai habuā Jesus ikūwānibukiaki. ⁴⁹Haskabiaibū Deusū hātxa nukū Shanē Ibukiri ha mai pakea anu natī ikī hatu yusīkubainaibū ⁵⁰Paulo inū Barnabē hātxa judeu shanē ibubū danākī hau hatu nitxīnūbū, iwanā, aībuai bupepa inū huni shanē ibubu hatunabubetā txani txakakī hatu sinatamatā hanushū Paulo inū Barnabé hatū mai pakea anua hatu putamaibū ⁵¹hatu haska wabu Paulo inū Barnabē hau hawa unāma habiaskasi hiwekubaīshanūbū hatu unāti wakī Antioquia anuabuki hatū bitxi tae pekatā hatuki mai mixpu tabaini mae betsaa hawē kena Icônio anu bunibukiaki. ⁵²Hakia habū Jesus ikūwaību Antioquia anuabu Deusū Yushī Pepatū hatu merabewaya benimahairakubainibukia ki.

Paulo inū Barnabé Icônio anushū hatu yusīnibukiaki, na hātxarā

14 ¹Icônio anu Paulo inū Barnabé buxiā hanu judeubu itxamisbu anu hatube hikitā Jesus mekenā bestikiri shabakabi haska nīkaibuma hatu pe yusīkī meshtāmaibū judeubu itxapabu inū judeubuma itxapabūri nīkakī ikūwaībū ²hanushū ha judeu betsabū hatū hātxa danākī nawabuki txani txakakī Jesus ikūwaībuki xinā txakakī hatukiri txakabu yuibaunaibū ³hatu haska wabiabu Jesusū kuxipayabu Paulo inū Barnabé habube shaba itxapa hiweyushū nukū Shanē Ibuki txiti itā hawa dateama Jesuskiri txani txakama hawē hātxawē hatu ashūkī haska Deus nuikipakiri txanikī hatu unāmaya, hanushū Deusū hatu merabewaki kuxipa wakī dami atimaska betsapa hatu ashūkī uīmaya ⁴Icônio anu hiweabu yurabu pashkatā hatiritū judeubū hātxa nīkakī Jesusū kuxipayabu Paulo inū Barnabé danaibū betsabu hatiritūri habū hatu nīkakī ikūwaībū ⁵hanua nawabu inū judeubu mae shanē ibubube hatube yubakatā nuitapawakī itxakawakī mākāwē hatu tsakanū ikaibu ⁶hanushū

Paulo inū Barnabē banabitā pashai mae Listra inū Derbe inū mae betsa betsapa Licaônia mai pakea anu bushū ⁷harishūri Deusū hătxa kakape hawē bake Jesuskiri hatu yusīriaibū

Listra anushū măkăwē Paulo tsakanibukiaki, na hătxară

⁸ha mae Listra anu huni betsa tae dabe txakabu habiaska kañi hawa haska nisma tsashū ⁹Paulō yusīaī nīkahairaya: “Ha hunī ikūwāyā ē kaya watiruki”, ikī hawē xinā uihairatā ¹⁰Paulō hui kuxipawē yuikī:

—Ha mī tae mī habiaska kañirā, beniriwe— aka ha huni dashka iki ixtxutā ti itā nikaunaya ¹¹yurā kaiānē Paulō haska wai uīkī kēwāi hatū Licaônia hătxa kuxipawē yuinamei:

—Nai anua na yushī dabe hunikirā nuku anu damitā butuxinabuki. Pehairaki— ikī

¹²Barnabé metukī yuikī:

—Harā, nukū mekenika yushī Júpiterki— akī Paulo meturiakī: —Ha hatū nuku hătxa wairā, nukū mekenika yushī Mercúrioki— akaibū ¹³ha Júpiterbe hawenabu hătxashunikatū hawē kēwāti hiwe mae hikiti anua ina awa bene dabe huawē dauwabu beshū hawenabubetā Paulo inū Barnabé ha yushī dabe kēwākī benimawanū, iwanā, detetā kuakī hawē kēwānū ikaibū ¹⁴haska washunaibu uīkī tapītā ha Jesusū kuxipaya dabetā yurabu hatu kēwāmakatsi ikama hatū tarī uxnitā yurabu naxui ikaī nemakī hui kuxipawē Gregō hătxawē hatu yuikī:

¹⁵—Hunibuū, hawakī mā nuku haska wai? Nuku haska wayamakāwē. Nukurā, matu keskari nū habias huniki. Ha yushī dabe mā kēwāmistū matu hawa washütirumaki. Haskawē taeshū mā kēwāmis henetā Deus hiweatū nai inū, mai hirabi inū, iānēwā dasibi inū, hanu hiweabu dasibi damiwani matū xinā betsa watā mā kēwākubaīshanūbū hakiri hawē bakekiri kakape matu yusītanū ika nū huxiāki. ¹⁶Ū unu bari betsatiā mai hirabi anu yura betsa betsapabū hatū xinānēs hawara txibākubainaibu Deusū hatu beruwēs uīyukubaībiakī ¹⁷hawa matu heneama haska pepawamiswē shabakabi naiuria ui matu imashūkī mibā mā banaima matu pe benemashūkī mā piaibu matu yaniwamakī betsa betsapawē matu benimawakubaīmiski. Haskawē taeshū Deus hiwea besti kēwākubaīkāwē— iwanā, ¹⁸hatu haska wabia nīkamas ina awa bene deteshū yushī dabe benimawati kuashūyupanābū betsa betsa wakī hatu beshteaibū

¹⁹ha hatu haska waibū judeubu Antioquia anua inū Icônio anuabu beshū Paulo inū Barnabékiri txani txakakī yurabu parākī hatu xinā betsa wamatā hatu itimaska wamabaükī Paulo besti betxishū măkăwē tsaka tsaka akabu Paulo di ikaya: “Ma mawaki”, ishū txaka urēmisbu anu sharabaī urētanabu dakakē ²⁰hanua ikūwaibū itxashū Paulo kebaūshū uīaibū Paulo besteī benitā hune ha mae anu hikia habianu ushaxini hanua bestētā Barnabébe mae betsa Derbe anu kashū

²¹ harishūri Deusū hātxa hawē bakekiri kakape hatu yusīa hanushū Derbe anushū hatū hātxa abukī itxapabū nīkakī ikūwaībū haria txitūkirani Listra inū, Icônio inū, Antioquia anu bekubirakī ²² mae tibi anushū hau habū hatu yusīshanūbū ikūwaību yusīkī hatu mestēwākī yuikī:

—Eskaki, nīkakāwē. Deus shanē ibuaiki nū dasishanaibu nuku itxakawakubaishhakanikiki. Habiaskaki. Habiaskabiakē hawa datei txītuāma Jesus ikūwāpakeshākāwē— akī menetā ²³ hanu ikūwaību itxamisbu tibi anua mekenikabu hatu katutā hatube samakekī Deus dayuikī habū Jesus ikūwaību hau nukū Shanē Ibu Jesusū hatu merabewakubaishhanū Paulo inū Barnabē kuxipa hatu yukashūkubiranibukiaki.

**Paulo inū Barnabé mae ewapa Antioquia mai pakea
Síria anu ana txitūbiranibukiaki, na hātxarā**

²⁴ Hanua bei mai pakea betsa Pisídia kapukebirani mai pakea betsa Panfilia anu hikixishū ²⁵ hanushū mae betsa Perge anushū Jesuskiri kakape hatu yusītā hanua mae betsa Atália anu hikixina ²⁶ hanua Antioquia anushū hau yusītanūbū Deus hatuwē nuiai anu hari hatu yunuimabu anu bukubaükī Jesuskiri hatu yusīkubaütani menebirani hanua niwe shashuki nanetā Antioquia anu txitūbirani ²⁷ keti itā mapekexinabū hanushūri Jesus ikūwaībube itxashū bukubauni haskatāxinabu inū habu judeubumā hau habūri Jesus ikūwanūbū natīa Deusū hatu kenaya shabakabi haska hatu yusīkubaütāxinabu dasibi hatuki txanitā ²⁸ habianu hatube baxikuyima Paulo inū Barnabé ushe itxapa ikūwaību hatu yusī hiweyuaibū

**Yusīa betsa betsapa husiaibu pewai Jerusalém anu
Jesusū kuxipayabu itxanibukiaki, na hātxarā**

15 ¹habiatīari habū Jesus ikūwaī judeubu betsa Moisés yusīa txibākī abuhairamisbu Judéia anua Antioquia anu buxishū Jesus ikūwaību habūri hatu yusīkī: “Judeubumā tsuabūra mā nukubetā Jesus ikūwaīburā, Moisés nuku yununi beya habū hina kubitxi biabumara, Deusū hatu meketirumaki”, iki hatukiri hātxaibū ² hanushū Paulo inū Barnabē haska hatu yusīaibū danaī hatube yuinamei ha itxakayamai itimaskaibū haska abuama atimas ikūwaību itxatā Paulo inū Barnabé inū ikūwaī betsabu katushū hau haska yusīa husiaibu pewakī Jesusū kuxipaya betsabu inū mekenikabu Jerusalém anuabubetā pewai hau hatube hātxatanūbū hatu yunukī ³ nitxiābu bui Fenícia mai pakea inū Samaria mai pakeakiri bukī judeubumā haska hatū xinā txakabu henetā Jesus txibāxinabukiri hatuki txanikubainaibū mae tibi anushū ikūwaībū haska waxinabukiri habū kaka nīkai benimatxakayamakubainaibū

⁴hanua Paulo inū Barnabé inū hatube buaibu Jerusalém anu hikiabu Jesusū kuxipayabu inū, mekenikabu inū, dasibi Jesus ikūwaību betsabū hatu i pewatā hatube itxabu Deusū hatu merabewaya judeubuma Jesuskiri hatu yusīayā habūri ikūwākubaixinabukiri Paulo inū Barnabébe hatuki txaniaibū ⁵hatu haska yuiaibū judeu shuku betsabu fariseubū Moisés hātxa txibāhairabiamisbū ma hatiribū Jesus ikūwākī txibaību betsabu benikawā hatu yuikī:

—Mā haskakiri hatu yuiairā, nawabu Jesus mā hatu ikūwāmaiburā, haska Deusū Abraão yununi keska hau hatū hina kubitxi binūbū hatu yunukāwē. Ha inū, Moisés nukū shenipabu yununi beya hau txibārianūbū hatu yunuriakubaikāwē— hatu wa

⁶haskai nīkatā ha beyakiri hatu husimapaiabu ha unānepabu Jesusū kuxipayabu inū mekenikabu besti pewanū ika ana itxatā ⁷haikaimas xinā betsabu Simão Pedrō hatu nīka keyutā atimas hari benitā hatu yuikī:

—Ē betsabu inū ē puibuū, Deusū kakape hawē bake Jesuskiri judeubumāri hau ikūwanūbū matu anua Deusū ea katushū ea yunushū ea hatu yusīmayama mā unaī. ⁸Ha Romano shanē ibu Cornélio hiwe anushū ē hatu yusīayā habū Jesus ikūwaību Deusū dasibi nukū xinā unāmistū ha judeubumari hawenabu wakī ikūwāmakī nuku keskari wakī kuxipa wakī hawē Yushī Pepa hatu inākī hatu atximayamaki. ⁹Nukunā, nū Jesus ikūwaību Deusū nukū huīti pepawamis keska wakī habūri Jesus ikūwaību Deusū hawa hatu danāma hawa nuku pashkakī betsabu wama habiaskas xinā hatube nuku waikiki. ¹⁰Haskawē taeshū ha Moisés nukū shenipabu yusīni beya habū txibātiruma ipaunibuki. Habiaskari nū Israelbū nū txibātirubumariki. Haskakī Deusū hatu haska wamabiakē matu Deus keskakī judeubumā Jesus ikūwaību mā hatu yunuai? Hatu haska wayamakāwē. ¹¹Natiā nuku inū habukiri xinānanākāwē. Nukubū nū ikūwaī mekea hayarā, hawama hamēhaira nū ikanaii. Haska keskari wakī habu judeubumari habias nū ikai keskari wakī nukū Shanē Ibu Jesusū habu duawaikiki, hawē pepawenā— hatu wa

¹² hanua dasibibū haska nīkai pes nesei keyutā ana hawa yui hātxabumakē hanushū Barnabé inū Paulo Deusū hatu merabewaya judeubuma anushū dami atimaska betsabu betsapa hatu uīmakubainimakiri hatu yuikī ¹³meneaya Jesusū betsabu Tiagō itxabu hātsiri hatu yuikī:

—Ē betsabu inū ē puibuū, eāri matu yuinū nīkakāwē. ¹⁴Jesus ikūwaību Deusū hawenabu hatu wariaikī merabewani hau nukube ikubaishanūbū haska bebükiri tatesmakī Deusū judeubumari katuyama Simãoñē ma nuku yuishuki. ¹⁵Eānā, habiaskari bebükiri Deusū hātxa yuishunikabū kenenibu ē haska xinaiī, Deusū hātxa haska yuiairā:

¹⁶ ‘Israelbu kupidā ana hushū

Davi shanē ibu ini keska wakī

hawē baba betsa merabewakī kuxipa wakī
ha hiwe di ini keskabu ē ana hatu benishanaii.

17 Ū hatu haska waya nawa shukuabu tibibu inū
tsuabūra ē Yavé Deusū kenayabū ea yukai habū ea benatirubuki.

18 Haska bebükirihaira ē Yavé Deus hātxakī hatu yubairā,
txanima ē hatu ashunūbariaii',

ikai nīkatā nuku keneshuniki— iwanā

19—Haskawē taeshū nū xinānūbū matu yuinū nīkakāwē. Judeubumā
hatu xinā txakabu henetā Jesus ikūwākī Deus txibaību haska nū

judeubu nukū beya txibaī nū hiwemis yunukī hatu bikawayamanākāwē.

20-21 Hakia bari itxapa ma hari judeubu judeubumā mae tibi anushū
huīrukūti tibitiā haska Moisés hatu keneshuni hatu yusī hatube

beyamisbuwē taeshū hau judeubumā judeubu hawaira hau berabī
dabeyamanūbū na besti nemakī hatu keneshunākāwē, eska besti hatu
beshtekinā. Yushī dami betsa kēwākī nami ināmisbu hau piyamanūbū
inū, habu aiyākinā, haska Moisés hatu nemani hau txibanūbū inū,
yuinaka teneshabu mawa hau piyamanū inū, yuinaka himi hau
ayamanūbū haska besti hatu nemakī keneshū judeubuma dasibi anu
bumanākāwē— hatu wa

**Judeubuma yusīkī hatu bikawaibukiri hatu
kene buimanibukiaki, na hātxarā**

22 hanushū Jesusū kuxipayabu inū mekenikabu inū ikūwaī dasibibū
Tiagō hātxa nīkakī abutā Antioquia anu Paulo inū Barnabébe hau
butanūbū habubetā ikūwaību anua huni dabe unānepa Judas hawē kena
betsa Barsabás inū Silas katutā

23 hatu bumakatsi hatu keneshūkī:

“Nū Jesusū kuxipayabu inū mekenikabu nū matubetā ikūwaī bunā, nū
matu kene bumai uīkī nīkashākāwē. Judeubuma mā Antioquia mae
ewapanu hiweabu inū, Síria inū, Cilícia mai pakea anu hiweabū
nukubetā Jesus mā ikūwaību nū matu xinaī. **24** Haskakē nenuari
nukunabu nū hatu yunuamabia buimashū hatū beyakiri matu
yusīkī matu itimaska waibu nū nīkaxinaki. **25** Haskawē taeshū
nukū nū matu merabewanū ishū habias xinā itxawatā nukubū
nū xinā pekē hau habūri haskakiri matu merabewashanūbū ishū
nuku anuari huni dabe katutā nukū haibu Barnabé inū Paulobe
nū habube nitxiaī. **26** Nukū haibu Barnabé inū Paulō hatū hiwea
yauxiama bikahaira mesebiakē nukū Shanē Ibu Jesus Cristo
dayashūkī yusīkubaīmis mā unaiī. **27** Habu nū matu anu yunuai
haska nū matukiri xinaī Judas inū Silas hikitā matu shabakabi yusī
pewashākanikiki. **28** Hakia haska mā judeubumāri Jesus ikūwaī
unānuma mā hiwenūbū Deusū Yushī Pepatū nuku xināmaya ana

nukū beyakiri hawa betsa matu yunuama na besti nū matu nemai nīkakāwē, mā judeubube berabinārabeyamanūbunā. ²⁹Yushī dami betsa kēwākī nami ināmisbu ana piyamakubaishākāwē. Ha inū, yuinaka teneshabu piyamariashākāwē. Ha inū, yuinaka himi ayamariashākāwē. Ha inū, aiyākinā, haska Moisés nuku nemani ha txibāriakubaishākāwē. Haska besti mā mekearā, hawa txakabuma mā pe besti hiweshākanaii. Hau Deusū matu pe mekekubainūwē”, hatu washūtā

³⁰habu butanūbū keneya hatu nitxīkī yunu pewabu Antioquia anu hikixishū ikūwaību itxawashū kene hatu inābu

³¹hanushū ikūwaibū ha kene bitā yui hatuwē nuikī hatu daewaibu nīkai benimaibū

³²Jesusū kuxipayakī Judas inū Silasī Deusū hātxa pe hatu meshtamamiswē taeshū ikūwaību hatu merabewakī hatu benimawaya ikūwaibū habū hātxa abuhairaibū ³³hanushū hau hatu yusīyunūbū ushe itxapama baximashū ma buaibū ha habū hatu yunuimabu anu habu hiwei peabu hau hatu yuitanūbū, iwanā, unānuma hau butanūbū hatu nitxiā buaibū

³⁴⁻³⁵hanua Paulo inū Barnabé Antioquia anua ana kama niti iki baxikuyuimashū ikūwaību betsabubetā kakape Jesuskiri yurā kaiā hatu yusīpakekubainibukiaki.

Paulo Barnabébe kūyā irabetā pashkabainibukiaki, na hātxarā

³⁶Hanua Antioquia anu usha itxapa Paulo hiweyukī Barnabéki txanikī:

—Hanu Jesuskiri nū yusīkubaūtanima anu ikūwaību haskaramēkaī ana hatu uīkubaināwē— aka

³⁷Barnabé kemakī:

—Kakinā, Joāo Marcos nū ana iyutirumē?— aka

³⁸bebükiri hatubetā yusī ka Panffilia anushū hatu shunūbirākī henebiranimawē taeshū Paulō ana iyukatsi ikamakē

³⁹hanua hawē taea iyunū ika habe kūyā irabetā pashkai henenamerabetā Barnabé Marcos iyui Chipre anu niwe shashuwē inatā kaya

⁴⁰haska wabainaya Paulō hawena meribis xinātā Silas iyukatsis ikī katutā ikūwaibuki txaniaya habū yuikī:

—Mā haska kainairā, peki. Mā hatu yusī kaya nukū Shanē Ibu matuwē nuikī hau matu merabewakubainūwē— akī hatu nitxīkī yunuabu hanua kaibaini maī bui ⁴¹Síria inū Cilícia mai pakea kapukekubaikī Jesus ikūwaibuki itxati hiwe tibi anushū hatu yusīkī hatu benimawakubauni kai

Paulo inū Silas buaibube Timóteo hatube kanikiaki, na hātxarā

16 ¹hanua Paulo inū Silas kakūkaikī Derbe inū Listra ha mae dabe anu yusī Listra anua Jesus ikūwaī betsa hawē kena Timóteoki

nukunibukiaki. Hawē ewa judeu aībū Jesus ikūwāyā hawē epa Gregonawā Jesus ikūwāmakē² hanua ikūwaību Listra inū Icônio anushū Timóteo Jesus ikūwaī pe hiwekūkaímiskiri txaniaibū³ Paulō níkatā hau ea merabewai ebe kanū, ishū hawē epa judeumabiakē hawē ewa judeuwē taeshū hau judeubū Timóteo danāyamashanūbū hawē berabítirubukē hatū beya txibākī hawē hina kubitxi Paulō hatu meshtemanikiaki.⁴ Hanua bukubaīkī judeubu inū judeubumā Jesus ikūwaību mae tibi anua hau hatū beyakiri yusī bikanameyamakubainūbū Jesusū kuxipayabu inū mekenikabu Jerusalém anushū hatu nemakī keneshunimabu hatu yusī txanikubainaibū⁵ hanua ikūwaībū haska níkatā hatū xinā pewakī mestēwākubainaibū yura betsabūri Jesus ikūwaī shaba tibi ana itxapabu hatuki dasikubainaibū

**Paulo usha namaya Macedônia anu hau kanū
huni betsā kenanikiaki, na hātxarā**

⁶ mai pakea betsā Ásia anu Paulo inū, Silas inū, Timóteo Jesuskiri hatu yusī hari bunū ikaibū Deusū Yushī Pepatū hatu nemaya mai pakea dabe Frígia inū Galácia anuabu hatu yusī kapukebauni⁷ mai pakea betsā Mísia kemai Bitínia mai pakea betsā anu hikinū ishū xināyā Jesusū Yushinī hatu ana nemakē⁸ hanua Mísia kapukei bai txai tanabaini mae betsā iānēwā kesha anu bei butubirani Trôade anu hikiabū⁹ habianuri ē Lucas ē hatuki nukukē mexu merā Paulo usha namaya huni betsā Macedônia anua damia nishū Paulo yuikī: “Macedônia anuri hushū nuku merabewayuwe”, ikai¹⁰ níkatā bestēshū ha namapā uishu nuku yuiaya Macedônia anushū Jesuskiri kakape nū hatu yusī kanū Deusū nuku yunuai unātā nukū mabu pewaxitā

Filipos mae anushū Paulo inū Silasī hatu yusinibukiaki, na hātxarā

¹¹ hanua Trôade anua penaya niwe shashu ibu peiwē pakatā nanekaini natukā hawē kena Samotrácia anu kayābis kai pukei hanu keti itā hanu ushaxini ana bestēkaini mexukiri habias shashuwēri pukei mai pakea betsā Macedônia anu mae betsā Neápolis anu hiki keti itā¹² hanua mananā mapekekaini Romano mae ewapa mae tibi binua txaima Filipos anu nū hikixina hawa wariama hanu usha eskarabestā¹³ hanu judeubu itxamisbu hiwe hayamakē sábado huírukütitiā mae anua kaikaini hene keshashū Deus kēwākī hanushū Deus kuxipa yukamisbu anu kai aībus itxamisbuki nukutuxitā hatube tsauhshū Deusū Katua Jesus mekenākiri nū hatu yusīkī taewaibū¹⁴ ha aībuai bu itxa betsā Deus kēwāmis hawē kena Lídia mae betsā Tiatira anua hunishū tari pepa bishū pukukī nanke mexupa duakabi washū hatu ināmis nukū Shanē Ibū merabewakī nīka pewamakī hawē xinā betsā wamaya Paulō hātxawē Jesus Lídiā ikūwāyā¹⁵ hanushū habubetā hawē hiwetashū ikūwaībuwē taeshū unātā nū hatu naximakī keyua Lídiā nuku yuikī:

—Txanima nukū Shanē Ibu Jesus ē ikūwaī mā ea xinaīnā, ē hiwe anu iyui bekāwē— akī nuku ea akī ana nuku ena wanū ikaya

—Peki— itā hari ka nū habe hiwayuniki.

¹⁶ Hanua shaba betsatiā hanu Deusbe hātxamisbu anu ana Deusbe hātxanū ika nū kaya txipax yushinī bebükiri unāmamiskē ha txipax huni betsabū tsumapā hatu unāshūkī hawē tsumabu pei mirima hatu bishūmiskē txaima haki nukutā nū daībainaya ¹⁷nuku txibābaīkī metubaikī mapuabu dasibi unāshubima hui kuxipawē hatu yuikī:

—Ha huniburā, Deus kuxipa dasibi binua hawē tsumabū ha dayashūkanikiki. Hanu kuplaitiā tsuāra matu nemashūtiru hawē txanima pashati bai matu unāmakanikiki— akī ¹⁸shaba tibi hawētāis bestikima nukukiri yui hātxakūkainaya Paulō haska nīkai ma bika teneshū dabecketā ha txipaxki yushī hikini yuikī:

—Jesus Cristō kuxipawē ē mia yunuai ha txipax anua kaīriwe— aka haska was ha yushinī hawaira henebainaya

¹⁹ ana ha txipax yushīyākī pei ana hatu bishūtiruma hawē tsumabū ana hawawē haskatima unātā Paulo inū Silaski sinatakī atxibaikī hatū mae namakis hemātī anu hatū shanē ibubu bebū iyukī sharabaī ²⁰hanushū shanē ibu pewanikabū besuuri hatu nitxītā yuikī:

—Na judeubunā, nukū mae anushū yusīkī harakiri xinātimawakī dasibibu nuku itimaska wakanikiki. ²¹Hatū beya haska hiwemisbu nuku yusīaību nū Romanobū nū txibābaītirubumaki, haska nuku yusīnū ika ikaiburā— hatu waya

²² hanushū yurā kaiā mapubaunabūri haska nīkai sinatai habūri hatu txiteibū hatukiri haskaibuwē taeshū hatū shanē ibu pewanikabū hau hatū tari pekatā hi siriwē hau hatu kuxa kuxa anūbū hatu yunuabu ²³habū hatu kuxa kuxa atxakayamatā bitxiti hiwe anu hatu bitximatā mekenikatū uī pewakī hau mekehairanū yunubiranabu ²⁴nīkatā ana dītu uke merāhaira Paulo inū Silas mistushū hau haska pashayamanūbū hi shui dabeyawē hatū tae bitaush arabetā mekekē

²⁵ ha haska wabu habias mexu yamenapū Deus dayuikī Paulo inū Silasī hawē kēwāti Deuskiri nawaibū ha habu dukū hatu bitximabū hatu nīkaibū ²⁶haskabiama e iskaū hawaira patxa sakui mixki bitxiti hiwe wanibu takash takash akaya ha haska waya beputi tibi hamebi bepēmanai keyuaya huni tibi mane dispiwē meneshekeabu hamebi txurekei niri iki keyuaya ²⁷hanua mekenika bestēkawā beputi tibi ma bepēmana uītā xinaī: “E hee! Mī haskati kemaī. Dasibi ma kaībaini pashabubī! Ibubisbī ē mawai!” itā hawē nupe txaipa sitā ibubis tenukuyupanā ²⁸hawaira Paulō hui kuxipawē yuikī:

—Mimebi ibubis txakabuyamawe. Nuku dasibi nū hani kamaki— ikaya

²⁹ hanushū hawē tsumabu bī yukatā Paulo inū Silaski datei saki saki iki kuxikaī kēwaī hatu namā dāti itā ³⁰hanushū kaīmatā hatu yukakī:

—Shanē ibubuū, hanu kupiaitiā ē Deus daewakatsis ikaii. Haskapa, hau ea mekeshanunā?— hatu wa

³¹hanushū habū kemakī:

—Shanē Ibu Jesus ikūwāwē. Mia inū mī hiwe anu mibe hiweabubetās mā haska waya Deusū matu mekekubaishanikiki, kupiamarā— hatu waya

³²hawaira bitxiti hiwe mekenika inū dasibi habe hiweabu nukū Shanē Ibu mekenākiri hatu yusiaī ³³nīkatā mexubiakē hatu kuxaxinabu su ika hene habaibu hawaira ūpushwē hatu txukatā hanushū habe hiweabubetās Jesus mekenā ikūwākashuwē taeshū Paulo inū Silasī hatu naximabu ³⁴hanua habe hiweabubetā Deus ikūwābaini benimahairabaikī hatū hiwe anu hatu iyushū hatu pimaxinaibū

³⁵hanua penaya shanē ibu pewanikabū hatū tsumabu hatu hātxa bumakī yuiki:

—Ha huni dabe atxiabu mā hatu bitxixinaburā, ana hatu hawa wama hau kaīnūbū yuitākāwē— akabu bushū bitxiti hiwe mekenika yuiabu ³⁶hanushū Paulo yuiki:

—Ē matu hawa wama kaīmanū shanē ibubū ea yunukāshukiaki. Haskakē unānuma burikāwē— hatu waya

³⁷hakia Paulo kaītā shanē ibū tsumabu yuikī:

—Nuku dabe Romano documento nū hayabiakē txanima nuku hawa yuka pewama e iskaū huni dasibibū berubi nuku kuxa kuxa matu amatā nuku bitxixinabuki. Ikis natiāri huneri nuku kaīmakatsis ikanimēkaī? Haskamaki, hau habū ibubis nuku kaīmai benübū hatu yuitākāwē— hatu wa

³⁸hanua hatū tsumabu bushū haska Paulō hatu yuia nīkabaī hatū shanē ibubu yuiabu nīkatā:

—Romano documentoyabu daka— iki datei ³⁹haska hatukiri nīkabirani beshū daewakī hawē bitxiti hiwe anua kaīmatā nitxikī Paulo inū Silas yuikī:

—Matu haska wakī nū kanexinaki. Nukū txakabu xināma unānuma burikāwē, nukū mae henebainirā— hatu wa ⁴⁰bitxiti hiwe anua tashnibaini bui Lídiā hiwetā hikia bayukī hanushū ikūwaibū hatu xinā txākāwātā Paulo inū Silas buaibū Timóteo hatube kaya hakia ea Lucas habianu ē baxikuyuniki.

**Paulo inū Silas Tessalônica anushū hatu yusiaī
hanua itimaskanibukiaki, na hātxara**

17 ¹Filipos anua Timóteo iyui Paulo inū Silas txipekebaini bui mae Anfípolis anu ushaxini ana bui mae Apolônia anu ana ushariakaini hanua bui mae betsa Tessalônica anu hikixina hanu judeebu itxamisbu hiwe hayawē taea ²Paulo ma haskamis beyawē taea hanu

sábadotia semana dabe inū besti Paulo judeubube itxashū Messiaskiri Deusū hātxa yuishunikabū kenenibu betsapa yuiaibube hatube yuinameki:

3—Deusunā, hawē Messiasrā, hau mawayushanū yununiki. Mawatā ana bestēshanikiki, akī hakiri keneniburā— akī Paulō hatu yusī pewatā ana hatu yuikī:

—Ha Jesuskiri matu yui ē txanikükainairā, Deusū Katua Messias Cristoki— hatu wa

4 hanushū judeubu hatiritū inū Gregonawabū Deus kēwāmisbu itxapabu inū aībuaipeba hakiri pe xināmisbu mirimabūri Jesus ikūwākī Paulo inū Silaski dasiaibū 5 hakia judeu shanē ibu betsabu habū ikūwākatsi ikama Paulo inū Silasī hatu binuaiwē taeshū hatuki sinatakī huni txakabu txikixbu hatu itxawatā hatu pei inātā yura dasibibetē hau hatu itimaska wabaī Paulo inū Silas atxishū mae shanē ibubu hau inānūbū hatu yunuabu haskai berukubaikī hatu mesewakī datebaikī dasibi itimaskakaī Jasomē hiwe anu ha hunibū Paulo inū Silas benakeakebaini ha hiwe anu hikitā 6 hatu betxiama Jasom inū ikūwaī betsabu besti atxibaī mae shanē ibubu anu sharabaikī hatu iyushū hātxa kuxipawē ha akī txitekī:

Ha huni Paulo inū Silasinā, Romano mai hirabi anu buaketākī hatū yusīawē hatu itimaska wakubaikī nenuri bexīshū habiaskari wai 7 Jasomē hiwe anu hatu ixinakiaki. Habū nukunabu yusīkī Jesus hatū shanē ibu benakiri yusīkī nukū shanē ibu Romano Césarn nemati hātxa danāti wakī binumakanikiki. Txakabuhairaki— hatu wakī 8 yurā kaiā inū mae shanē ibubu haska hatu yuiaibu nīkatā hamēmēs daketapakī Jesus ikūwaibuki hatu sinatahairamaibū 9 nīkatā hau hune kaībaīyamashanūbū hawē yubakati pei itxapa Jasom inū ikūwaibū betsabuna biāyushū txipu ana hatu nīkakatsi hatu hawa wama heneyuabu

Beréia anushū Paulo inū Silasī hatu yusīaī nīkanibukiaki, na hātxarā

10 haskaibū hawaira mexu merā hau hunebaītanūbū ikūwaibū Paulo inū Silas inū Timóteo mae betsaa Beréia anu hau pashanūbū hatu nitxiābu bui Beréia anu hikixina hanua hanu judeu itxamisbu hiwe anu hikitā 11 Deusū Messias Jesus mekenākiri hatu yusīabu Tessalônica anua judeubu keskama Beréia anu judeubu pepabū nīkakatsis ikī: “Paulō hātxa txanimēkaī? Txanimamēkaī?” ikī Deusū hātxa kenenibu anua shaba betsaa tukama tibi itxashū tapīkatsis ikī abukī uīkubainaibū 12 haska wakī judeu itxapabu inū Gregonawabu hunibū inū aībuaipeba pepabu hatukiri pe xināmisbūri habū Jesus ikūwaibū 13 hatu haska wamaya Beréia anushū Deusū Messias kakapekiri Paulō hatu yusīaī judeubu Tessalônica anuabū nīkakī unātā hawairabirani beshū Paulokiri txani txakabākī Beréia anu hiweabu hatu xinā betsaa wamakī yurabu hatu itimaska

wai berukubaunaibū ¹⁴ haska nīkatā ikūwaibū merabewakī hawaira hau Paulo pashanū iānēwā kesha anu iyuaibū hakia hatu anu Silas inū Timóteo baxikuaibū ¹⁵ hanua ikūwaī betsaburi Paulobe niwe shashuwē bui mae ewapa betsaa Atenas anu txaihaira iyushū nitxītanabu Paulō hatu yuikī:

—Silas inū Timóteo hau hawairabirā hau eki nukuri benūbū ea hatu yuishütākāwē— hatu wa txītūbainaibū

Atenas mae ewapa anushū Paulō hatu yusīniaki, na hātxarā

¹⁶ hanua Paulo Atenas anushū Silas inū Timóteo manakī ha mae ewapanu dami yushī wanibu itxapa kēwāmisbu uīkubauni hatuwē nui bika tenehairai ¹⁷ haskawē taea judeubu inū Gregonawa bestibu habū Deus kēwāmisbu hatū itxati hiwe anua shaba tibi hikitā Deusū Messias Jesuskiri hatube yuinamei hātxakūkaini inū mae hemaitī ewapa anushūri dasibi maniabu habiaskasri Jesuskiri hatu yui hatube hātxanameriakūkainaya ¹⁸ hanua huni betsaa unānepabu epicureubū yuikī: “Tsuawē nuiama hawara mī abuai besti aki pe hiwekūkaītiki”, ikī xināmisbu inū huni betsaa unānepaburi estóicobū yuikī: “Hawawē benimama, hawē yurawē nuiama pe hiwekūkaītiki”, ikī xināmisbu Paulobe yuinamei kemanameriaibū habu betsā txitekī yuikī:

—Na txikix hātxāwainā, harakiri hātxai ikimēkaī?— ikaya betsā yuikī:

—Paulonā, eska yui ikikiaki. Deusū Messias Jesuskiri inū yurabu dasibi mawa ana bestēshanaibukiri txanirā— ikaya haskakenā:

—Mekenika yushī betsaa betsapa nū hawa unāriabumakiri hawē nuku benimawanū ika ikiraka?— ikaibū

¹⁹ haska wabaikī Mati Areópago anu hanu unānepabu itxamisbu anu Paulo iyushū yukakī:

—Nū tapīnū ha yusīa bena mī bexianā, nuku unāmariwe. ²⁰ Haskakiri txanikī mī nuku bepushuma kayairā, nū tapīkatsis ikai nuku yuiriwe, haskara kayakiri yuia mī yui ikimēkainā?

²¹ Haska habu yuka ikirā, Atenas anu hiweabu inū nawa betsaa hanu hatube hiweyuabu tsuāra yusīa bena beabu yuiaibu nīkakatsis imisbukē

²² yusīnā unānepabu itxashū kebaunabu namakis Paulo benia nishū hatu yuikī:

—Atenas anua hunibuū, txanima hātxa matu yuinū nīkakāwē. Yushī betsaa betsapaki mesekī mā kēwākubaīmis ē matu uīaiī. ²³ Hanushū mā yushī dami betsaa betsapa tibi duawakī kēwāmis anu ha txi tapu fogāo betsakia uībaūkī betsaa hawē kene nea: “Yushī tsuā ha unāmaki”, ika netāni ē uīxinaki. Haska hawē kena unāriamabia mā kēwāmisrā, hawē kenarā, Yavé Deuski. Haskakiri matuki txanitanū ika ē huxiāki. Ea nīkakāwē.

²⁴ Yavé Deusunā, mai hirabi inū dasibi nū hanu hiweabu Deusū damiwanirā, dasibi hawenaski. Ha nai anua inū mai anua dasibi mekei shanē ibuaya hunibū haska wakī duawanū, iwanā, hatū xinānē templo hawē kēwāti hiwe washunabu anu besti hiweamakiaki. ²⁵ Ha inū, dasibibu Deusū nuku hiwemashū hūsinamamis inū hamapai tibi nuku inākī merabewakubāimiswē taeshū hawara yurabū Deus ashūtirubumahairakiaki.

²⁶ Xinākāwē, eskakirā. Na mai hirabi anu nū hanu hiwebaūshanūbū Deusū huni bestitxai dukū Adão dami watā hawē taeshū dasibi nowa betsa betsapa pawanikiaki. Na nenu mai anu hatiāra inū hanira nū hiweshanūbū ma hanu tibi nuku mae pewashuni anu nū ikabuki, na habia mae anu nū hiweaburā, ²⁷⁻²⁸ Deus benai yurabū haki nukutiruburā. Txanima Deus nuku tibi anu benātamabiakē Deuskiri tapīnū ika hawa txai kama nū hanubi haki nukutirubuki. Matunabu unānepa miyui hawērua unaibū yuikī: “Nukurā, nū deusū bakebuki”, anikiaki. Txanima haska yuini keska nū habia Deusunabuki. Haskawē taea Deuswē nū hiweabu inū nū hawē hamapaiyaibu inū nū hayabuki. ²⁹ Nū haskai Deusunabukī nū haska xinātirubumabiakē hunibū xinā txakakī Deus haska keska dabane hatū xināwē habū deus wakī ouro inū prata inū mixki dami wamisbuki. ³⁰ Ú unu bari betsatiā yura betsa betsapabū hawa unābumakē Deusū hatu beruwēs uíyukubainiki. Hakia natiā ana haska wama mai hirabi anu hiwebaunabū hau hatū xinā betsa watā hakiri hau xinānūbū Deusū hatu yunuikiki. ³¹ Huni betsa katushū yurabu anu yununi mawa bestēwākī yurabu dasibi hawē kuxipa hatu uímaniki. Haskawē taeshū ha shaba ma Deusū katuni anu ha huni katuniwē taeshū yura dasibi mai hirabi anu hiwebaunabu hatu unāti wakeakekī keyutā Deusū hawa kaneama hatu kupishanikiki— hatu wa

³² mawa ana bestētirubukiri nīkatā betsabū kashe waibū hanushū betsabū kashe wama yuikī:

—Nū ma haska nīkashuki. Betsatiā nū ana mia nīkatiruki— akaibū

³³ hanushū Paulō hatu henebaini kaya ³⁴ hanua yura eskarabesbū txibābaini haki dasishū ana nīka pewatā Jesus ikūwānibukiaki, Areópago anua unānepa yununika betsa hawē kena Dionísio inū, aību betsa hawē kena Dâmarisrā, ha inū, ana hatirabunā.

Corinto mae ewapanushū Paulō hatu yusīnikiaki, na hātxarā

18 ¹ Hanua txipu Paulo Atenas anua kaīkaīni kai mae ewapa betsa Corinto anu hikitā ² judeu betsa Ponto anua kaīni hawē kena Áquila inū hawē aī Priscila dama duakabi Itália mae ewapa Roma anua hau judeubu kaībainūbū Romano shanē ibuhaira Cláudiō hatu kaīma beimabu hanu Paulo hatuki bai ka hari ka hatuki nukunikiaki. ³ Ha Áquila hawē aībetanā, habias daya Paulō amisri akī tarī hiwe

wamisbukē haskawē taea hatube dayanū ika hatu anu baxikuima Paulo hiwea ⁴hanua sábado huíruküti tibitiā hanu judeu itxamisbu hiwe anushū Jesuskiri hatu yusikī hatu tapímakī ikūwāmai judeubu inū Gregonawabube Paulo hātxanamekükainaya ⁵hanua mai pakea betsa Macedônia anua Silas inū Timóteo haki nukui ma bexiābū hanushū hawē daya henei datā Paulō Jesuskiri besti judeubu hatu yusihaira bestiyunū ishū ana daya kayabi akama hatu yuikī:

—Ikūki. Deusū Messias nukū Shanē Ibu nū manakubaīmisburā, Jesuski— akī hatu unāmai ⁶nīkatā judeu itxapabū ikūwākatsi ikama danaī habi aki haki shetxakai ha ibaunaibū Paulō hatu henebaīkatsis ikī Deusū hātxa danaī hau habiaskasi hiwenūbū habu unāti wakī hawē tarī anua mai kuru datakakī hatu yuikī:

—Deusū Messiaskiri ē matu yusīa nīkama matūmbebi ibubis matū txakabuwē mā benu kayabiaii. Haskawē taeshū ea akama matu besti Deusū kupishanikiki. Haskakē judeubu ana yusīama natiā unuri judeubuma besti ē yusikubainaii— hatu watā

⁷hanua judeubū itxati hiwe anua kaikaini hanu judeu itxamisbu hiwe dapi huni betsā Deus kēwāmis hawē kena Tito Justō hiwe anu hikixishū Paulō hatu yusikubainaya ⁸hanu judeu itxamisbu hiwe hatū mekea shanē ibu hawē kena Crispō habube hiweabubetās nukū Shanē Ibu ikūwanibuki. Ha dikabi Corinto anushū itxapabūri Paulō hātxa kakape yuiai nīkatā Jesus ikūwāriaibū hau hatu naximanūbū ikūwaī betsabu Paulō yunua hatu naximanibuki. ⁹Hanua mexu betsatiā Paulo usha namaya Jesusū yuikī:

—Datei hātxa neseama ekiri ē kakape yusikī heneyamawe. ¹⁰Na habia mae anushū yura itxapabū ē katuaiwē taeshū hawa miki sinatakī tsuā mia txakabu watirumaki, ē mia putamakirā— akima ¹¹hanu Corinto anu niti ikimashū hanushū ano bestitxai ana betsabu namakis nitxī Paulō Deusū Messias Jesuskiri hatu yusikubainaya

¹²hanua ha mai pakea Acaia anu hatū Romano shanē ibu Gáliō hatu shanē ibushunaya judeu shanē ibubū Paulo ha akī txitenū ishū atxishū hanushū Gáliō tsauhū hatu unāti wamis anu Paulo iyushū ¹³judeubū itxati hiwe mekenika shanē ibu Sóstenesī txitekī Romano shanē ibu yuikī:

—Na huninā, Moisés hātxa nukū shenipabu yusīni ana hatu txibāmama haska wakī hau Deus kēwānūbū yusīa benawē na huni kakukaūkī nukunabu yusī txakaikiki— akaya

¹⁴judeu shanē ibubu nemanū ika Paulo hātxayupanā shanē ibu Gálionē hatu kemakī:

—Judeubuū, na haska mā ea hakiri yuiairā, na hunī hawara txakabu waxina kasmai huni detexīkē ē matu nīkakeanaii. ¹⁵Hakia kena betsabu betsapa inū, matū shenipabū yusīni hātxa inū, hātxa bena matu yusīarwē nuikī ē pewakatsi ikamaki. Matūmbebi mā haska akatsis ikai pevarikāwē— hatu watā

¹⁶ hawē soldadobu hatu nitxīmaya ¹⁷ hanua yurabu itxashū judeubū itxati hiwe mekenika shanē ibu Sóstenes atxishū Romano shanē ibū berubi mekenē deteaibū Gálionē ūbiakī hau xināshū anūbū hatu hawa nemamakē

**Antioquia anu txītūkirania ana hatu yusī
Paulo kakūkainikiaki, na hātxarā**

¹⁸ hanua ana usha itxapa hatu yusī baxikuima Corinto anua Paulo kakatsi Deusū hau hatu mekekubaishanū ikūwaibū Deus kuxipa hatu yukashūtā Priscila inū Áqüilabe maī kai mae betsa Cencréia iānēwā kesha anu hikitā Corinto anua kai Paulō Deusū hau ea mekekubainū, iwanā, haska habe yubakaima ma menexina Paulō Deus benimawakī kēwaī hawē bu txai waxina mashtekei mākutā hanua niwe shashu ewapawē inatā Síria mai pakeakiri hariri bui iānēwā pukebaini ¹⁹ Éfeso mae ewapanu keti itā habianu Áqüila inū Priscila baxibaini hanu judeubu itxamisbu hiwe anu Paulo ha mesti kashū Jesuskiri yusī hatube hātxanameaya ²⁰ habū ea akī:

—Habianu baxikushū nuku yusīyuwe— akī yukabu nīkatā hanu niti ikatsi ikama hatu nematā ²¹ Paulō hatu yuikī:

—Jerusalém anu hatube besiyutanū ika ē kayuaii. Hakia Deusū ea ana yunua matuki ē ana bayutiruki— iwanā, hatu yuibaini niwe shashu ewapawē Éfeso anua Paulo inakaini ²² Cesaréia anu keti itā hanua butukaini maī kai mananā mapeketā Jerusalém anuabu ikūwaibuki nukukunātā hatu banabimatā hanua ana txītū Antioquia anu maī kai hikixina ²³ hatuki dasixina semana eskarabes ikūwaibube hiwetā ana hawēri tashnikaini kakūkaükī ikūwaibū mai pakea dabe Galácia inū Frígia mae tibi anuabu hatu xinā txākāwākubaikī hatu yusīakeakeaya

Éfeso inū Corinto anushū Apolō hatu yusīnikiaki, na hātxarā

²⁴ ha haskaitiā judeu betsa, mae ewapa Alexandria Egito mai pakea anua kaīni, hawē kena Apolo Éfeso anu huxishū Deusū hātxa kenenibū unāhairakī shabakabi hātxa pepa hawēruawē hatu yusī pewakī ²⁵ Jesus mekenākiri unāmaimabu ikūwākī haska Joāonē besti hatu naximani ha besti unākī hawa dateama benima paēwē yusīkī haska Jesus hiwekūkaīni mawa ana besteni shabakabi hatu yusīayā ²⁶ hanu judeubu itxamisbu hiwe anushū Priscila inū Áqüilā Apolō hatu yusīaī nīkashū tari ha besti pashkabaī iyushū haska Jesusū kenawē taeshū Jesus ikūwaibū hatu naximamisbu inū haska txibaibū Deusū hatu hiwekuīmamiskiri ana shabakabi Apolo yusīabu nīkatā ²⁷ hanua mai pakea betsa Acaia anu hawē mae ewapa Corinto anu Apolo kanū ika pukekatsis ikaya habianushūri ikūwaibū hau Apolo hatu anu hikiae i pewatā hau Apolo merabewashanūbū Efeso anushū ikūwaibū keneshū haya yunuabu niwe

shashu ewapawē pukekaini Corinto anu hikixina hanushū habū Jesus ikūwaību hatu merabehairawanikiaki, Deusū hatu duawaiwē taeshunā. 28 Habu judeubū Jesus ikūwābuma hamakiri yuiaibu Deusū hātxa kenenibuwē hatu yusikī: “Deusū Messias Shanē Ibu mā manahairamisrā, Jesuski”, akī dasibi itxabu besubishū judeu shanē ibubū hatu yusimis ana nemakī danātirubuma hatu wanikiaki, hatu shabakabi unāmakinā.

Éfeso anushū Paulō hatu yusinikiaki, na hātxarā

19 ¹Apolō Corinto anushū hatu yusīayā hanua Paulori mati matipa anu kapukei Ásia mai pakea anu kakūkaīni Éfeso anu hikitā ikūwaībuki nukushū ²hatu yukakī:

—Hanu mā Jesus ikūwākī taewairā, hawē Yushī Pepatunā, ma matu atxitā matuki hikimamē?— hatu wa

habū yuikī:

—Deusū Yushī Pepakiri tsuā hakiri hawa yusikī nuku nīkamariamaki— akabu

³hanushū Paulō ana hatu yukakī:

—Haskatā tsuā yununi kuxipawē matu naximabu mā ikimamē?— hatu wa habū kemakī:

—Haska Naximanika Joāonē hatu naximakī yusīniwē taeshunā— akabu

⁴Paulō ana hatu yuikī:

—Joāonē hatu naximakī hau hatū txakabu henekī hatū xinā betsa watā hau Deus anu benūbū aniki. Hanushū hatu ana yuikī: “Kuxipahira ea katxu txipu huikiki. Ikūwāshākāwē”, hatu wakubaīnikiaki. Ha kuxiparā, Jesuski— hatu wa ⁵hatu haska wa nīkatā:

—Haskakenā, Shanē Ibu Jesusū kena kuxipawē ea naximawe— akabu hawenabu dasibi hatu unāti wamakī Shanē Ibu Jesusū kenawē taeshū Paulō hatu naximatā ⁶⁻⁷hatu haska watā ha 12 hunibuki hatuki mamepikūkaunaya Deusū Yushī Pepa hatuki butuakeakeaya hanua habu tibiki nawā hātxa betsa betsapawē hātxaisbumabiakē hatū hātxawē Deusū hātxa hatu yuimakī meshtāmanikiaki.

⁸Hanushū ushe dabe inū besti nitxī hanu judeubu itxamisbu hiwe anu hikitātani dateama shabakabi hatube hātxanamekī hawē Messias Jesus nukū mekenāwē taea Deus shanē ibushanaikiri Paulō hatu ikūwāmakatsis ikūkaīnaya ⁹hanua judeubu hatiri huīti kuxikī Jesus mekenā Bai Bena ikūwākatsi ikama dasibibū nīkaibū hātxa txakabukī txakabu yuiaibuwē taea hanua Paulo ana hatube itxama hatu henebaīkī ikūwaību tari hatu iyushū Tiranō escola anushū hatu itxawashū Jesuskiri yusī shaba tibi hatube hātxanamekūkaīkī ¹⁰ano dabe nitxiāyā ha mai pakea Ásia anu hiweabu dasibi judeubu inū judeubumā Shanē Ibu Jesus mekenākiri yusīaī nīkakubaīnaibū ¹¹hanushū Deusū Paulo merabewaya dami tsuā

atiruma betsa betsapa waya ¹² Paulo Deusū kuxipa haya unākī hawē tarí tuashwē buneshekexina inū hawē dayati tari saweshū pekaxina bushū isī teneaibu hawē hatu dakukī hawē tariwē betsabu shushawakī betsabu anuari yushī txakabubu kaīmakī kaya wapakeaibū

¹³ hanushū judeubu betsabū pei binū ishū bai namakishū Deusū hātxa kenenibuwē yushī txakabu kaīmakubaīmisbu Paulō akai keskari wanū, iwanā, Shanē Ibu Jesusū kena kuxipawē yushī txakabu yunukī: “Jesusū kena kuxipawē Paulō amis keskari wakī ē matu yunuai kaīrikawē!” hatu wakubainaibū

¹⁴ hatiri shukuabu betsabu Deusbe hawenabu hātxashunika shanē ibu Cevā sete huni bake mukayabū haska wakī yura betsabu anua yushī txakabu kaīmabiamisbuwē taea ana kuxipanū, iwanā, Shanē Ibu Jesusū kenawē kaīmakī yunukī:

—Haska Paulō amis keska wakī ē mia yuiai Jesusū kuxipawē taea kaīwē— akī ¹⁵ abiamisbu betsatiā yushī betsabu kaīmapanābū yushī txakabū hatu kemakī:

—Deusū Katua Jesusū kuxipawē ē dateaii. Paulokiri ē unāriaii. Hamē maturā, mā tsuabu iki ikai? Tsuā kuxipa mā hayamē?— hatu wa

¹⁶ ha hatu haska watā huni yushī txakabuyatū hatu detekī yushī txakabū kuxipawē hatu itxakahairawakī hatu nuitapawaya tariuma himi habai hiwe anua txitū kuxibaīnabu ¹⁷ Éfeso anuabu dasibi judeubumā nīkatā datehairakī Shanē Ibu Jesusū kena kuxipa unaī itsakī: “Nū hamē datākeaketirumaki”, ikī Jesusū kena pawanibukiaki.

¹⁸ Hanu ikūwaību itxabu anua betsabu benishū haska wakī txakabuwakubaīnimabu hatuki shabakabi txanikubaīnaibū ¹⁹ betsabu habu mukayakī unāmisbū Jesus txibanū, iwanā, hawē mukayakī unāti una beshū dasibibū besuuri mātxishū tanakī hawē pei karu 50.000 prata pei heshe tanashū hawē nuiama kuakī keyunibukiaki. ²⁰ Haska waibū Shanē Ibu Jesusū kaka pepa inū hawē kuxipakiri betsabū hatu unāmakī dasibibu hatu nīkamakī keyukī nati anibuki.

²¹ Hanushū Paulō xinākī yuikī:

—Macedônia inū Acaia mai pakea anu kashū ikūwaību ana uīkubaūtani Jerusalém anu ana ē kashanaii. Hari kashū hatu uītani Roma anuaburi Deusū ea yunuaiwē taea ē hatu uī kakatsis iriaii— itā ²² hanua hau bebükiri Macedônia anu bunübū hawē merabewanika dabe Timóteo inū Erasto yunutā ana usha eskarabesi Paulo Ásia mai pakea anu baxikuyuaya

Éfeso anuabu itimaskanibukiaki, na hātxarā

²³⁻²⁴ ha hatu haska wakī Jesusū Bai Benakiri hatu unāmaibū hanua prata mane hushupa dami wanika hawē kena Demétrio yushī hawē kena Diana hawē kēwāti hiwe dami mixtī wamistū habe dayaibū bei

itxapa bimisbuwē taeshū Demétrio Paulō yusīa bena abuama yurabu Éfeso anuabu hatu itimaska wakī ²⁵habu habias keskari dayamisbu hatu itxawashū yuikī:

—Ebe dayamisbuū, haska nukukiri txakabu yuiaibu matu yuinū ea nīkairakawē. Nukū dayawē pepai nū hiwemisbu mā unaiī. ²⁶Ha yusīnā Paulō hatu yuikī: “Mekenē hunī damiwarā, yushī kuxipa deusmaki”, akī yurabu habū bimisbu nuku putamakanikiki. Nenu nukū mae Éfeso anu bestima hakia Ásia hirabi anushū hatu yusīkubaunai nīkakī hatu haska wai mā unaiī. ²⁷Haskarā, meseki. Nū damiwai dayakī nū hawē pei bimisbu nuku meshtebu nū ana hawa hayatirumaki, danaibuwē taearā. Haska bestimarā, nuku merabewamis yushī dami aību nai anua kawani Diana inū hawē kēwāti templorā, habu Ásia anu hiweabu inū mai hirabi anuri hiweabūri ikis abukī kēwāmisbuki. Hakia Paulō hātxa nīkakī Diana ana kēwāma hawē kēwāti hiwe benukī danāshākanikiki, Paulō yusīa besti nīkakinā— hatu wa

²⁸hatu haska wa nīkatā Pauloki sinatakī bis iki sai ikī hui kuxipawē yuikī:

—Éfeso anu nukū yushī Diana pepahairaki!— ikī yui heneabumakē

²⁹haskaibu yurā kaiānē nīkatā Efeso mae hirabi anua dasibi itimaskai berukuakeakebaūkī Macedônia anua Paulobe beimabu Gaio inū Aristarco atxibaikī hanu dasibi itxa tsamisbu anu hatu sharabaikī iyuabu ³⁰hanua dasibi ma itxabu anu Paulo naxui ikaī hatu hātxa wai kapanā ikūwaibū hari nitxiāma nemabu ³¹ha dikabi Ásia mai pakea shanē ibubu Paulō haibuaibū hatū hātxa bumakī: —Mesekanikiki. Hau huyamanūwē— akī Paulo habuā nemariabu ³²hanua ma itxabu itimaskahairakī hātxa kuxipa betsa betsapa yui bis iki xā xāki iki itimaskaibū itxapabu hawa unāma bea itxabu yuka ikī:

—Haskai nū itxa ikanai?— ikaibū ³³hakia haratutūra itxabu hau judeubukiri hawa txakabu hayama hau hatu unāmakī daewanū judeu shanē ibu betsa Alexandre itxabu anua yunukī shutubaī hatu bebū nitxiābu hau pesnūbū hawē mekē hatu sanāshuna ³⁴hakia Alexandre judeu uīkī hatunabuma unātā danākī hawē hātxa nīkakatsi ikama hātxa kuxipawē bis ikī yuikī:

—Éfeso anu nukū yushī Diana pepahairaki!— ikī yui yane heneama duas hora habias hātxa kuxipawē yuiaibū ³⁵atimas hatū mae shanē ibu betsa hatū hatu keneshūmistū hatu nesewashū yuikī:

—Éfeso anua enabuū, matu yuinū ea nīkakawē. Nukū yushī Diana hawē dami nai anua kawani inū hawē kēwāti templo hawērua nū mekehairamis mai hirabi anuabū unā keyukanikiki. ³⁶Haska txanimawē taea pestā xinā pewama mā haskatirumaki. Uīrakawē. ³⁷Na huni dabe mā iweatunā, nukū yushī Diana kēwāti templokiri hawa atimapu wai inū hawa hakiri txakabu yuiabumaki. ³⁸Hakia Demétrio habe dayamisbubetā txitekī

hatu ha akatsi ikinā, na hatu haska waibu nukū shanē ibu pewanikabu itxashū hatu hātxa nīkashū habubetā unāti watirubuki, haska habuā amiskirirā.³⁹ Hakia matū hawara betsa mā pewakatsis ikairā, nukū mae shanē ibu pewanikabube itxashū hawara mā abuama mā yuka hatubetā mā pewariatirubuki, hatube itxashunā.⁴⁰ Hamē haskawē taeama itxa mā itimaskahairaibu natīa haskakiri mā pewama Romano shanē ibubū matu ha atirubuki. Matu haska waibū nemakī nū hawa matukiri yuitirumaki. Ana haska hātxayamakāwē—⁴¹ hatu watā hatu nitxīnikiaki.

**Macedônia inū Grécia mai pakea anushū Paulō
yusīkī hatu xinā txākāwanikiaki, na hātxarā**

20 ¹Éfeso anua itimaskabai ma heneabū hanushū Paulō ikūwaību hatu yusī pewanū ishū hatu itxawashū hatu xinā mestēwāmatā Deus hatu yukashütā Éfeso anua kaikaīni Macedônia mai pakea anu kaxiā ²hanushū hatu uīkubaükī ikūwaību yusī hatube hātxakī hatu benimawakī xinā txākāwākī keyutā, hanua huni betsa betsapa hatu iyui atimas Grécia mai pakea anu Corinto dapi hikitā ³hanu hatuki nukutā hiweyukī ushe dabe inū besti nitxitā hariri Síria mai pakea anu kanū ika yubakatā niwe shashu ewapaki inai kapanā hanushū judeubū Paulo detekatsi yubakaxinabu Paulō bana nīkatā xinā betsa watā ana Macedônianikiri mananā hawēri ana txitūkaīni maī kaya ⁴haska kainai habū txibābainai Beréia anua Pirrō bake Sópatro inū, Tessalônica anua Aristarco inū Segundo inū, Derbe anua Gaio inū, Timóteo inū, Ásia mai pakea anua Tíquico inū Trófimo habe bui ⁵hatiri bebükiri pukeshū mae betsa Trôade anushū nuku manaibū ⁶hanushū judeubū misi shashama pi besi nawai nū hatube iyuaya hanua Filipos anua Paulobe ē kai niwe shashu ewapawē pukei shaba cinco dia binutā keti itā Trôade anu hatuki ana nukutā sete dia ikūwaībuki bai nū hanu iyuniki.

Trôade anushū Paulō hatu yusīnikiaki, na hātxarā

⁷Habianuari domingo mexu merā haska nuku yunubaini Jesus nuku mawashuni xināmati misi tūkeshū pikatsi ikūwaībubes nū itxa mexukirikī kanū ishū Paulō nuku yusī yamenapū hātxa heneriamakē ⁸hari dītu ewapa hiwe keyatapa manaūri anu bī itxapa hari haya, harishū dekuabu anu nuku itxawakē ⁹hiwe keyatapa tapa dabe inū besti uīti shui anu berunā hawē kena Éutico tsauhshū Paulō yusī txaipawai nīkai usha tenei hanua ushatxakayama manaūria kawani tī ikaya beninū ika hawaira butukirā ma mawa betxiabu ¹⁰hakia Paulo buturiakirā haki beukaī teikutā ikūwaību hatu yuikī:

—Hawē dateyamakāwē, hiweakirā— hatu wa ana hiwea uīaībū

¹¹Paulo ana nukube inakaī Jesus nuku mawashuni xināmati misi tūkeshū nuku pimatā ana nuku yusī nukube hātxaxini ma shabaya hātxa

menetā nū kaya ¹²berunā kawana ana hiwea iyui dasibi benimahairai inū buaibū

Trôade anua Mileto anu Paulo kanikiaki, na hâtxarã

¹³hanua Paulõ nuku dukũ nuku nitxiã niwe shashuwẽ kai Assôs mae anu bebükiri nū kanū Paulõ nuku yunutã hanua nuku yuikĩ:

—Shashū buâtákawẽ, ē kapakeairã, haria ea ibaïkashunã— nuku wa niwe shashu ewapawẽ kai ¹⁴ma Assôs anu Paulo kapakea haria nukuki shashū inakaini Mitilene anu keti ika hanu ushaxini ¹⁵ana kai natukã hawẽ kena Quios kema shashū ushariaxini ana kai natukã betsa hawẽ kena Samos anu keti ika ushaxini hanua bestékaini Mileto txaimakẽ hanu hikitã ¹⁶Jerusalém anu Pentecostes shekiwã bimi betsa ha dukũ kanimistiã judeubu besi nawamisbutiã hatube besinũ ika hĩ hĩ ikĩ Ásia anu usha itxapai ana baxikukatsi ikamawẽ taea Éfeso anu Paulo kama Mileto anu niti ishū hatu manakĩ

Éfeso anuabu mekenikabuki Paulo hawẽ henei hatuki txaninikiaki, na hâtxarã

¹⁷Éfeso anua ikûwaïbu mekenikabu hau Mileto anu bea hau habe hâtxai benübû Paulõ hawẽ hâtxa hatu keneshû bumakẽ ¹⁸uïbirani Mileto anu mekenikabu beabu Paulõ hatu yuikĩ:

—Matû mae pakea Ásia anu ē matu anu hiki taeyama haska ē hiwekûkaïmis mã unaii. ¹⁹Earã, matu anushû ē xinânẽ xinaí txikixi hawa keâma ē Shanê Ibu Jesusû ea yununi duawai níkabumabiakẽ matuya kashai beü hene habakî judeubû ea itxakawabiabu matu anushû bikahaira tenei ē Jesus dayashûkûkaïyamaki. ²⁰Ea haska wabiabu dasibibû besuuria inû matû hiwe betsa betsapa anushû matu yusikî matu merabewanû, iwanã, hawa meseki dakeama ē matu yusikî heneama iniki. ²¹Haska inû, Deuskiri txakabumisbû hau xinâ betsa watâ nukû Shanê Ibu Jesus inû Deuskiri xinâ betsa watâ mã ikûwanûbû judeubu inû judeubuma ē matu yusihairaniki. ²²Hakia eskatiâ Deusû Yushî Pepatû Jerusalém anu ea yunutxakayamaiwẽ taea hari ē uí kaii. ²³Hakia mae tibi anu ē ka Deusû Yushî Pepatû bebükiri ea hatu unâmakî bitxiti hiwe anu ea bitxishanaibu inû betsa betsapawẽ ea bika tenemashanaibu ea yuimisbuki. Ha besti ē unaïi. ²⁴Habiaskabiakẽ earã, ē hiweawẽ nui yauxiama ē daya Jesusû ea yununiwẽ taeshû Deus yurabuwẽ nuikî haska wakî hawenabu hatu wakatsis ikaikiri punu nukama benimai heneama ē hatu yusikî keyukatsis ikûkainaii.

²⁵—Haska inû, Deus shanê ibuaikiri ē matu yusikubaüyama tsuã mã ea ana uïyama ishanai ē matu yuiaii. ²⁶⁻²⁷Haskakẽ ikis matu yuinû níkakawẽ. Dasibi Deusû yurabu yubani hawa huneama shabakabi ē

matuki txanimiswē taeshū tsuāra habū danākī Jesus ikūwābumawē taeshū Deusū ea kupiama ishanikiki.²⁸ Haskakē ibubis mekekī Deusū Yushī Pepatū matu katua merabewakī ikūwaību mekekubaīshākāwē. Deusunabu hatu wakatsi ikī hawē bake yunua mawashūkī hawē himiwē hawenawakī meribi hatu wani hatu putama hatu uīrashūshākāwē.

²⁹—Hamē betsarā, ē ma kaikainikē kamā inu pubē keskabu beshū txashuwā shukua yamawamis keska wakī ikūwaību txashuwā keska atxishū tenākī yamawanū ika imisbu keska beshākanikiki.³⁰ Matu ibubis matu anua hanubi benitā shanē ibutā: “Ea txibākāwē”, ishū matu parākī matu txani yusīshākanikiki.³¹ Haskawē taeshū ano dabe inū besti matube hiwayushū mā kaneai tibi ē matu meshtamakubaīkī matu yusīkubaīkī bariri inū mexu merā matuya kashabetanā ē matu haska wani hakimayamakāwē. Eskatianā, hanū ibubis beru mestēwārikāwē.

³²—Ē betsabu inū ē puibuū, ē matu hātxa wai ma hatishū ē matu keyuai nīkakāwē. Natiā Deus ē matu yukashunaii. Hawē hātxa pepa nuimis mā unāyā haska dasibi yubakani Deus matuwē dayakī hawē kuxipawē matu amashanikiki, mā hawenabu meribi ewai unānepanūbunā— itā

³³—Daketapakī ibubis matū pei inū matū mabu matu bianū ika kemuama³⁴ hakia haskama ea ē hatube dayai hawa hatu bika tenemama haska ea inū habū hamapai hayama bikatsis ikī mekenē dayakī ē bikubainima mā nuku unaīi.³⁵ Haska inū, nukū Shanē Ibu Jesusū nuku yusīkī yuikī: “Tsuara nuitapakī hawara bi benimamisbuki. Hakia tsuāra nuitapaību merabewakī inaī benimatxakayamamisbuki”, hatu wani xinai: “Txikixama dayakī nuitapaibu merabewakubaīshākāwē”, akī ē matu yusīkūbaīmiski— iwanā,

³⁶ hatu yusī menetā Paulo dāti ikaya habe dāti iki keyuabu hau Deusū hatu mekekubaīshanū Paulō hatu yukashūtā meneaya³⁷ hanua dasibitū teikutā haya kashabetanā Paulo tātsu atā:³⁸ “Ana mā ea uīyama ishanaii”, ikī hatu yuishuwē taea hawē nuitxakayamai ana benimama punu nukatā habiaskabia nitxīnū ika iānēwā kesha anu shashu anu Paulo iyuabū

Jerusalémkiri Paulo kanikiaki, na hātxarā

21 ¹hanushū Jesus ikūwaību hatu henebaini niwe shashu ewapaki nū ana nanekaini natukā betsa hawē kena Cós anu kayābis besusi nū pukea hanu ushaxini ana kai natukā betsa hawē kena Rodes anu ushariakaini hanua ana kai mae betsa Pátara anu hikishū² niwe shashu ewapa betsa Feníciakiri kanū ika neshea betxitā hawēri kanū, ika haki maekī hawē ibu pakatā hatube nū ana kai³ ana patābaīkatsi ikama besusi pukei natukā ewapa hawē kena Chipre yusiuri daībaini mai kesua Síria anu patākubauni Tiro anu hatū mabu apakatsis iki hanu hikikaū keti ikē

⁴hanua ikūwaībuki nukutā hanu mapekeyuxina sete dia besti hatuki nū bayuaya Deusū Yushī Pepatū bebükiri ikūwaību yuia habuā Paulo yuikī: “Jerusalém anu kayamayuwe”, akī keyuabu ⁵hanua sete dia ma keyuaya: “Ē ma kaii”, nū hatu wa nuku nitxīnū ika hatū mae anua habū ikūwaī hunibu inū hatū aībuaibu inū hatū bakebuya dasibibū nuku txibābirā iānēwā kesha anu bea maxī nukube dāti itā nukubetā Deus kuxipa yukatā ⁶nuku haska washūtā nū kai penū nuku nitxīkī nuku shashū ainitā hanua habu hatū hiwekiri txītūbainaibū

⁷hanua Tiro anua kai mae betsa Ptolemaida anu keti itā ha shashuwē nū huai henetā ikūwaību nū hatu betxima benimakī nuku yukabu hatuki bayui hanu ushaxini ⁸hanua mexukiri Paulobe bestēkaini ana kai Cesaréia anu hikitā Jerusalém anushū ha sete merabewanikabu wakī hatu katunibu betsa hawē kena Filipē Deusū hātxa hatu yuikubaūmistū hiwe anu hikitā haki bai nū hanu iyukē ⁹hawē aību bake dabe inū dabe beneyariabumā Deusū hātxa hatu yuiriakubainaibū ¹⁰hanua shaba eskarabes kaya Judéia mai pakea anua tashnikirani Deusū hātxa hatu yuiriakubaīmis hawē kena Ágabo hua hikia ¹¹nuku uītanū ika hushū Paulō nanesheketi bitā hawē tae inū hawē mekē ibubis meneshtā yuikī:

—Deusū Yushī Pepatū ea yuixina matu yuinū nīkakāwē. Na ē akai keska wakī Jerusalém anushū na nanesheketi ibu judeubū atxishū neatā Romanonawabu anu ināshākanikiki— ikaya

¹²nīkatā Jerusalém anu hau ana hari kayamanū nuku inū Cesaréia anuabū nū nemakī baxibiakubaina ¹³Paulō nuku kemakī:

—Haskai ewē taea kashakī mā ea huīti nixmawakanai? Jesus ikūwākī ē txibāmiswē taea Jerusalém anushū ea atxishū neashanaibuwē ē dateamaki. Hakia ē Jesus dayashūkūkaīmiswē taea ē haria mawariashūtiruki— nuku wa

¹⁴haska washū hawē xinā betsa wamatima hau haskaratanū nema henetā yuikī:

—Nukū Shanē Ibū xinānē iwe— nū wa

¹⁵habe kanū ishū nukū mabu pewatā Jerusalémkiri kakūkaini nū mapekeaya ¹⁶Cesaréia anua ikūwaību hatiri nukube buxishū huni betsa Chipre anua kaīni hawē kena Mnasom ma bari itxapa Jesus ikūwāpakemistū hiwe Jerusalém anu nū habe iyunū nuku hari iyuki

Paulo Tiagoki banikiaki, na hātxarā

¹⁷hanua Jerusalém anu hikitā Mnasomē hiwe anu nuku iyuabu ikūwaību nukuwē benimabirā nuku iabu ¹⁸hanu ushaxini Jesusū betsa Tiago nū haki bai ka habianuri dasibi mekenikabu nū hatuki nukua ¹⁹hatube yuka itā hanubi Paulō hatu hātxa wakī haska Deusū merabewakī dayamakī hamapai betsa tibi judeubuma anushū Jesus hatu ikūwāmakubainai binumakubaīxina hatuki txaniai ²⁰nīkabaikī hanushū Deus kēwātā habu betsā Paulo yuikī:

—Nukū betsaā, mia yuinū nīkawe. Nukunabu judeubu mirimabū Jesus ma ikūwābiakī hawē nemati inū hawē yunuti Moisés nukū shenipabu yusīni meke pewashū henekatsi ikama txibāpakemisbū ²¹mī akaikiri mia yuākī yuikī: “Nukunabu nawabube hiwea Paulō hatu yusīkī Moisés yusīni hau ana txibāyamanūbū inū hatū bakebu hau hatū hina kubitxi ana meshteyamanūbū hatu yusīkī yunumiskiaki”, ibirā ibirāmisbuki, mikiri txani beshū yuikinā. ²²Natiā mī ma hua nīkatā yurabu miki sinatakī mia danātirubuki. Haska mia uīaībū hawawē nū mia haska watirumaki. ²³Mī haska wakī hatu daewanū mia yuinū nīkawe. Nukū betsabu quattro huni Deusbe yubakaima ma keyui kemai na habia tsauwabuki. ²⁴Haskakē mia hatube kashū Templo anu hatube pepakī Deusbe nukunabu hātxashunikabū nukū beya txibākī hau Deus ana matuki sinatayamanū Deus yubaimabu hatu pakashūtā habū bu hatu mashtemakī mākuamashāwē. Mī hatu haska washūkē judeubū Jesus ikūwākī dasibibū uīkī Deusū hātxa Moisés yusīni kaneama mī txibāmis inū hamēmēs mikiri txani txakamisbu unāshākanikiki. ²⁵Haska inū, judeubumā Jesus ikūwaībukiri hau nukū beya txibāyamanūbū nū ma hatu bebükiri keneshunimaki, xinā besti watā eska wakinā: “Yushī dami betsā kēwākī nami ināmisbu piyamashākāwē. Ha inū, himi ayamashākāwē. Ha inū, yuinaka teneshabu piyamashākāwē. Ha inū, aīyākī haska Moisés nuku nemakī keneshuni txibāshākāwē, hau nukunabu berabirabeyamanūbunā”, nū hatu waniki— aki Tiago hātxa meneaya hawē hiwe anua kaīkaini Mnasom hiwe anu nū ka

Templo hemaītī anushū Paulo tenānū, iwanā, atxinibukiaki, na hātxarā

²⁶hanua ushaxini bestēkaī Paulō ha quattro hunibu iyui hatube pepanū, iwanā, Templo hemaītī anu kashū haska Deusbe hawenabu hātxashunikabube hātxanamei pepatikiri hatube yubakashu taewaibū hanua ha quattro yubakaimabu habu meneaitiā ha quattro huni tibitū hawē inākuī betsā betsapa bui Deusbe hawenabu hātxashunikabu anu bestibu bushuābu Paulō hatu banabima

²⁷ma sete shaba keyui kaya Templo hemaītī anu Paulo nikaunai Ásia mai pakea anua judeubu bexīshū betxitā yurabu hatu itimaska wanū ishū pubēkaī Paulo atxitā ²⁸hātxa kuxipawē hatu yuikī:

—Israelbuū, nuku merabewai bekāwē. Na huninā, mae tibi anushū yurabu hatu yusī txakakī nukukiri inū, Moisés yusīnikiri inū, na nukū Templokiri hau xinā betsā wanūbū hatu yuikubaūmiski. Ha dikabi nukū Templo anu Gregobu hatu iweshū nukū Templo meribi ma hatu atimapā wamaikiki— ikinā, ²⁹haska yuirā, ha dukū Éfeso anua judeubuma Gregonawa hawē kena Trófimobe Paulo Jerusalém bai tanabiranai uīxishū ha huni Templo anu iyua dabanē marias xinākī kaneirā.

³⁰Hanushū yurā kaiā itimaskai kuxibirā Templo hemaītī kene meribi anua Paulo atxitā shabakā kaīmakī sharabainaibū Templo shui beputi

mekenikabū hawaira bepuuibū ³¹haska Jerusalém anushū Paulo tenānū, iwanā, kuxa kuxa akī ma tenaī buanaibu mae hirabi itimaskaibū Romano soldadobu shanē ibū haskaibu banabimabu nīkatā ³²hawaira hawē soldadobu inū soldado shanē ibu beshmasbu hatu itxawatā hatube kuxikaī ha yurā kaiā itxa itimaskaibu anu maputuxitā hatu uīabū Paulo kuxa kuxa akaibu hatu mepāmatuxitā ³³hanushū soldado shanē ibu Pauloki kemataī hawē soldadobu yunua haki niri iki keyutā mane dispi txiwetameya dabewē meneshkī huneshaibū shanē ibū hatu yukakī:

—Narā, tsuamē? Hawa matu txakabuwaimēkaī?— hatu wa ³⁴habū hawa unāmabia unānumas hātxa betsa betsapa yuiakeakekī hawa tapīmakī pewabuma hawē soldadobu hatu yunuki:

—Hanu nukū mixki hiwe kuxipa anu iyukāwē— hatu wa iyuaibū ³⁵yurabu mesebainaibū Paulo soldadobū iashū tapaitiwē mapemabainaibū ³⁶yurā kaiā haki sinatai hatxū bukī hui kuxipawē yuikubaikī:

—Tenākāwē! Tenākāwē!— ikubainaibū

Hawa txakabumakiri Paulō hatu yuinikiaki, na hātxarā

³⁷hanushū soldadobu hanu mekei hiwemisbu mixki hiwe anu Paulo bitxi buaibū Gregō hātxawē Paulō Romano shanē ibu yukakī:

—Eska ē mibe hātxatirumē?— aka

shanē ibū kemakī yuikī:

—Aa, mī Gregō hātxayaraka? ³⁸Haskakenā, miarā, Egitonawa betsa shanē ibukī nukū mae nuku mebinū ika hawē 4.000 soldadobu hanu tsua hiweabumanu hatu iyutanimarā, mī ha dabanēbī ē ikai— aka

³⁹Paulō kemakī:

—Ê hamaki. Earā, ê judeubī. Mai pakea betsa Cilícia anu mae kuxipa Tarso anua ē kaīniki. Ea haska wama ha yurabu ê hātxa wayuai ea heneyuwe— aka

⁴⁰shanē ibū hani:

—Iwe— akī heneyua

mixki tapaiti kesha nishū hawē mekē meneshekerabea sanātā hatu nemakī pes wakī keyua mapuabū judeū hātxa Hebreowē Paulō shabakabi hatu yuikī:

22 ¹—Ê betsabu inū ê epabuū, haska ê txakabuma ekiri matu yuinū ea nīkakāwē— hatu wa ²habū hātxa Hebreowē hatu yuia nīkai ana hawa banana pes ikama nīkaibū Paulō hatu yuikī:

³—Earā, ê judeuriki. Mai pakea betsa Cilícia anu mae ewapa Tarso anua ē kaībiani na Jerusalém anu ea iwenishū na habianushū ea yumewanibuki. Haska Deusū hātxa Moisés nukū shenipabu yusīni Gamalielī ea yusī pehairawakubainai tapīnishū ê Deus dayashūkatis ikūkainaii, na habiatiā mā Deus dayashunai keskariairā. ⁴Uatianā,

Deus dayashunū, iwanā, tsuabūra Bai Bena Jesuskiri ikūwaību hatu tenānū, iwanā, hunibu inū aībuaibu atxishū bitxiti hiwe anu hatu yunukī ē hatu itxakahaira wakī ē hatu nuitapa waniki. ⁵ ē hatu haska waya Damascokiriari Jesus ikūwaību benabaükī atxitā nenu iwetā ē hatu kupishanū ea kuxipa wakī Deusbe nukunabu hātxashunika shanē ibuhaira inū nukū mekenikabū Damasco anu shanē ibubukiri ea keneshū ea inātā hari ea nitxīnbuki. Na habiabu Deusbe nukunabu hātxashunika shanē ibuhaira inū nukū mekenikabū ea yununibū ē haska akubaini unākī matu yuitirubuki.

⁶ Hanua ea kuxipa wakī kene ea inābu bui haya kai Damasco bai tanabaini ma ē kemaya bari mananābi nai anua bī txasha kuxipahaira peshekirā ea datxashaya ⁷ ē maī di ika dakashū nīkaya hui tashnikī ea yuikī: “Sauloō, Sauloō, haskakī mī ea itxakawakubainai?” ea wa ⁸ eāri yukakī: “Shanē ibuū, mī tsua iki ikai?” ē wa hanushū ea ana yuikī: “Habia ea ikūwaību mī hatu itxakawakubainairā, ē Jesus Nazaré anuaki”, ea waya ⁹ ha hunibu ebe bukī bī txashai uībiai hawē hātxa nīkabumakē ¹⁰ eāri yukakī: “Shanē Ibuū, haskapa?” ē aka ē Shanē Ibuū ea yuikī: “Benikaini kai Damasco anu karitāwē, harishū mī haskakūkaishanai tsuāra mia yuishanikirkirā”, ea akaya ¹¹ ha bī txashapā ea beru nuka wakī ea mexu bepua ē ma bepeshebia ē uīyamakē ē haibuaibū metsūshū Damasco anu ea iyunibuki.

¹² Hanu ē hikixīkē huni betsaa hawē kena Ananiasī Moisés hātxa pe txibāmis judeu betsabū hanu hiweshū kēwāmisbu ¹³ Ananiasī ea merabewatanū ika hua ea dapi nishū yuikī: “Sauloō, Jesus ikūwaī ma mī nukū betsaki. Ana mī beruwē uī bena wariwe”, ea waya samama ē beru kayatiwatā ē ha uīyā ¹⁴ ana ea yuikī: “Ha nukū Deus nukū shenipabū kēwāpaunibu habiatūri mia katunishū mia unākī hau hawē xināwē hawē bake pepa Jesus mī uīnū hawē huiwē mia hātxa waxinaki. ¹⁵ Haskawē taeshū mianā, hawara uīkī mī nīkaxina yurabu mai hirabi anu hiweabu mī hatuki txanikūkaishanai”, iwanā, ¹⁶ “Haskakenā, ana hatishuīra manama mī Deuskiri txakabukūkaímis hau mia buashunū Jesusū kenawē taeshū ē mia naximai kanū beniriwe”, ea waniki.

¹⁷ Hanua Jerusalém anu ē ana txítūkirāxina Deusbe hātxanū ika Templo hemaitī anu ka ē habe hātxai nia namai keskakī ¹⁸ Jesus ē uīyā ea yuikī: “Nenushū mī ekiri hatu yusīyā mia nīkama ishākanikiki. Haskakē menā hawaira Jerusalém anua tashnirikaitāwē”, ea wa ¹⁹ eārī yuikī: “Shanē Ibuū, hanu itxamisbu hiwe tibi anushū mia ikūwaību atxishū bitxiti hiwe anu hatu bitximashū hatu kupikī ē hatu kuxa kuxa amakubaixina dasibitū ea unākanikiki. ²⁰ Ha inū, mī hātxa yuishunika Estēvão mākāwē tsaka tsaka akaibu uīkī habū akai keska xinākī hatū tari ē hatu mekeshūxinaki”, ē wa ²¹ ē Shanē Ibuū ea nemakī: “Txaihaira yurabu betsaa betsapa judeubuma anu ē mia yunuaii. Hari karitāshāwē!” ea waniki— hatu wai

Paulo Romano documentoya hatu unāmanikiaki, na hātxarā

22 ha judeubu itxabū hatishū besti Paulō hātxa nīkashūtā ana judeubumakiri nīkakatsi ikama hakiri sinatakī unāshubima yuikī:

—Ha hunirā, nū ana hiwea uīkatsi ikamaki! Tenākī yamawarikāwē!— iki

23 heneama keketikubaīkī haki sinatai nashuku paepakī hatū peyabukumisbu tari pekatā mai bekux bekux akī kuru sa sa akaibū 24 haskarawē taea dasibibu haki sinataibu unākatsis ikī Romano shanē ibu comandantē soldadobu yunukī:

—Nukū meketi hiwe uke merā mistuyukāwē. Harishū haskai haki sinatai biski ikanimēkaī hau nuku yuinū bitxi kuxatiwē kuxa kuxa akī txanimakāwē— hatu wa 25 bitxishū hawē nea pekatā hanushū kuxakatsi penaibū hanua shanē ibu beshmas capitão ha dapi nia Paulō yukakī:

—Romano huni documentoyabiakenā, unāti wariama mā kuxa kuxa atirumē? Ha dikabi hawa txakabu waxina unāmari mā ariatirumē? Haska mā yunuai? Earā, ē matū documentoyakirā— aka

26 haska wa capitāonē nīkabāi hawē shanē ibu comandante anu ka haki txanikī yuikī:

—Ha hunirā, Romano documentoyakiaki. Txanimamēkaī, yukatāwē— aka

27 shanē ibu comandante kashū Paulo yukakī:

—Txanima mī Romano documento hayamē? Ea yuiriwe— aka Paulō kemakī:

—Hawaiika! Ņ hayabī!— aka

28 hanushū shanē ibu comadantē Paulo yuikī:

—Ena bikinā, pei itxapawē pakatā ē biniki— aka Paulō ana yuikī:

—Enarā, haskamaki. Romano ē kaīyā hawa pakama ē documento ea inānibuki— ikai

29 nīkatā datei kuxatiyabū henebainaibū hatu neamashūwē taea Romano shanē ibu comandante datebetanā Paulo hawa wama duawakī hau pe mekenübū hawē soldadobu yunubaina

Sinédrio judeu shanē ibubuki Paulo txaninikiaki, na hātxarā

30 hanua shanē ibu comandantē ushaxini penaya haskaya Paulo txitexinabumēkaī, iwanā, tapihairakatsis ikī mane dispi txiwetameyawē neshaxinabu comandantē hawē soldado hatu pekamatā Deusbe hawenabu hātxashunika shanē ibubu inū Sinédrio dasibi hatu itxawatā Paulo kaīmabaī hatu anu iyushū hatū besuuri nitxiā

23 ¹Sinédrio itxabu dasibi shabakabi beiskī Paulō hatu yuikī:

—Ē betsabuū, matu yuinū nīkakāwē. ē hawa Deuski txakabu nima natiā Deuski dateama unānuma ē hiweaki, Deusū ea unāyanā— hatu waya

²ha dapi niabū hau betsā kepais atanū Deusbe hawenabu hātxashunika shanē ibuhaira Ananiasī hatu yunua betsā kepais aka ³sinatakī Paulō kemakī:

—Bemakis mī beparamebiaya mī huīti txakabu unātā Deusū mia kupikī mia kepais ariashanikiki. Mī hari tsashū Deusū hātxa kenenibuwē ea unātī wabiakī hau ea kepais anūbū hatu yunui na habia Deusū hātxa mī kaneaii— aka

⁴ha dapi mapuabū hawaira nemakī yuikī:

—Deusbe nukunabu hātxashunika shanē ibuhairaki dateama mī haki sinataii— akabu

⁵Paulō yuikī:

—Ē betsabuū, Deusbe nukunabu hātxashunika shanē ibuhairama dabānē ē unāma ikaii. “Matunabu shanē ibukiri hātxa txakabutimaki”, ibianikē ē kaneshuki— itā

⁶shanē ibubu itxabu Sinédrio anu hatiri saduceubu inū hatiri fariseubu Paulō unākī hui kuxipawē hatu yuikī:

—Ē betsabuū, earā, ē fariseuki. Ē epa inū ē shenipabu fariseubu irianibuki. Mawa ana hiweshanaibu ikūwākī ē manaya ea unāti wakī mā daka ea danaī ikai— hatu wa

⁷⁻⁸“Mawa ana besteābuma ishanai inū Deusū nai tsuma inū yushī hayamaki”, ikī saduceubū yuimisbū hanua fariseubu haskama:

“Mawabu ana bestēshanai inū Deusū nai tsuma inū yushī hayaki”, akī yuimisbukē Paulō ha hamebi haskakiri hatu hātxa wai nīkatā fariseubu inū saduceubu ha iki hanubi kemanamei ha itxabu anua pashkaibū

⁹haskaibū unāshubima dasibibū yui kemanamei keketikubaunaibū hanua Deusū hātxa kenenibu yusīnanāmisbu fariseubu betsa benitā fariseubu hātxashunū, iwanā, hatu yuikī:

—Na huninā, hawa txakabuwamaki. Yushī kasmai nai tsuma habe hātxai daki ixiāki— hatu waibū

¹⁰pubēhairai kemanamei hātxa berukuaibuwē taeshū Paulo yauxikī niniakeakekī pashka pashka akana ika datekī Romano soldado comandantē hau i benūbū hawē soldadobu yunua itxabu anua Paulo iyushū hawē meketi hiwe kuxipa anu soldadobū ana bitxiabū

¹¹ushaxini ana mexu betsatiā Paulo anu nukū Shanē Ibu Jesus hushū yuikī:

—Pauloō, dateama benimawe. Na Jerusalém anushū ekiri ikūwākī mī hatu yuixina keskari wakī Roma anushū habiaskari ekiri hatu yuiritāshāwē— awani kakē

Paulo tenākatsi yubakanibukiaki, na hātxarā

¹²⁻¹³hanua penaya judeubu itxapahaira 40 binua itxa Paulo tenākatsi yubakai yuinamei:

—Paulo tenānū ika tenāriama ana nū hawa piama inū nū hawa nushuama ishanaii. Hakia ariama hawara nū pikē Deusū hau nuku kupishanūwē— iki haskakiri xinaī hātxabaini ¹⁴bushū Deusbe hawenabu hātxashunika shanē ibubu inū shanē ibu beshmasbu anu bushū betsā hatu yuikī:

—Nukubunā, Paulo tenānū ika nū hakiri yubakashuki. Ariama ana nū hawa pitiruma inū nū hawa nushutiruma nū yubakashuki. Hakia tenāriama hawara nū pikē Deusū hau nuku kupishanūwē, iki 40 hunibu binua haskakiri xinaī nū hātxakāshuki. ¹⁵Haskakē dasibibū mā ana unāti pehaira wakī Paulo hau ana iwenūbū beparātā Romano soldado shanē ibu comandante yukakāwē. Hanushū iweaibū hanu mā itxamisbu anu hikiriama nū tenāshanaii— iwanā —Nū yubakakāshu nū ma peki— ikaibu ¹⁶Paulō puī huni bakē haskaibu nīkabaini hawaira kaī soldadobū meketi hiwe anu kashū haska yubakakāshu Paulo yuia ¹⁷Romano soldado shanē ibu beshmas capitão betsā kenashū Paulō yuikī:

—Mī shanē ibu comandante hau hawara nīkashukiri banabimanū na berunā iyutāwē— aka

¹⁸hanua hawē shanē ibu comandante anu capitāonē berunā iyushū yuikī:

—Hawa daki hau mia yuinū na berunā mianu ē iwēnū ha Paulo nū bitxixinatū ea yunushuki— aka

¹⁹Romano comandantē metsūshū tari berunā ha besti iyushū yukakī:
—Hawa mī ea yuinū ika ikai?— aka
²⁰berunatū yuikī:

—Paulo ana yukanū, iwanā, mia beparātā mexukiri habu Sinédrio anu mī Paulo hatu iyushūshanū mia yukai bekatsi ma shanē ibubu yubakakāshuki. ²¹Hakia 40 hunibu binuatū Paulo tenākatsi yubakakāshū huneshū manakanikiaki. Tenāriama ana hawa piama inū hawa nushuama iyukanikiaki. Tenāriama hawara piaibū Deusū hatu kupishanikiaki. Haskakāshu miā besti: “Peki”, mī hatu wanū mia yukai bekanikiaki. Hatū hātxa ikūwāyamashāwē— aka

²²comandantē nīkatā berunā yuikī:

—Haska mī ea yuishu tsua kakawayamatāwē— ashū nitxiā berunā kaya

Hatū shanē ibu Félix anu Paulo yununikiaki, na hātxarā

²³hanushū Romano comandantē hawē capitão dabe hatu kena beabu yunukī:

—200 soldadobu maī buaibu inū, 70 cavaloki katsaumea buaibu inū, hanua 200ri hatū haxia buaibu itxawakī hatu pewakāwē. Mexu merā 9:00 hora da noitekē Cesaréia anu nitxitākāwē, ²⁴nukū shanē ibu Félix anu iyukinā. Meribi cavalo betsaki katsaūshū Paulo hawama meke

pewashū piskumatākawē— hatu wa kakatsi soldadobū pewaibū ²⁵ hau keneyabi butanūbū comandantē keneshūkī:

²⁶ “É ea comandante Cláudio Lísiasí mĩ ē shanē ibu pepahaira Félixsí, ē mia hātxa bumai uīrashāwē. ²⁷ Ha huni hawē kena Paulo haki sinatakī judeubū atxipakebaū tenāpanābū Romano documento hayakē tapitā hatu nemanū ika ē soldadobube kashū ē hatu mepāmaxinaki. ²⁸ Hanua haskai haki sinatakī ha akanimēkaī tapinū ishū dasibi judeu shanē ibubu Sinédrio itxabu anu iyushū ²⁹ hatū shenipabū yusīni Paulō betsa wamis haki sinatakī txitekī kūyā akaibu ē nīkaxinaki. Hakia hawa txakabu hayamawē taeshū haska ha huni tenātima inū haska bitxiti hiwe merā bitxitimakē ē hatu nemaxinaki. ³⁰ Hakia tenānū ika haki yubakaibu nīkatā ha huni hawaira mia anu ē yunua iyukanikiki. Miā mekeyuwe. Habu haki sinataibu judeubu bushū hau harishū txitenūbū mia anu ē hatu yunuriashanaii, hau habū txiteai miāri mĩ nīkashanunā. É shanē ibu pepahaira Félixsí, hatiski, ē hātxarā”,

ashū hatu bumaya

³¹ haska wakī soldadobu yunua mexu merā Paulo iyuxikī mae betsa hawē kena Antipátride anu bitxiabū ³² haria hatuki pena soldadobu mexukiri maī bexiābu ana Jerusalém anu txitūbiranaibū hatiri soldadobu cavalowē buxiābū Paulo habū iyukubaini ³³ Cesaréia anu hikitā Félix anu iyushū kene inākī Paulo yunuabu ³⁴ kene uīshū Félixsí Paulo yukakī:

—Mī haniamē?— aka

Paulō yuikī:

—Cilícia anua ē kañiki— ikai ³⁵ nīkatā Félixsí yuikī:

—Mī haskaya habū mia txitexina beaibutiā hatubetā ē mia nīkashanaii— atā hawa wama Herodesí hiwe itamama anushū hau Paulo mekeyunūbū hatu yunuxikē

Hawa txakabuwama ixiākiri Paulō Félix yuinikiaki, na hātxarā

24 ¹ hanua ma cinco dia binukainaya Deusbe hawenabu hātxashunika shanē ibuhaira hawē kena Ananias mae ewapa Cesaréia anu kakī judeu mekenika betsabu inū huni unānepa pe hatu hātxashunika hawē kena Tértulo Jerusalém anua hatube kai hikitā Paulo txitenū ika shanē ibu Félixsí besuuri itxabū ² Paulo iweabu Tértulō hakiri txitekī taewakī shanē ibu Félix yuikī:

—Nukū shanē ibuū, mĩ pehairaki. Dasibi pewai duapai unānepai mĩ shanē ibuaya miwē taea unānuma nukū mai pakea anu nū pe hiwekūkaímiski. ³ Mī nukū haska waiwē taea xinā txākākī enabū mia kēwākubaūmisbuki, mĩ nukū shanē ibu duapahairarā. Eā ē mia habiaskari waii, Félixsí. ⁴ Hatishuīra hātxatxakayamakī mia bikawama eskarabes ē mia yuiiai ea nīkayuwe. ⁵ Na huni Paulorā, txanimahaira

hakiri pemahaira nū uīai. Jesus Nazaré anuatū yusia txibaibu hatu bebushukí mai hirabi anua judeubu manibaunabu bikawakí hatu yusi txakakí pashkakí hatu itimaska wakubaímskiaki. ⁶Haska besti wama nukú Temploki meseama nuku txakabuwáxinaki. Haska waya nukunabú atxiabu nukú shenipabú beya txibákí unáti watá nū kupipaná ⁷soldado comandante Lísias hawé soldadobube kashú hawé kuxipawé taeshú nuku mebixishú ⁸nenu mia anushú nū txitenú nuku yunuxinaki. Hanushú mí miā Paulo yukashú haska ē mia yuishu txanimamékaí mí unáti ruki— akaya

⁹níkatá ha judeu shané ibubu hatube itxabú Tertuló hătxa abukí Félix yuikí:

—Txanima habiaskaki— akaibú ¹⁰hanushú Paulōri hau hatu hătxa wanú shané ibu Félixsí yunukí teweshuna hanushú Paulō shané ibu Félix yuikí:

—Bari itxapa shané ibukí enabu mí pe hatu mekekubaímis unaí benimakí haska ē hawa txakabuwaisma hamé ea txiteaibu hatú hătxa nemakí ē mia tapímai níkawe. ¹¹Deus kewátanú ika ma 12 dia Jerusalém anu ē hikixinaki, haska txanima miari yuka ikí mí unáti ruki. ¹²Hanushú Templo anua inú hanu itxati hiwe anua inú hanira hătxai nishú yurabu ē hatu itimaskawai tsua ē haska wai ea hawa níkabuma ixiábuki.

¹³Haskawé taeshú ha hunibú mia haskakiri yuiaibuwé taeshú hatú hătxa kayabi hawa hayamaki. ¹⁴Hakia haskakiri ekiri mia yuiaiburá, shabakabi mia yuinú níkawe. Jesusú Bai Bena nū txibayá: “Deuskiri kanekanikiki”, iwaná, nuku aki ikanikiki, haskamabiakená. Jesus ikuwákí nukú shenipabú Deus kewápauní ē duawapakemiski, Moisés yusini inú Deusú hătxa yuishunika betsabúri kenenibú dasibiri ikuwakiná. ¹⁵Haska wakí yura pepabu inú txakabubu kupikatsi Deusú hatu ana bestewáshanai ikuwákí ē manaii. Habiasri na judeubu nukube itxabú habiaskari manariakanikiki. ¹⁶Haskawé taeshú Deuski inú hunibuki ē xiná txakaismaki, haskai hiwei pepanú ishuná.

¹⁷Haska inú, betsará, bari itxapa mai hirabi mae tibi kakukaútani enabu inakuí hatu beshuí inú Deus kewákí txashuwá hatu kuamatanú ika ē ana txítükiraxinaki. ¹⁸Hanushú nukukiri Deus pepa xinamatá Templo hemaití anushú txashuwá ē inakuíyá eki hawa huni itxabuma inú tsua itimaskabumaké Ásia anua judeu betsabu eki nukushú ea habú itimaska wakí taewaxinabuki. ¹⁹Ea habú haska waxinabu ha Ásia anuabu habu betirubuki, mia bebú shabakabi nishú ea txiteirá, ē haskaxíké eki sinatai ixiábümekainá. ²⁰Beabumaké nukú shané ibubu Sinédrio itxashú ea unáti wakí hawara ē txakabuwamis ea tapixishú na shané ibubú mia haska yuikeakanaii. ²¹Hakia Sinédrio shané ibú hatú besuuri nishú hătxa kuxipawé hatu yuikí: “Mawabu ana besteshanaibu ē ikúwaíwé taeshú natiā mā ea unáti waii”, akí Jerusalém anushú ē hatu yuixinawé taea eki sinatai ikanimékaí. Hatu yukawé— aka

²² Jesusū Bai Benakiri unāhairakī Paulō yuiai nīkatā judeubu manamakī Félixsī hatu yuikī:

—Hatiara comandante Lírias Jerusalém anua huaya ē ana matu unātihairawashūshanai, matunaki. Manayukāwē— hatu waya

²³ hanua hawē haibuaibū Paulo duawakī hau pimayushanūbū hawa hatu nemama hau Paulo hawa wama mekeyunūbū Romano capitão hatu yunuxishū

²⁴ hanushū shaba betsaki txipu hawē aī judeu aību hawē kena Drusila iyui Félixsī ana Paulo nīkakatsi hatu kenama Paulo iweabu Jesus Cristo ikūwaikīri hatu yuikī ²⁵ hiwea pepatikiri inū ibubis pe meketikiri inū dasibi txakabu Deusū kupishanaikiri Paulō hatu hātxa wakī yusīaī nīkai datekī Félixsī nitxikī yuikī:

—Kayuwe, xināshū ana ē daya hayamatiā ana mia nīkakatsis ikī ē mia ana kenashanairā— atā ²⁶ Félixsī Paulokiri xinā betsaa wairā: “Ē hawa wama nitxishanū pei itxapa hau ea ināshanūwē”, ikī Félixsī Paulo hawētxaīs kenai habe hātxabiakūkaikī ²⁷ hawē hātxa nīkabiakī judeu shanē ibubu daewakatsis ikī Paulo hawa nitxiāma ma bari dabe ka hanua Félix hawē daya menetā kaikainaya Roma anua shanē ibu betsaa hawē kena Pórcio Festo Cesaréia anu shanē ibui taeniki.

Hawa txakabuwama iyamakiri Paulō Festo yuinikiaki, na hātxarā

25 ¹ Hanua shanē ibui Cesaréia anu Festo hikixishū shaba dabe inū besti ma binuaya Jerusalémkiri bai kayuxikē ² harishū Deusbe hawenabu hātxashunika shanē ibubu inū judeu shanē ibu betsabu yubakabaī Festo anu bushū Paulo txakabuwakatsi parākī:

³ —Haskai mī ma nenuki. Nuku pewashūkī Paulo miāri mī nuku unāti washūkatsi nenu Jerusalém anu hau itanūbū mī hatu yunutirumē?— akabu, haskarā, eska Paulokiri yubakabaī bai tanabiranai nū tenānūbū ika inibukiaki. ⁴ Hakia Festō hatu nemakī yuikī:

—Cesaréia anushū Paulo ma pemekeshū uīkanikiki. Haskakē usha eskarabestā ē ana txítükainaya ⁵ mā haska ea yuiairā, matū shanē ibubu Cesaréia anu ebe bushū ha hunī hawara txakabuwayama txitekī unātirubuki— hatu waxina

⁶ Jerusalém anushū oito dia kasmai dez dia daki nitxitā Cesaréia anu ana txítükaini hikixina hanua mexukiri hanushū shanē ibui tsauishū unāti wamisbu anu hari Festo tsautā hau Paulo itanūbū hatu yunua ⁷ iweabu Jerusalém anua bexiā judeu shanē ibubū kebaūshū hawē yusīa betsaa betsapakiri Paulo txitebiakī hawē haska watima kayakiri Festo yuiaibū ⁸ hanushū hātseri Paulō hawa txakabuwama ikimakiri unāmakī Festo yuikī:

—Ē hawa txakabu hayamakiri ena mia yuiniū nīkawe. Deusū nukū shenipabu yusīni txibākī ē kaneama inū, Jerusalém anushū Templo ē

hawa txakabuwama inū, Romano shanē ibuhaira Césarki ē hawa hakiri txakabu yuismariki— ikaya

⁹hanua judeu shanē ibubū hau Festokiri pe xinānūbū, iwanā, Paulo yukakī:

—Jerusalém anurā, mī kakatsis ikai, harishū mī haskayama hau ē mia unāti washanunā?— aka

¹⁰Paulō kemakī:

—Haskamaki. Huni betsa tibi miā mī unāti wanū Romano shanē ibuhaira Césarn mī habiaska watanū mia yunuimaki. Haskakē na habiatī mī ea unāti watiruki. Haskakē enabu judeubu ē hawa txakabuwama iyama ē mia tapīmashuki. ¹¹Ē hawara txakabuwayamawē taeshū hau ea tenānūbū ē hatu hawa nemama ikeanaii. Hakia mia paraibū hau ea tenānūbū mī shanē ibū hātxa kanekī mī ea hatu yunutirumaki. Haskawē taeshū maiwā kesua shanē ibuhaira Césarn hau ea unāti washanū Roma anu ea yunushāwē— aka

¹²hanushū unānepa merabenābube Festo hātxatā Paulo yuikī:

—Peki. Césarn hau mia unāti washanū mī ea yukashuki. Hari ē mia yunushanaii— axiā hiweyukē

Paulokiri Festō Agripa yuinikiaki, na hātxarā

¹³txipu shaba eskarabes kakē Romanobube shanē ibumis judeubū shanē ibu Agripa hawē pui Berenicebe Cesarária anu shanē ibu bena Festo uīkī hātxa wakī benimawanū ika haki bai buxiā ¹⁴habe hiweyuabū Festō Paulokiri Agripa hari banabimakī:

—Nenu huni betsa mekeshū Félixsī eki henebaixinaki. Mia yuinū nīkawe. ¹⁵Nenua Jerusalém anu ē ka Deusbe hawenabu hātxashunika shanē ibubu inū habū mekenikabū txakabu hakiri yuitā ha ē kupinū haki sinatakī ea yunuabu ¹⁶hakia eā hatu kemakī: “Nū Romanobunā, nukū yunua kuxipawenā, e iskaū detenūbū nū haska beyamaki. Hakia hau detenūbū yunukinā, ha haki kayai haratura txakabu ha dabe unāti warabetā nū hatu nematiruki, ha ikaiburā”, akī ē hatu waxina ¹⁷ē hatu haska wabirana ea txibābirāxinabu manakatsi ikama mexukiri hanushū nū hatu unāti wamis anu tsashū ha huni ē hatu yunua iweabu ¹⁸habu bexiābu benishū haska hakiri kayakī hawa hatū txakabu tibi waima haskakiri txiteaibu dabānē haska ē xinaikiri hawa yuiabuma ¹⁹hakia haska judeubū hiwea beya kēwāmisbu hatu maewamai inū huni betsa Jesus mawabiani ana hiweaki, akī Paulō hatu yuimis besti hakiri txiteaibu ē nīkashinaki. ²⁰Haska hakiri yuiaibū hawawē ē haska watima ea unātimaska kaya wabu xinātā Paulo yukakī: “Jerusalém anushū ana harishū hatubetā ē mia unāti wai kashanū hari mī kakatsis ikai?” ē wa ²¹hanushū hatū ea akī: “Hamaki. Shanē ibuhaira Césarn hau ea unāti washanū Roma anu ea yunushāwē”, ixikē hari ea yukaxinanu yunukatsi hau bitxishū meke bestiyunūbū ē hatu yunuxinaki— aka

²²hanushū Agripā Festo yuikī:

—Ha hunirā, eāri ē nīkakatsis ikaii— aka
Festō kemakī:

—Peki. Mexukiri mītsiri mī nīkatiruki— aka

²³hanua ushaxini mexukiri hatū tari pepa sawea hawēruabiranaibu
hatu kēwābirākī teperewe mawabainaibū shanē ibu Agripa hawē pui
Berenicebe inū Romano soldado shanē ibubu inū Cesaréia anua shanē ibu
beshmasbu hanushū unāti wamis dītu anu hikibaina maniabū Festō hatu
yunua Paulo iweabū ²⁴hanushū Festō hatu yuikī:

—Shanē ibu Agripa inū nukube itxabuū, na hunikiri matu yuinū
nīkakāwē. Jerusalém anushū inū nenushūri judeu itxapabū hakiri
txakabu kayakī ea tenāmanū ika biski ikubaīxinabuki. ²⁵Hakia haska
hakiri yuibiaibū eā ē nīkaxinarā, haskawē dabanā ē tenātiruma xinātā ē
haskara wayupanā hamebi ea yukakī: “Hau matū shanē ibu kaya Césarn
Roma anushū hau ea unāti washanū ea hari yunuwe”, ea waxina hari
yunukatsi ē xināxina ē yunushanai. ²⁶Hakia hawara txakabuwayamakiri
tapī pewamabia shanē ibuhaira César anu ha hunikiri ē hawa keneshū
bumatima ē xinai. Haskawē taeshū hawa txakabuwayamamēkaī,
Agripaā, natiā mī besuuri ē nitxiāki, hau miāri mī ea unāti washununā,
haskakiri kenetā ē bumakatsis ikairā. ²⁷Hamē hawa hawē txakabukiri
unāma ē yunua: “Habitiruma benibī!” ishū ekiri xinātiruki— akaya

**Paulō ikūwaību itxakawabiaya Jesusū katunikiri
Agripa yui txaninikiaki, na hātxarā**

26 ¹hanushū Agripā Paulo yuikī:

—Hani mī hawa txakabuismakiri nuku yuiwe— aka
—Peki— iwanā, hatu mekē sanāshūtā Paulō hatu yuikī:

²—Shanē ibuhaira Agripaā, haska ekiri kayaibukiri mia bebū nishū
ē haskakūkaīmis ē mia hātxa waīwē taea ē benimaii, na haska judeu
shanē ibubu ekiri txakabu txanitxakakī eki kayaiburā. ē haska hayamaki.
³Mianā, dasibi judeubū beya unākī haska betsapa xinaī nū ha
irabemis mī unāhairaiwē taeshū txanima ē hātxa mī nīkatiruki. ē hātxa
teneshū ea nīkayuwe.

⁴Dasibi judeubū ea unā keyukanikiki, ē hatube hiwekūkaunirā, ē mae
anuabu inū hanua ē yumeni Jerusalém anuabunā. ⁵Ha dikabi ē berunātū
Moisés nukū shenipabu yusīni habūs xinā pashkama txibāhairakī nū
mekehairamis ē fariseu ikūkaini ea uīkubainishū mia yuitirubumēkaī.
Hakia ekiri xinaī hātxatirubumamēkaī. ⁶Haskawē taeshū ē haskarakē
daki ea unāti watā kupikatsi haska nukū shenipabu Deusū yubani
ikūwākī ē manai ea aki ikanikiki. Hanushū mawabu ana hatu bestēwāi
kai Deusū nukū shenipabu yubani ē ikūwaīwē taeshū ea kupikatsis
ikanikiki. ⁷Israelī bakebu 12 shukuabu tibitū haska uīkatsi manakī

bariri inū mexu merā Deus kēwākī duawakubaīmisbu keska wakī haska manakabu keskari eāri ē ikūwaīwē taeshū haska bestiwē taeshū habū ea txitei kayanamei ikanikiki— iwanā, itxaburi uībaūkī ana hatu yuikī:

⁸—Haskakī mā ikūwābumamē, matubunā, mawabu Deusū ana hatu bestewāshanairā?— iwanā ⁹—Eānā, txanima haskakiri xinā pewariamarā, ē hatu ayuniki, hatu yamawakatsis ikinā, Jesus Nazaré anua ikūwaībuki sinatairā. ¹⁰ Na haska akinā, Jerusalém anushū ē aniki, Deusbe nukunabu hātxashunika shanē ibubū hatū kuxipawē ea yunuaburā. Jesus ikūwaību itxapa atxishū bitxiti hiwe merā ē hatu mistukubainiki. Hanushū hatu tenaībū eā hatu nemama habiaskari xinākī pesshū ē hatu uīs bestikubainiki. ¹¹ Hatu haska wakinā, hawa betsa tukama hanu itxamisbu hiwe tibi anushū Jesus ikūwaību hau henenūbū hatu itxakawatxakayamakī beshtehairakatsis iki ē hatuki bene bene ikī hawa hatu henekatsi ikama judeubumā mae anuri pashaibu habiaria hatuki sinatahairakī hatu atxinū, iwanā, ē hatu katxibākubainiki.

¹² Deusbe nukunabu hātxashunika shanē ibubū haska nū akai keska nū anū ea hatū kuxipaya wakī yunuabu Damasco bai tanabaini ma ē kemaya ¹³ bai putxinī ma bari mananābibiakē kakī ē uīyā naiuria bī kuxipahaira bari binuatū ea inū ē haibuaibu nuku datxashaya ¹⁴ hanua dasibi maī nū di ikaya nukunabū hātxa Hebreowē tsuāra ea yuikī: “Sauloō, Sauloō, haskakī mī ea itxakawakubainai? Mimebi mī txakabuaii, tsuki ikama ibubis mushaki iki ikasirā”, ea wa ¹⁵eāri yukakī: “Shanē ibuū, mī tsua iki ikai?” ē wa hanushū ea yuikī: “Habia ea ikūwaību mī hatu itxakawakubainairā, ē Jesuski. ¹⁶ Beniriwe, ē mia anu hushukirā. Mia katutā haska mī ekiri dayakūkaini txanikūkaīshanū ē mia uīmashu inū txipu betsa ē mia uīmashanairā. ¹⁷ Ena mia watā judeubu anu inū judeubuma anu hanu ē mia yunuai anu mī ka ē mia mekepakeshanaii, mia txakabuwatirubumarā. ¹⁸ Habu anu ē mia yunua kashū hatu xinā betsa wamakī hau unaīsmapakī Satanás ana txibāyamanūbū ē Epa Deusū hātxa mī hatu yusīkubaunū judeubuma betsa betsapabu anu ē mia yunuaii. Harishū hatu beru bepesha keska watā ana mexu merā kama keska hakia bīwē kai keskaibu mī hatu waya hatiritū ea ikūwaībū hatū txakabu ē hatu buashunaya Deusū hatu hiwekuīmashanikiki, hawa hatu kupiamarā, hawenabu meribi wakinā”, ea waniki.

¹⁹ Shanē ibuhaira Agripaā, haska nū uīsma nai anua namai keska ē uīxina txibānishū ē txibākubaīmiski, xinā betsa wamarā. ²⁰ Harishū Damasco anushū dukū kakape hatu yusī taewatā txipu Jerusalém anushū yusīriatā Judéia mai pakea hirabi anuabu judeubu inū judeubuma ē hatu yusīkī: “Xinā betsa wakāwē”, ē hatu wa tsuāra xinā betsa watā Deusū bake ikūwākī hatūmebi hatū hiwea bena hayakī uīkubainimabuki, ē hatu unāmakubainarā. ²¹ ē hatu haska wamiswē taeshū Templo

anushū judeubū ea atxishū ea tenānū ika iyamabuki. ²²Haskakē Deusū ea merabewaya hawa xinā betsa wama shanē ibubu inū shanē ibuma hatuki txani Moisés inū Deusū hātxa yuishunika betsabū haska bebükiri kenenibu ishanai ²³yuikī: “Messiasrā, nuitkapatā mawai kaikiki. Hanua ha dukū mawa bestēkaina ha dukū nuku bebushuni kaikiki. Haskaxishū nū judeubu inū judeubuma hawē pashati bai shaba kayabi ibubis Messias txani kaikiki”, inibu habiaskari haskakiri ē hatu yusikubaīmiski— akaya

Shanē ibuhaira Agripa Paulō Jesus ikūwāmakeanikiaki, na hātxarā

²⁴Paulō haska hawē hiweakiri yuiai nīkai Romano shanē ibu Festo e itā unāshubima yuikī:

—Pauloō, mī patapaki. Kene itxapa unaī mī unaīsmapakūkainaii— aka

²⁵Paulō kemakī:

—Shanē ibu pepahaira Festoō, ē unaīsmapakiri hātxamaki. Txanima shabakabi hātxa kayabi besti ē matu yuiaii. ²⁶Haskarā, ha shanē ibu Agripā Deusū hātxa unaīwē taeshū dateama haskakiri hātxakī ē yui ikaii. Haska eā ē hakiri xinānā, unā keyuriaikiki. Txanima Jesus hawa huneama habiaskariai hiwekūkainiki— iwanā, ²⁷Agripakiri besushū yuikī: —Shanē ibu Agripaā, Deusū hātxa yuishunikabū keneni haskakiri ē mia yuiairā, mī ikūwaii? ē xinānā, mī ikūwaii— aka

²⁸Agripā kemakī:

—Mī xinānē, mī hawaira ea Cristo txibāmakatsis ikai?— aka

²⁹Paulō ana yuikī:

—Hawaira kasmai txipu kasmai mia inū dasibibū natiā habū ea nīkaibu ē ikūwaii keskakī mā Jesus haibu warianū Deusū hau matu kenarianuwē, hakia na ē ika keskai mane dispiwē matu tsuā meneshamarā— hatu wa

³⁰hanushū hatu haska wai nīkatā judeu shanē ibu Agripa inū Romano shanē ibu Festo inū Berenice inū shanē ibu betsabu hatube tsauwa ³¹tari meribi benibaī hamauria Paulokiri habu hātxanamekī yuikī:

—Ha hunīnā, hawa txakabuwaismawē taeshū tenātima inū bitxitimaki— ikaibū

³²hanushū Agripā Festo yuikī:

—Ha huni hawawama mī nitxītirubia hamebi: “Hau Césarn ea unāti washanū”, ikī mia yukaxinarā, hari nitxīyushāwē— akabu

Roma anu Festō Paulo yununikiaki, na hātxarā

27 ¹hanushū Romano maiwā kesua Itália mae ewapa Roma anu shanē ibu dasibi binuatū hau Paulo unāti wanū hari nuku nitxīkatsi xināxishū hau nuku iyunū capitão Júlio soldado hawē shukua ewapa kena César Augostonarā, Paulo inū habu bitximisbu betsabu hatu Festō inākī yunukī:

—Roma anu iyukī hatu mekehairakubaítākāwē— aka ² mae Adramítio anua niwe shashu ewapa Ásia anu kaiwē haki nuku naneabu mai pakea Macedônia mae betsa Tessalônica anua nukū haibu Aristarco nukube kaya iānēwā kesha patākubaini ³ hanu ushaxini kai mae betsa Sidom anu nū keti ikaya capitão Júlio Paulo duawakī heneyua hanushū Jesus ikūwaíbu hawē haibuaibuki hau hatuki bayutanūbū, iwanā, nemama kakē betxitā pimakī duawaxiābu ⁴ hanua Sidom anua bestēkaini kai natukā ewapa hawē kena Chipre nū kapanā niwe beaiwē taea dūkebaini ⁵ mai pakea dabe Cilícia inū Panfília besuuri iānēwā dūkebaini kai atimas mai pakea betsa Lícia anu hawē mae betsa Mirra anu nū hikia ha shashu nū hawē kai henetā

⁶hanua maei niwe shashu ewapa Itáliakiri kai Romano soldadobu capitão Júlio benabaúki betsa Alexandria anua kai betxitā ana hawē kakatsi haki inatā nū kai ⁷unāshubirahira kakükaini ushakükaini iānēwā patākubaini dayatxakayamakubaini mae betsa Cnido besusi niwē nuku niti aka nuku haska wa yusmauri natukā betsa Creta dūkebauni mae betsa Salmoda natukā kesua binubaini ⁸niwē nuku kamama teshkitā unāshubira kai bikahairakükī natukā Creta kesha patākubaini atimas mae betsa Laséia dapi hawē kena Bons Portos anu nuku keti akabu nū hikikē

⁹niwe pepa manakubaini usha itxapukaini hawaira kainama judeubu samakemisbutiā ma binukē ui pakei taei niwēwā bei meseaya haskawē taeshū bebükiri hatu nemakī Paulō yuikī:

¹⁰—Hunibuū, haska ē xinaí matu yuinū nīkakāwē. Eā ē uīaínā, nīkamas nū kaya niwe mesehaira bekī nuku shashu bitxia matū shekiwā inū nukū mabu dasibi shashuyabi benui keyutiruki. Nukuri hasai nukū hiwea nū benuriatiruki. Buyamayunākāwē— hatu wa

¹¹ hanushū hatū shashu bumis inū shashu ibu niti ikatsi ikama capitão Júlio habu besti nīkaniki, Paulō hātxa nīkamarā. ¹²—Nenu Bons Portos bai butua txakabuki. Haskanushū nū matsi binutirumaki— ikaya dasibibū habiaskasri xinaí: —Haskakenā, nenua buirā, Creta natukanu Fenice mae anu bunākāwē, hanu bai butua peki, noroestekiri inū sudoestekiri uīakiri hanu baxikutā nū ui binuyunūbunā— ikaibū

Niwēwānē hamakiri hatu iyunikiaki, na hātxarā

¹³ hanua ana bunū ishū xinātā buaibū niwe kuxipama duakabi sulkiria pe shūku ikaya:

—Peki. Eskawē nū katiruki, hawa bikamarā— ika ana kai taei natukā Creta hawē kesha hawama nū patākubainaya ¹⁴ hanua hawaira natukākiria niwe mexupa kuxipa bekī iā namakis nukū shashu nuku tu akubainaya ¹⁵ haska washū ana tsitsuwātū ana ha kaikiri butima niwēwānē txixtekiri buaiwē taeshū shashu hawē tuēbaíti heneabu niwē besti shashu bini bini

abainaya ¹⁶hanua natukā hatiuma hawē kena Cauda hunea hauri niwe shūku ikamauri dūkebaīkī hawē hasai pashati shashu pixta daneshekeia kai nuitkaatā dayahairatā mapemakī nū nanea: ¹⁷“Nukū shashu ewapa muxitiruki”, iwanā, shashu ibu dayashūmisbū dispi kuxipawē shashu daweshekubaīkī keyutā nespa hawē kena Sirte anu teshke itiruki ika datekī ha shashu dakereshkaī bitxai hau haki teanū, iwanā, hi keku pukuabu hatū mestewākē niwē tu abaīmis tari ewapari hawē hi mashkenāyābi pekashū butekī nū peka niwēwānē shashu tu akubainaya ¹⁸hanua ana penaya niwēwā ana kuxipa bekī shashu dabe dabe atxakayamaya shashu narabeketirukē datekī shashu shāka duakabi wanū ishū ha mabu buaibu hatiri iā merā datekī pukukī taewaibū ¹⁹hanua usha dabexina ana penaya niwēwā mairiamakē ha niwē hawē tu abaīmis tari ewapa inū hawē txibu inū hawē nabe inū mashkenā dasibi dispiyabi shashu anua hatubetā mekenē dasibitū shutukī iā merā nū pukuabu ²⁰hanushū niwē nuku itxakawakubainaya mexu tibi bixi uīyama inū shaba tibi bari uīyamari: “Nū peamaki, haniara hasakī nukū hiwea nū benui kaii”, ikaibū

²¹natiā datekī hawa piabuma ikubainaibū hanua Paulo hatu naxui ika benikaū hatu yuikī:

—Hunibuū, ē hātxa nīkatā Creta anu mā baxikuxianā, bika txakabu mā meama ikeanaii. ²²Haskabiaya punu nukayamakāwē. Natianā, shashu besti benuaya nuku dasibi nū mawama ishanaii. Matu yuinū nīkakāwē. ²³Mexu merā ē Deus ha ē dayashūmis ea mekemistū hawē nai tsuma yunua hushū ²⁴ea yuikī: “Pauloō, dateyamawe. Romano shanē ibuhaira César mī uī kanū Deusū mia merabewakī ha dasibi shashū mibe buaibu miwē taeshū hatu tenāma ē hatu pasha washanaii”, akī ea yuishuki. ²⁵Hunibuū, ana punu nukama benimakāwē. Eānā, ē Deus ikūwāyā haska ea yubashu ashanai ē ha xinaīi, nū haskai kai hawē nai tsumā ea yuishurā. ²⁶Hakia natukā betsa anu nuku teawai kaikiaki— hatu wa

²⁷hanua Creta anua buimabu ma semana dabe kaya mexu betsatiā iānēwā deshū betsa hawē kena Adriático anu niwē nuku shutukubaunaya iānēwā buspu tsaubākī nuku dabe dabe akubainaya shashu ibu dayashūmistū unāshubira bana nīkatā xinaī: “Nū ma mai kemaii”, ishū ²⁸hawē nua meti dispiwē mea 36 metro tanatā ana ha katxu shekekainaya ana mekī ²⁷ metro tanariatā ²⁹mixkiki keti ikī tsakai kaya datekī hawē shashu tsumakī mai betāti shākama dabe inū dabe shashu txishukiri pukuabu niti ikē hau Deusū penaya uīmakī hatu merabewanū manai manixinaibū ³⁰shashu pixta butetā pashanū, iwanā, shashū dayamisbū hatu paraī shashu debukiria hawē mai betāti betsari pukui itsai parananātā pashai bupanābū ³¹hakia haskaibukiri unākī capitão Júlio inū soldadobu Paulō hatu yuikī:

—Habū shashu ibu dayashūmisbu habu besti pashaibunā, maturā, mā haskataū pashatirubumaki. Hatu nemakāwē— hatu wa

32 hawē bupanābū capitão datekī hawē soldadobu yunua ha dispiwē shashu pixta neshabu meshteabu iānē pukukainaya

33 ma pena kemaya hau pinūbū Paulō xinākī hatu yunuki:

—Menā dasibitū hawara pirikawē, mā haskai ikai ma semana dabe kabia usha tenekī uīkubaīkī mā hawa piama ē matu uīaīnā. 34 Haskakē ē matu yunuaii. Punu nukama mā pashakatsis ikairā, pirikawē. Mā nuitapabiai mā hawa txakabui benuama ishākanaii. Ē hātxa ē matu yuiai hakimayamakāwē— hatu washū

35 haska hatu yuitā Paulō misi bishū dasibibū besuuria dakeama Deus kewātā misi tūkeshū pikī taewaya 36 hanushū unāshubira benimabaū habūri piaibū 37 ha shashuwē nukubu nū buaiburā, 276 yura nū iniki. 38 Hanushū yaniwatā shashu ana shākawakī shekiwā putakī teshe waxinabu ana hawē henekī pukukī keyuabū

**Shashu ewapa hawē buaibu dabekeea hashka
hashka inikiaki, na hātxarā**

39 hanua penaya uībaūkī shashu ibu habu dayashūmisbubetā hanira kesha betsauri hanu unābuma anu buabu hawa unāma hakia hawē deshū anu maxi uītā:

—Maxiuri nū teai katirumēkaī. Hauri bunākāwē— hatu wa 40 habū habiaskari xinākī hawē tsitsūti haimā nea pekashū shashu debu anu ha niwē tu abaīmis tari pixta ana pūtetā iā anu henekī hawē mai betāti dispi haki neshea meshteabu maxikiri tu iki nunukaini kemai taeaya 41 hakia hene hanus kuxibiranaí anu uke merā maxi tsakai hanu uiyama teshke ika ana harakiri katima hene kuxipai buspu tsaubirākī shashu txishu tsaka tsaka akī hashka hashka akī taewaya 42 huni bitxiyamabu nunai hau pashai hunebaīyamanūbū yubakatā soldadobū hatu detekatsis ikaibū 43 hakia Paulo hatu mekemakatsis ikī soldado capitão Júlio hatu nematā nunanikabu habu dukū hau pukubaī maxi mapekenūbū hatu yunua 44 nuna unābumari ha katxu shashu nabe inū shashu tuash ikaiwē hau bunūbū dasibi nuku yunua haskai dasibi nū nunubaini maxi metsatā nū mapekebirābirani keyuniki, pashai tsua hasamarā.

Natukā Malta anu Paulo niti iyunikiaki, na hātxarā

28 1 Hanu dasibi hasama maxi nū mapekei keyukē natukā hawē kena: “Maltaí”, ikī nuku yuiabu nū nīkaya 2 ha uīa nuku aka shūska nū matsu teneaya hanu yura betsa hiweabu dasibi nukuwē nuikī nuku duawakī karu itxapa kuashū nū yui bunūbū nuku kenabu 3 hari kashū Paulō metash itxawashū txi anu mātxikī kuaya metash anua txi kuai anu shana mebirani dunu pianā tashnikirā ixtukirā hawē mekēki pikī mukua dunukē 4 ha hanua yurabū hawē mekē anu dunu dunua uī hawē datei yuinamekī:

—Na hunirā, pubēkī yura betsa tenaīmamēkaī. Iānēwā anua pashabiashukē dunu yunukī nukū mekenika yushī pepatū hiwea ināma kupikikirā— ikaibū

⁵ hakia hawaira Paulō hawē mekē meixkukī txi anu dunu putatā hawa meama kayakē ⁶hanushū dasibibū xinākī: “Meshashatā hawaira mawaimēkaī”, ishū manahairabiaibū hawama kayakē haskaya xinā betsa watā habū yuikī:

—Ha hunirā, yushī kuxipamēkaī, dunū pibia isī teneama kayabī!— akaibū

⁷hanua habia iānēwā kesha txaima natukā shanē ibu hawē kena Públío hawē mae ewapa kesuakea anua hushū nuku iwākī mapemaxishū shaba dabe inū besti hawē hiwetashū nuku pimakī pewakī nuku duahairawaya ⁸hatu haska waitiā Públío epa yuna inū txishu tenei dakakē Paulo yuiabu uī kashū hau merabewanū Deusū kuxipa yukashūtā hau shushanū haki mepitā mea hawaira maiāyā ⁹natukā Malta anushū níkakī keyubauni hau eari shushawanū ika isī teneaibu bebirā bebiranaibu hatu shushawai ushe dabe inū besti Malta anu nū hiweyuniiki.

Roma anu Paulo hikinikiaki, na hātxarā

¹⁰⁻¹¹ Malta anushū nuku duahairawaibū ui inū niwe txakabu maikükainaya niwe shashu ewapa betsa Alexandria anuari Romano yushī hi dami dabe hatū kena Castor inū Pólux shashu hawē debukiri netānibu ma niwe pepa taeaya ha shashuwē ana nū inai taikainaya nū haya katanū tari inū piti nuku inākuītā nuku haya nitxiābu

¹² hanua hawē pukei kaikaini natukā ewapa Sicilia anu mae betsa Siracusa anu hikitā hanua shaba dabe inū besti nū manayuaya ¹³ hanua ana kakī iānēwā patākubaini Itália mai pakea anu mae betsa Régio anu hikiriatā ushaxini sulkiria niwe pepa ana bei taeaya ana kai usha dabetā hanira hawē mabu mapemakatsi mae betsa Putéoli anu hikishū shashu anua bututā ¹⁴ hanua Jesus ikūwaibuki nū nukua nuku pimayuaibū semana bestitxai hatuki nū bayua hanushū Romakiri maī soldadobū nuku iyulkī taewaibū ¹⁵ Roma anushū ikūwaibū nū huai bana níkatā bai putxinī nukuki nukukatsi beaibū hanua inānanāmisbu hawē kena Ápio anu nū hatuki nukua nukube ana bui txítubainaibū mae betsa hawē kena Trés Vendas anu ikūwaibū betsa beaibukiri nū hatuki nukuria haibu itxapabu uī Paulo benimai xinā txákākī Deus kēhairawaya ¹⁶ ana kai mae ewapa Roma anu nū hikia huni bitxinibū betsabu Romano shanē ibubū hau hatu ana bitxinibū hatū soldadobu yunutā hakia Paulo haska wama hau tarì meribi hiwe betsa anu soldado bestitxai habe meneshekerabetā hau mekekubaishanū yunuabu

Paulō Roma anushū hatu yusikubainikiaki, na hātxarā

¹⁷ hikixina usha dabe inū besti binukainaya Roma anu judeu shanē ibubu hiweabu hau habe itxai benibū Paulō hatu kena bea ma itxabu hatu yuikī:

—Enabuū, ekiri matu yuinū nīkakāwē. Nukunabuki inū nukū shenipabū beya ē hawa wama kayabiakē Jerusalém anushū ea atxishū Romanobū hau ea bitxinūbū ea hatu mexui akimabu ¹⁸ea unāti watā habū ea nīka haska tenātimakē ea nitxīpanābū ¹⁹nukunabu shanē ibubū ea betsapawaibū enabube yuānanaī kayanamekatsi ikama hau nenušū Romano shanē ibuhaira Césarn ea unāti washanū Festo ē yukayamaki. ²⁰Haskawē taeshū mā ea uī ebe hätxai benübū ē matu kenaxinaki. Nū Israelbū ha Deusū nuku yubani nū manakaibuwē taeshū haskarawē dabānā ea mane dispi txiwetameyawē soldadobe ea meneshxinabumēkaī, mā eki nukuyununā— hatu wa

²¹ha itxabu betsā Paulo yuikī:

—Judéia anushū mikiri kene nuku bemabumaki. Ha inū, nukunabu hukī mikiri hawa txakabu nuku yuiabumariki. ²²Na haska yusīa bena mī ikūwaī mae tibi anushū abuama danāmisbu nū nīkabiamis haskara mī xinaī nū nīkakatsi ikai— aka

²³hawatiāra ana itxashanaibu shaba katutā: —Hanu nuku ashāwē— abaixinabu judeu itxapabu hanu Paulo hiwe anu itxai beabu Deus shanē ibuaikiri yusikubaīkī Moisés inū Deusū hätxa yuishunika betsabūri kenenibuwē Deusū Messias Jesuskiri Paulō hatu ikūwāmakatsis ikī bari txai hatu tanamakī hatu yusībaiaya ²⁴haska Paulō hatu yusīa hatiritū ikūwaibū hatiri betsabūri danākī ikūwābumakē ²⁵haskakiri xināma hatūmebi itimaskatā inū bui beni taebainaibū Paulō eskakiri hatu yuikī:

—Shabakabi matū shenipabukiri Deusū Yushī Pepatū hätxamakī Isaías yuimakī:

²⁶‘Kakaī ha yurabu yuiritāwē.

Habū hätxa itxapa nīkabiakubaīmisbu hawa unāma ishākanikiki.

Itxapa uībiakubaīmisbu hawa uīama ishākanikiki.

²⁷Hau uīyamanūbū hatū beru bekua keskabuki.

Hau nīkayamanūbū hatū pabīki pabepukua keskabuki.

Na yurabu bushka kuxibū hawa tapīkatsis ikabumaki.

Hau ē hatu merabewakī shushawapanā ea danaī
ea anu bekatsis ikabumaki’,

aka matū shenipabu yusītā Isaíasī nuku keneshuniki. ²⁸Haskakē nukunabu nīkabumakē natiā unuri Deusū judeubuma hatu mekekatsis ikai hau habū nīkanūbū hanuri bushū hatu yusīshākanikiki, hawa niti ikamarā. Haskanikiri matūri xinākāwē— hatu wa ²⁹Paulō haska hatu yusīa nīkabiatā habe kemanamebaini inū buaibū

³⁰hiwe ināyuimabu pakakubaīkī hanushū bari dabe nitxī hanu haki bai buaibu dasibi haska habe hätxakatsis iki buaibu hatu i pewakubainiki. ³¹Tsuā hawa nemama Deus shanē ibushanaikiri shabakabi hatu yusīkī Deusū Messias Jesus Cristo mekenākiri Paulō hatu yusīpakekubainiki, tsuā hawa bika tenemamarā.

Teófiloō, hatiski, Jesuskiri hawē tsuma kuxipayabu dayakubainibukiri hätxarā.
Lucas